

Arkeol. 378/30.9.2015

Suitian Kartano

ARKEOLOGINEN TARKKUUSINVENTOINTI

Helsinki 18.6.2015

ark-byroo Sennatti

TILAAJA

Senaatti-kiinteistöt
Kehityskiinteistöt

Esa Pentikäinen, myyntipäällikkö
esa.pentikainen@senaatti.fi
p. 0503006567

KONSULTTI

Arkkitehtitoimisto ark-byroo
Kustaankatu 3, 00500 Helsinki
info@arkbyroo.fi
www.arkbyroo.fi
p. 010 2350 566

TYÖRYHMÄ

Heini Ynnilä, arkeologi, FT / vastuullinen tutkija
Esa Hertell, arkeologi, FM / tutkija
Tuuli Heinonen, arkeologi, FM / tutkija
Marianna Heikinheimo, arkkitehti SAFA / sopimusasiat
Annina Kivikari, graafikko, MA / taitto

VALOKUVAT

Esa Hertell ja Tuuli Heinonen, ark-byroo

SUORITUSAJANKOHTA

Työ on suoritettu ajalla helmikuu – kesäkuu 2015.

© Arkkitehtitoimisto ark-byroo

KÄYTETYT LYHENTEET

KA	Kansallisarkisto
Sk	Senaatti-kiinteistöjen arkisto
MHA	Maanmittaushallituksen maanmittausarkisto
MV	Museovirasto

Sisällys

TIIVISTELMÄ	4
ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT	6
1. JOHDANTO	10
1.1 Kohde	10
1.2 Tehtävä	10
2. TUTKIMUSHISTORIA JA KÄYTETYT LÄHTEET	12
3. TUTKIMUSALUEEN VESISTÖHISTORIA JA ASUTUSHISTORIAN YLEISKUVA	13
4. TUTKIMUKSEN VAIHEET	16
4.1 Arkistotyö ja kenttätöön valmistelu	16
4.2 Kenttätööt ja jälkityöt	17
5. TUTKITUT ALUEET JA INVENTOINNIN TULOKSET	18
5.1 Suitian kartano ja sen lähiympäristö	18
5.2 Kartanon pohjois- ja koillispuoliset alueet	24
5.3 Krejansberget, Ekberg, Gestans ja Gästanså kern	28
5.4 Norrkulla	28
5.5 Siggans	32
6. YHTEENVETO JA LOPPUPÄÄTELMÄT	37
7. KOHDEKUVAUKSET	40
7.1 Ennestään tunnetut muinaisjäännökset	40
7.2 Inventoinnissa havaitut uudet kohteet	61
LÄHTEET	114

Tiivistelmä

Siuntion Suitian kartanon myyntiin liittyen Senaatti-kiinteistöt tilasi myynnissä olevien maiden muinaisjäännös inventoinnin, jonka suoritti arkkitehtitoimisto ark-byroo. Inventoitavan alueen laajuus oli noin 727 hehtaaria.

Inventointi toteutettiin kolmivaiheisena. Arkistoselvityksen ja aineiston kartoituksen jälkeen inventoinnin maastotyö toteutettiin huhtikuussa 2015. Tämän jälkeen kenttätöiden tulokset purettiin ja raportoitiin Museoviraston tutkimuslupakäytäntöjen mukaisesti. Arkistoaineistojen osalta käytiin läpi erityisesti Museoviraston arkiston tutkimusraportit, Suitian maat kattava Kansallisarkiston karttamateriaali sekä aluetta koskevaa tutkimuskirjallisuutta. Kenttätöissä alueet käveltiin läpi ja havaitut kohteet dokumentoitiin sanallisesti, valokuvin ja paikannettiin GPS-paikantimella.

Ennen inventointia alueelta tunnettiin yhteensä kahdeksan kiinteää muinaisjäännöstä. Tunnetut muinaisjäännökset olivat pääosin esihistoriallisia ja kartanoon liittyviä rakenteita. Inventoinnissa dokumentoitiin yhteensä 40 uutta kulttuuriperintökohdetta. Kohteet kattavat monipuolisesti alueen ihmistoiminnan historiaa ja valaisevat osaltaan seudun asutushistoriaa. Kaikista löytyneistä kulttuuriperintökohteista seitsemän on merkitty Museoviraston ylläpitämään muinaisjäännösrekisteriin kiinteinä muinaisjäännöksinä. Nämä uudet muinaisjäännökset kahdesta asuinpaikkakohteesta ja neljästä hiilimiilukohteesta. Kohteet keskittyvät inventointialueen keski- ja eteläosiin.

Peruskarttaote. Inventointialueet sinisellä, keskipiste punaisella.

Arkisto- ja rekisteritiedot

KOHDE

Siuntion Suitian kartano ja sen maat

KIINTEISTÖT

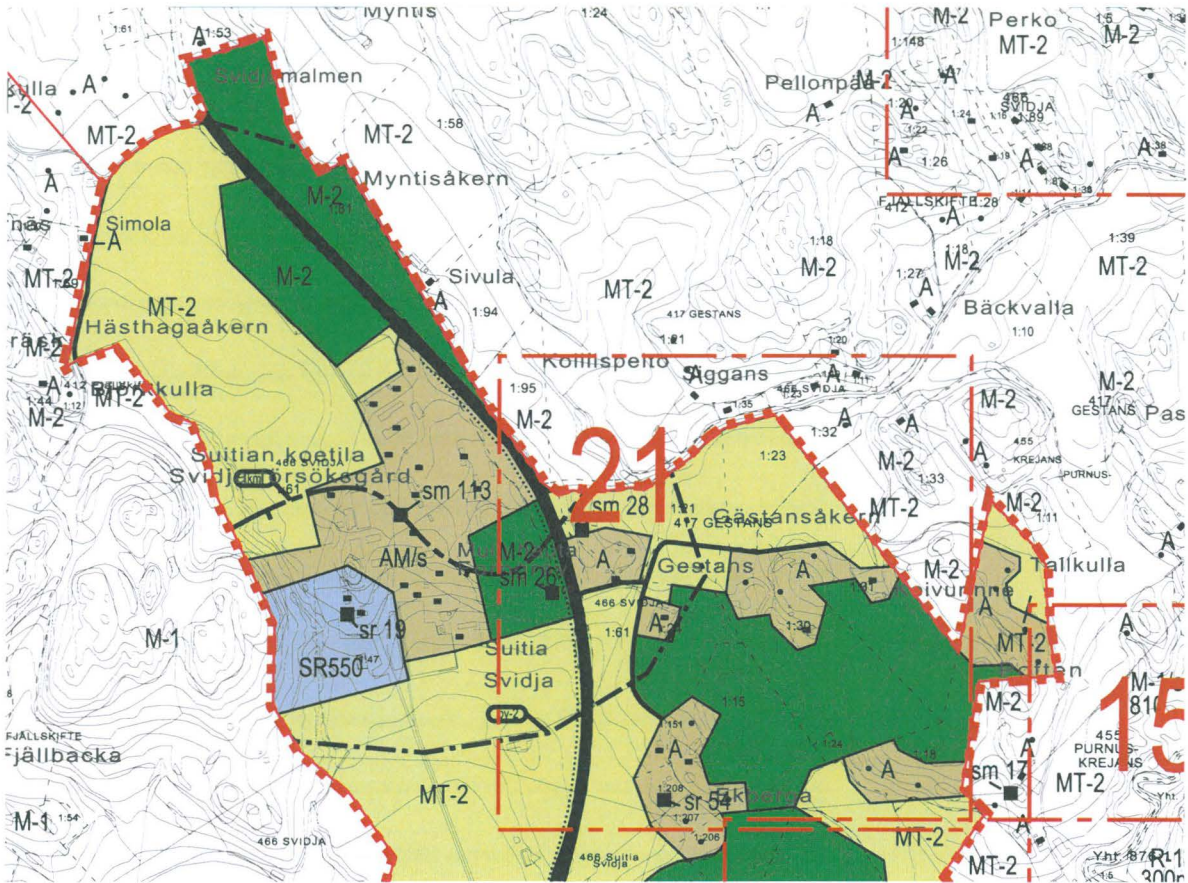

Suitian kylä	755-466-0001-0131 (Siggans)
	755-466-0001-0004 (Elgmosse)
	755-466-0001-0045 (Svidja I)
	755-466-0001-0047 (Wredes hjältegrav å Svidja)
	755-466-0001-0053 (Kolmio)
	755-466-0001-0054 (Joenranta)
	755-466-0001-0058 (Sivola)
	755-466-0001-0059 (Grönkulla)
	755-466-0001-0060 (Grönsvacka)
	755-466-0001-0061 (Svidja)
	755-466-0001-0094 (Sivolanolisä)
	755-466-0001-0095 (Siggans I)
Fjällskiften kylä	755-412-0001-0010 (Fjällskifte I)
	755-412-0001-0011 (Fjällskifte II)
Gestansin kylä	755-417-0001-0015 (Ekeberga I)
	755-417-0001-0016 (Tegelbruget)
	755-417-0001-0018 (Gestans)
	755-417-0001-0021 (Siggans)
	755-417-0001-0023 (Pellonpää)
755-417-0001-0024 (Gestans I)	
Gårdsbölen kylä	755-422-0001-0021 (Norrkulla)
Niemenkylän kylä	755-449-0001-0026 (Joenranta)
	755-449-0001-0027 (Sivola)
	755-449-0001-0028 (Siggans)
	755-449-0001-0029 (Torramäki)
Siggansin kylä	755-458-0001-0003 (Lill)
	755-458-0002-0004 (Bergkulla)
	755-458-0002-0006 (Stor)

KOKONAISLAAJUUS

---

n. 727 ha

Kirkonkylän, Aseman ja Sunnanvikin osayleiskaavaan on merkitty kartanokeskuksen suojellut rakennukset, pihapiiri ja kiinteät muinaisjäännökset.

SUOJELUTILANNE JA KAAVAMÄÄRÄYKSET

Suitian kartano on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöstä (RKY 2009) nimeltään Suitian kartano ja Siuntion kirkko,¹ sekä Degerbyn – Pikkalanjoen – Palojoen valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueetta,² jolloin sitä koskee maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetty velvoite valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edistämisestä. Tällöin maankäyttö ei saa olla ristiriidassa alueen ominaisuutteen ja erityispiirteiden kanssa.

Alueella ei ole voimassa tai vireillä asemakaavoja. Kartano kuuluu kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta tärkeään alueeseen Ympäristöministeriön 30.10.2014 vahvistamassa Uudenmaan 2. vaihemaa-kuntakaavassa. Tämän lisäksi Suitian maita koskevat seuraavat osayleiskaavat: Länsi-Siuntion osayleiskaava (vahvistettu 3.4.1996), Pohjois-Siuntion osayleiskaava (vahvistettu 5.11.1993) sekä Kirkonkylän, Aseman ja Sunnanvikin osayleiskaava (vahvistettu 13.12.1993).

Osayleiskaavassa kartanokeskukselle on annettu seuraavat merkinnät: Kartano on osoitettu rakennussuo-

jelua koskevan lain mukaiseksi suojelukohteeksi sr 19, pihapiirille ja puutarhalle — aina kartanon länsipuolitse kulkevan puron länsipuolelle asti — on annettu aluerajaus SR 550. Kartanon länsi- ja pohjoispuoli ovat maatilakeskuksen aluetta (AM/s), jolla ympäristö rakennuksiin säilytetään. Kaavoissa on myös esitetty ohjeellinen kulttuurimaisemarajaus sekä otettu huomioon kaavojen laatimisaikainen tieto kiinteistä muinaisjäänöksistä merkinällä sm. Tämän selvityksen alkaessa inventoitavilta alueilta tunnettiin kahdeksan muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamaa kiinteää muinaisjäännökstä.³

Suitian kartano on suojeltu valtioneuvoston päätöksellä 7.9.1989 valtion omistamien rakennusten suojelusta annetun asetuksen (480/85) nojalla. Päärakennus, linnan sivurakennus, piharakennus ja puisto on suojeltu luokassa S1, mikä tarkoittaa kohteiden suojelua kokonaan. Rakennusryhmän lisäksi niiden ympäristö on merkitty luokkaan S3, johon ei saa rakentaa mitään vaan alueeseen kuuluu pelkästään suojeltavia rakennuksia sekä niihin liittyvänä rakentamalla tai istuttamalla muodostettu alue.

1 Valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt, www.rky.fi.

2 Arvokkaat maisema-alueet, 9-10.

3 Muinaisjäännöskisteri.

ENNESTÄÄN TUNNETUT MUINAISJÄÄNNÖKSET

Kiinteät muinaisjäännökset	Suitia 2, MJ-tunnus 755010012, asuinpaikat, kivikautinen. Suitia mylly, MJ-tunnus 1000019436, työ- ja valmistuspaikat, vesimyllyt, historiallinen. Suitian- Svidjan pienoislainoitus, MJ-tunnus 755010045, maarakenteet, historiallinen. Suitian (Svidja) kartano, MJ-tunnus 1000009082, asuinpaikat, kartanot, historiallinen. Ekeberga, MJ-tunnus 755010009, hautapaikat, hautaröykkiöt, rautakautinen. Krejansberget, MJ-tunnus 755010007, hautapaikat, hautaröykkiöt, pronssikautinen. Solgård, MJ-tunnus 755010024, hautapaikat, hautaröykkiöt, pronssikautinen. Gestanså kern, MJ-tunnus 755010011, asuinpaikat, kivikautinen.
----------------------------	---

Muut kulttuuriperintökohteet	Siggans, MJ-tunnus 1000021673, MJ-tunnus 1000021673, asuinpaikat, kyläpaikat, keskiaikainen. Smedskär, MJ-tunnus 1000026008, puolustusvarustukset, taistelukaivannot, moderni.
------------------------------	---

Irtolöytöpaikat	Suitian kartano II, MJ-tunnus 1000003939, kivikautinen. Suitian kartano, juurikaspelto, MJ-tunnus 1000004034, esihistoriallinen. Gestanså kern, MJ-tunnus 1000004046, kivikautinen. Ekebergan huvila, MJ-tunnus 1000004027, kivikautinen.
-----------------	--

Tuhoutuneet kohteet	Suitia 1
---------------------	----------

TÄMÄ TUTKIMUS

Tutkimuksen laatu	Tarkkuusinventointi
Tutkimuksen toteuttaja	Ark-byroo (Archtours Oy). Kustaankatu 3, 00500 Helsinki
Inventoijat	FT Heini Ynnilä, FM Esa Hertell, FM Tuuli Heinonen
Kenttätyöaika	13.4.2015- 27.4.2015, työn kokonaissuoritus aika 16.2.2015-19.6.2015
Tutkimuksen tilaaja	Senaatti-kiinteistöt
Resurssit	450 henkilötyötuntia, joista 125 tuntia kenttätöitä
TM35-lehdet	L4113, L4114

AIEMMAT TUTKIMUKSET

Useita kohteita:	Vesa Laulumaa 2014 inventointi Georg Haggrén 2005 arkistotutkimus Henrik Jansson & Jaakko Latikka, "Merellinen perintömme"-inventointi 2002—2003 Helena Edgren 1984 inventointi
Suitia 1	Tuula Heikurinen 1980 kaivaus
Suitia 2:	Marianna Niukkanen 1996 kaivaus Tapio Seger 1990 tarkastus
Suitian mylly:	Päivi Maaranen 2003, hoito- ja käyttösuunnitelmaan liittyvä tarkastus
Suitia-Svidja pienoislainnitus:	Reinhold Hausen 1870 tarkastus Jorma Leppäaho 1953 hoito
Suitia (Svidja) kartano:	Päivi Maaranen 2010 kivikellarin tarkastus Mika Huotari ja Erko Mikkola 1998 koekaivaus Marianna Niukkanen 1996 kaivaus Timo Jussila 1991 koekaivaus Tapio Seger 1990 tarkastus
Ekeberga	Alfred Hackman 1923 kaivaus Jorma Leppäaho 1952 kaivaus
Krejansberget	Alfred Hackman 1894 kaivaus Erik Nylund 1927 inventointi
Solgård	Kreetta Lesell 2010 tarkastus Erik Nylund 1927 inventointi
Tutkimuskertomuksen säilytyspaikka	Museoviraston arkisto
Kopioiden säilytyspaikka	Senaatti-kiinteistöt, ark-byroo (Archtoours Oy)

1. Johdanto

1.1 KOHDE

Siuntiossa sijaitseva Suitian kartano ympäristöineen on kulttuurihistoriallisesti hyvin merkittävä kohde koko Suomen mittakaavassa. Valtio on omistanut tämän kokonaisuuden 1930-luvulta lähtien ja viimeksi siellä on toiminut Helsingin yliopiston koetila. Viime vuosina tilalle ei ole löytynyt käyttöä valtion toimesta ja siitä on päätetty luopua. Senaatti-kiinteistöt ovat nyt myymässä tätä kokonaisuutta, johon kuuluu 62 rakennusta, maatalouskeskus, sekä noin 727 ha maata, josta noin 260 ha on peltoa. Kokonaisuus muodostuu useista eri kiinteistöistä.

Suitian kartanolinna on vanhin Suomessa säilynyt rakennustyyppinsä edustaja. Kellarikerros on sen vanhin säilynyt osa kun taas kartanolinnan nykyinen ulkoasu on peräisin 1800–1900-luvulta. Linnaa ympäröivä puisto on kellarikerroksen tavoin peräisin 1500-luvulta.

Kartanon ympäristö on arkeologisesti merkittävää aluetta. Kartanon pihapiiristä ja tilakeskuksen ympäristöstä tunnetaan useita kivikauden kohteita. Tilalla on säilynyt pronssi- ja rautakauden ajoilta lukuisia hautamuistomerkkejä ja kartanon pihapiirissä on sen toimintaan liittyviä historiallisen ajan muinaisjäännöksiä. Yhdessä Siuntion kirkon kanssa se muodostaa merkittävän maisemassa nähtävän kokonaisuuden, joka kuvastaa keskiajalla vallinnutta kirkon ja maallisen vallan läheistä suhdetta.

1.2 TEHTÄVÄ

Uuden omistajan myötä on oletettavaa, että Suitian alueen maakäytössä tapahtuu ainakin osittain muutoksia. Tämä työ antaa pohjaa tulevan suunnittelulle.

Kaupun valmistelutyönä Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Ympäristöministeriö ovat pyytäneet Mu-

seoviraston lausuntoa koskien muinaisjäännosten rauhoittamista ja kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelua tilanteessa, jossa käytetään oikeutta luovuttaa valtion kiinteistövarallisuutta (973/2002) annetun lain nojalla.

Museoviraston antamassa kartanon luovutusta koskevassa lausunnossa korostetaan tutkimustarvetta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta. Tämän 10.11.2014 päivätyn lausunnon mukaan Suitian kartanon ympäristöä ei ole toistaiseksi inventoitu kattavasti. Alueella on muinaisjäännosrekisteriin merkittyjen muinaisjäännosten lisäksi todennäköisesti runsaasti ennestään tuntemattomia esihistoriallisia ja historiallisia muinaisjäännöksiä. Museovirasto katsoo, että kartanoalueen käyttövaihtoehtojen vaikutus arkeologiseen kulttuuriperintöön on mahdollista arvioida vasta sen jälkeen kun vähintäänkin alueen autioituneet historialliset asuinpaikat ja käytöstä poistuneet elinkeinohistorialliset kohteet on paikannettu ja rajattu sekä niihin kuuluvat rakenteet on selvitetty.⁴

Tämän työn tarkoituksena on toteuttaa inventointi myynnissä olevilla mailla ja täydentää näin kuvaa alueen muinaisjäännöksistä ja muista kulttuuriperintökohteista. Täydennetyt kuvan myötä on helpompi suunnitella tulevaa. Tähän työhön on myös referoitu kartanorakennuksen välittömässä läheisyydessä tehtyjen lukuisten arkeologisten tutkimusten havainnot, sillä niiden perustella voidaan määritellä arkeologisesti tärkeimpiä osia pihapiiristä. Nämä, kuten muutkin Suitian maita koskevat tutkimusraportit, tarkastus- ja hoitoselostukset, löytyvät Museoviraston sähköisestä Kulttuuriympäristön rekisteriportaalista.⁵

4 MV/139/05.01.02/2014.

5 Museovirasto. Kulttuuriympäristön tietojärjestelmän etusivu.

Kartanolinna, puutarha ja eteläpuoleisia rintapeltoja kuvattuna etelästä.

Työn rajaus määräytyi luovutettavien alueiden mukaan. Täten työn ulkopuolelle rajautui kiinteistöjä, jotka säilyvät edelleen valtion omistuksessa. Myytävistä kiinteistöistä osa on hajallaan erillisinä pieninä palstoina, mutta pääosin maat keskittyvät kuitenkin kolmelle alueelle: kartanon välittömään ympäristöön, sekä Gårdsbölen ja Siggansin alueille.

Koska inventoinnin painopiste oli historiallisen ajan kiinteiden muinaisjäännösten paikallistamisessa, valmistelevien töiden arkistotutkimuksessa korostui vanhan kartta-aineiston läpikäynti ja analyysi. Tutkituista kartoista pääosa on Kansalliarkiston kokoelmista ja ne digitointiin tätä työtä varten. Vanhoista kartoista poimittujen havaintojen jakautuminen inventointialueella määritteli työajan jakautumista tutkittavien alueiden kesken. Kenttäinventointi painottui alueisiin, joissa kartta-aineiston perusteella on pitkään ollut aktiivista maankäyttöä. Nopeammin käytiin läpi maita, jotka näyttävät olleen pitkälti takamaita. Koska alueen maankäyttöön ei ole esitetty konkreettisia muu-

toksia, ei havaittujen tai jo ennestään tunnettujen kohteiden maanalaisiin osiin katsottu olevan lisäselvitystarvetta ja niihin ei täten kajottu.

Maastotyöskentelyn painopisteenä oli aktiivisesti etsiä ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä. Maastossa käytiin läpi kaikki alueet ja dokumentoitiin systemaattisesti kaikki merkit entisaikojen ihmisten toiminnasta. Tämän raportin luvussa kuusi on esitetty kenttähavainnot sanallisesti, valokuvien ja karttaottein. Luvussa 2 esitellään käytetyt lähteet ja tutkimushistoria, luvussa 3 kuvataan tutkimusalueen yleinen vesistö- ja asutushistoria, luvussa 4 esitetään tämän tutkimuksen vaiheet ja luvussa 5 esitellään tuloksia tutkimusalueittain. Luvussa 6 esitetään yhteenveto ja johtopäätökset ja luvussa 7 kohdekuvaukset. Käytetyt lähteet käyvät ilmi lähdeluettelosta ja tekstissä on käytetty alaviitteitä. Sanallisen raportin lisäksi tämä työ on tuottanut paikkatietoa, joka on toimitettu työn tilaajalle ja Museovirastolle. Tutkimuksessa noudatettiin Museoviraston Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuhjeita.

2. Tutkimushistoria ja käytetyt lähteet

Siuntion kunnan ja Suitian alueen arkeologinen tutkimushistoria on pitkä ja monipuolinen. Ensimmäiset arkeologiset tutkimukset nyt inventoidulla alueella tehtiin jo 1800-luvun lopussa, kun Alfred Hackmann kaivoi pronssikautisia rökkiöitä Krejansbergetillä, Siuntion vanhan kirkon pohjoispuolella.⁶ Sittemmin alueella on tehty sekä inventointeja että tarkastuksia, ja tutkittu kaivauksin pääasiassa esihistoriallisia kohteita.

Viimeisin Suitiaa käsitellyt tutkimus on vuodelta 2014. Vesa Laulumaan (MV) toteuttamassa Siuntion kunnan arkeologisessa inventoinnissa käytiin läpi kaikki 207 kunnan alueelta ennestään tunnetut muinaisjään-
nöskohteet, mukaan lukien kivikautiset irtolöytöpaikat. Työn tuloksena monien Suitian kartanon alueelta tunnettujen kohteiden sijaintitietoja korjattiin, niille määriteltiin ennestään puuttuneet rajat, niiden kuvauksia tarkastettiin ja kiinnitettiin huomiota kohteiden kuntoon. Uusia muinaisjäännöksiä ei kuitenkaan tämän tutkimuksen alla olevilta maa-alueilta paikallistettu.⁷

Myös historiallisen ajan kohteisiin on kohdistunut sekä arkistotutkimusta että inventointeja. Suitia on ollut keskeisimpiä historiallisen ajan tutkimuskohteita koko kunnan alueella. Kartanon ympäristössä on tehty useita koekaivauksia, ja alueella tehtyjen maansiirtotöiden yhteydessä on suoritettu useita arkeologisia valvontoja.

Erityisen hyödyllinen aineisto historiallisten selvitysten joukossa on ollut Anna Riionheimon Uudenmaan liitolle tuottama aluetta koskeva historiallinen paikkatieto.⁸ Aineisto on koostettu Helsingin yliopistossa laaditun kylätietokannan, Museoviraston rekisterien ja historiallisten karttojen perusteella, ja se sisältää paikkatiedot Uudenmaan asutuksesta 1560-luvulla ja 1700-luvun lopulla. Vaikka paikkatietojen tarkkuus ei anna mahdollisuutta yksityiskohtaiselle paikalliselle tarkastelulle, tarjoaa aineisto hyvän yleiskuvan asutuksen sijoittumisesta myös Siuntiossa. Riionheimon tuottama paikkatieto ja visualisoinnit tekevät asutuksen analysoinnin huomattavasti erillisten aineistojen käyttöä helpommaksi, ja siksi niitä on hyödynnetty tässäkin tutkimuksessa.

Aiempien tutkimusten ohella inventoinnin keskeisimmän lähdeaineiston muodostavat historialliset kartat, ja niistä etenkin kylä kuvaavat suurimittakaavaiset kartat. Ne tarjoavat paikkatietoa Suitian alueelta 1700-luvun puolivälistä alkaen. 1700-luvulta alueelta on käytettävissä ensisijaisesti geometrisiä karttoja, jotka kuvaavat asuinrakennusten, peltojen, niittyjen ja tiestön sijoittumista. Kartoille on kuvattu usein myös esimerkiksi ulkorakennuksia vaihtelevalla kattavuudella. 1700-luvun kartoilla etenkin peltojen mittaukset voivat olla melko tarkkoja, mutta rakennusten sijoittumista voidaan harvoin määritellä aivan yksityiskohtaisesti niiden avulla.

1800-luvun kartta-aineisto on monipuolisempi ja se käy yksityiskohtaisemmaksi. Aikakauden karttojen perusteella on usein mahdollista määrittää rakennusten sijainnit tarkkaan nykykartalle siirrettynä. Kartat kuvaavat myös kattavammin rakennuskantaa.

1900-luvun alkupuolen kartat täydentävät osaltaan hyvin vanhempaa kartta-aineistoa, sillä niiden avulla aiemmista kartoista havaitut ilmiöt on monesti helpompi sijoittaa oikealle paikalleen. Lisäksi ne täydentävät osaltaan kuvaa alueen käyttöhistoriasta.

Suurimittakaavaisten karttojen lisäksi inventointia valmisteltaessa on käytetty useita erityyppisiä pienimittakaavaisia karttoja. Keskeisiä aineistoja ovat olleet etenkin Kuninkaankartasto 1700-luvun lopulta ja pitäjänkartat 1800-luvun jälkipuoliskolta alkaen. Niiden esittämä kuva alueen asutuksesta ei ole yksityiskohtainen, mutta ne tarjoavat kuitenkin hyvän yleiskuvan alueen asutuskehityksen päälinjoista. Lisäksi niiden avulla voidaan tarkastella esimerkiksi tielinjoja alueilla, jotka on kartoitettu yksityiskohtaisesti vasta myöhemmässä vaiheessa. Pienimittakaavaisten karttojen aineiston täydentävät 1900-luvun puolivälin jälkeiset peruskartat, joiden avulla on usein mahdollista tarkentaa maastossa havaittujen kohteiden ajoitusta.

Karttoihin kuvattujen ilmiöiden lisäksi niissä esiintyvä nimistö voi olla kiinnostavaa, sillä sen perusteella voidaan parhaissa tapauksissa jäljittää vanhemman asutuksen sijaintia tai erilaisten elinkeinojen sijoittumista kylien alueelle. Täten ei liene yllättävää, että Svidjamalmenilta ja Svidjanummelta löytyi Suitian kartanoon kuuluneiden torppien jäännökset ja Stentagsbergetillä havaittiin kivenlouhintaa harrastetun laajamittakaavaisesti.

6 Hackmann 1924.

7 Laulumaa 2015.

8 Riionheimo 2011.

3. Tutkimusalueen vesistöhistoria ja asutushistorian yleiskuva

Tutkimusalueen korkeimmat kalliohuiput sijaitsevat noin 75 metrin korkeudessa merenpinnan yläpuolella, pohjoisimpana sijaitsevan Nummijärven alueella jopa huomattavasti yli 80 metriä merenpinnan yläpuolella. Korkeimmat huiput ovat paljastuneet Itämerestä jo pian jääkauden jälkeen. Ihmiskasutusta näiltä varhaisilta ulko-luodoilta ei tutkimusalueelta tunneta. Kivikautisia asuinpaikkoja alueella on vasta noin 40 metrin korkeudelta merenpinnan yläpuolella. Näillä korkeuksilla vedenpinta oli mesoliittisella kivikaudella, eli kivikauden vanhemmalla puoliskolla, joten varsin vanhasta asutuksesta on myös näiden asuinpaikkojen osalta kyse. Ranta-asuinpaikoilla asuneet seudun asukkaat ovat saaneet tuolloin nauttia jo rikkonaisen topografian luomasta saaristosta ja melko suojaisista lahdista.

Nuoremista vaiheista kivikauden ja pronssikauden raja asettuu alueella noin 20 metrin korkeuteen merenpinnan yläpuolella. Tällöin kartanon etelä- ja länsipuoliseen Kirkkojoen laaksoon on muodostunut laaja ja suojaisa hiukan vuonomainen sisälahti, jonka rannoille korkeille kallioille muinaisen Siuntion pronssikautiset asukkaat kasasivat massiivisia hautaraunioita. Näitä tunnetaan tutkimusalueeltakin kahdesta paikasta, Krejansbergetin laelta ja Norrkullan tilalta.

Pronssikauden ja rautakauden taitteessa noin 500 eaa vesi ulottui vain kuusi–seitsemän metriä nykyistä merenpintaa ylemmäksi. Tällöin meri ei enää ulottunut nykyisen kartanon lähetyville vaan jäi keskiaikaisen kivikirkon eteläpuolelle Tjusträskin seudulle. Rautakauden merkit maisemassa ovat pronssikautta heikkomat. Ajanjakson alkupuolella rakennettiin Ekebergan rökkiö kartanon länsipuolen kalliolle. Perinteisen käsityksen mukaan Uudenmaan rannikkoseudulla, Siuntio mukaan lukien, asutus on hävinnyt rautakauden kuluessa niin, että alueella on valinnut asutustyyppiä nuoremmalla rautakaudella.⁹ 2000-luvulla tehdyt siitepölyanalyysit, nimistötutkimus, arkeologiset tutkimukset ja viime vuosina etenkin metallinilmaisnlöydöt ovat kuitenkin muuttaneet kuvaa myös Siuntion osalta.

Viimeisimmät asutuksen jatkumosta kertovat metallinilmaisnlöydöt ovat tältä vuodelta. Museoviraston kokoelmiin on kevään 2015 aikana tallennettu kaksi rautakautteen ajoittuvaa pronssista pukukorua

Suitian rintapelloilta. Niin kutsuttu rapusolki löydettiin noin 150 metriä kartanosta etelään ja niin kutsuttu tasavartinen solki löytyi samaiselta peltotoaukealta lähempänä Kirkkojokea. Samassa yhteydessä kokoelmiin talletettiin myös luultavasti rautakautteen ajoittuva pronssirenkaan katkelma, joka kirkonkylän pappilan pelloilta löydettyinä on sijainnut lähellä Suitian maita.¹⁰

Keskiajalla Siuntio kuului Raaseporin linnalääniin. Varhaisin tieto Siuntion hallintopitäjästä – tosin ilman, että pitäjän nimeä suoraan mainitaan – on maakirjan katkelmasta vuodelta 1413. Ensimmäisen kerran pitäjä mainitaan nimeltä vuonna 1417. Kirkollisessa hallinnossa Siuntio erotettiin ilmeisesti 1400-luvun alkupuolella Lohjan kirkkopitäjästä kappeliksi. Itsenäinen kirkkopitäjä Siuntiota tuli 1400-luvun toisella puoliskolla, todennäköisesti pian vuoden 1476 jälkeen, jolloin seurakunnan kappalainen vielä mainitaan historiallisissa lähteissä.¹¹ Kivikirkko Siuntioon rakennettiin myös 1400-luvun jälkipuoliskolla, ja sitä edelsi luultavasti samalla paikalla sijainnut puukirkko. Sjundbyn kartanon alueelta tunnetaan lisäksi Kapellbacken-niminen paikka, jolta on löydetty hautoja ja pienen kirkkorakennuksen perustus. Kyseessä on todennäköisesti ollut kartanon oma kappeli.¹²

Siuntioon perustettiin keskiajalla kaksi kartanoa, Sjundby ja Svidja eli Suitia. Molemmat mainitaan historiallisissa lähteissä ensimmäisen kerran 1400-luvun alkupuolella, Sjundby vuonna 1417 ja Suitia 1420. Molemmat saivat kivistä muuratut päärakennukset 1500-luvulla, ja kumpikin rakennuksista on edelleen olemassa. Lisäksi keskiajalla Siuntion alueella oli muutamia muitakin rälssitiloja, mutta ne eivät koskaan nousseet yhtä huomattaviksi kuin Sjundby ja Suitia.¹³

Siuntion alueen talonpoikaisasutusta koskevat varhaisimmat tiedot ovat pääasiassa vasta 1500-luvun puolivälistä, eli ajalta, jolta on systemaattisesti säilyneitä verotusluettelaita. Vuonna 1540, jolloin systemaattiset maakirjasarjat alkavat, Siuntiossa oli yhteensä 182 talonpoikaistilaa ja 37 muun tyyppistä tilaa, pääasiassa kartanoiden lampuoteja. Vuonna 1560 Siuntion eri-

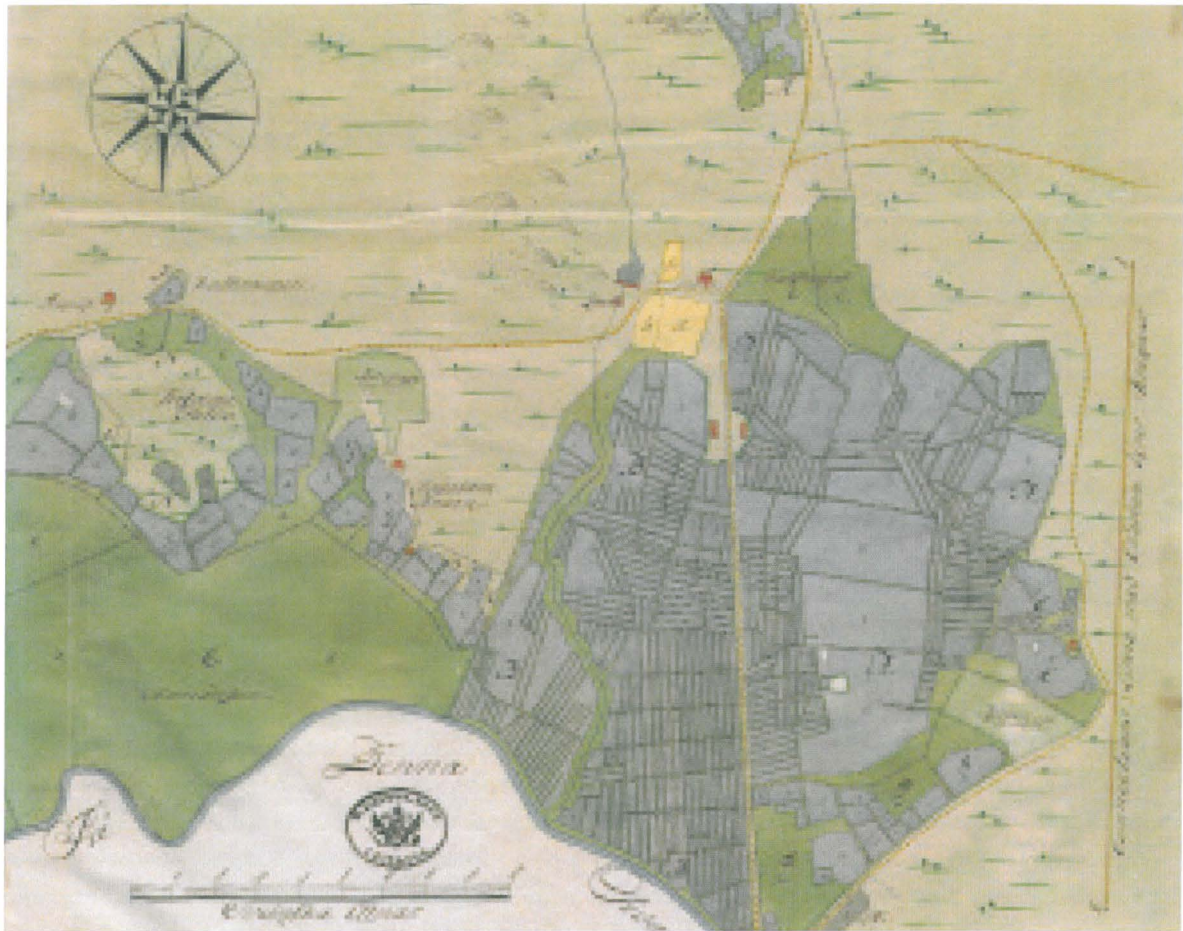
9 Haggren 2008, 36–40.

10 Antti Hirvisen ja Risto Paumon 8.5.2015 ja 10.4.2015 Museovirastoon toimittamat muinaisaineiden kysymyslehdet.

11 Haggren 2008, 42, 49; Hiekkänen 2007, 476.

12 Hiekkänen 2007, 476.

13 Favorin 1986, 36–43.

Vuoden 1756 kartalla näkyy kartano ympäristöineen. Kartanon lounaispuolelle on kuvattu Hagaback Åkeren – tekstistä länteen rakennus paikalle, joka on nykyään tehomaatalouden vahvasti muokkaama. KA/ MMA B45 3/1–2.

tyyppisten tilojen määrä oli 225, ja ne jakautuivat yhteensä 95 tonttimaalle. Lähteistä tiedetään lisäksi, että pitäjän alueella oli jo keskiajalla autoituneita tiloja. Voimakkaimmillaan autoituminen on ollut 1500-luvun jälkipuoliskolta 1600-luvun alkuun, ja vuonna 1635 pitäjässä olikin jäljellä enää noin 150 tilaa. Vaikka autoituminen alkoi tässä vaiheessa tasaantua, nousi Siuntion asutus uuteen kasvuun vasta 1700-luvun puolella.¹⁴

Useat keskiajan lopulla tunnetuista kylistä ovat edelleen nykypäivänä asuttuina ja rakennettuina. Varhain, keskiajalla tai 1600-luvun alkupuolelle mennessä autoituneet tontit ovatkin arkeologisesti arvokkaita. Tarkkoja sijainteja näin varhain autoituneille tiloille ei kuitenkaan voida usein löytää kirjallisten lähteiden avulla, sillä Siuntion vanhimmat säilyneet kartat ovat pääasiassa vasta 1700-luvulta.

Inventointialue osuu seitsemän keskiajalta periytyvän kylän maille.¹⁵ Nämä ovat Gestans (Gästans, Gestilä), Gårdsböle (Korsböle), Niemenkylä (Näsby), Backa, Siggans (Siggböle), Keldby ja Fjällskifte. Näistä ainoastaan Siggansin ja Keldbyn kylien historiallisista kartoista paikannetut tonttimaat osuvat inventointialueelle. Siggans sijaitsee aivan inventointialueen eteläosassa, ja se on aiemmin välillä laskettu osaksi Inkoota. Kylään kuului 1500-luvun puolivälissä kaksi taloa, joiden tarkempaa sijaintia ei ole pystytty maastossa toteamaan. Keldby taas kuului Suitian tiluksiin, ja 1500-luvun puolivälissä siellä oli kolme taloa. Siggansin tavoin Keldbyn kylän tonttimaata ei ole paikannettu arkeologisesti maastoinventoinneissa. Sen sijaan aivan inventointialueen rajan ulkopuolelle jää Suitian kartanon länsipuolella sijainneen Fjällskiften keskiajan lopulla perustetun yksinäistilan tonttimaata, joka on arkeologisesti paikannettu.

Asutus Siuntiossa on sekä heti keskiajan jälkeen 1560-luvulla että 1700-luvun lopulla keskittynyt alueelle, joka nousee mereltä Pikkalajokea ja Sjundbyåta pitkin, väliin jäävien järvien kautta pitäjän keskellä sijaitsevien kirkon ja Suitian kartanon alueelle. Siitä tiheimmän asutuksen alue kääntyy länteen kohti Virkkalaa. Asutuksen paikannukset 1500-luvulta perustuvat vasta myöhempiin karttoihin, mutta historiallinen paikkatieto tarjoaa kuitenkin hyvän yleiskuvan asu-

rdsböle (Korsböle), Niemenkylä (Näsby), Backa, Siggans (Siggböle), Keldby ja Fjällskifte. Näistä ainoastaan Siggansin ja Keldbyn kylien historiallisista kartoista paikannetut tonttimaat osuvat inventointialueelle. Siggans sijaitsee aivan inventointialueen eteläosassa, ja se on aiemmin välillä laskettu osaksi Inkoota. Kylään kuului 1500-luvun puolivälissä kaksi taloa, joiden tarkempaa sijaintia ei ole pystytty maastossa toteamaan. Keldby taas kuului Suitian tiluksiin, ja 1500-luvun puolivälissä siellä oli kolme taloa. Siggansin tavoin Keldbyn kylän tonttimaata ei ole paikannettu arkeologisesti maastoinventoinneissa. Sen sijaan aivan inventointialueen rajan ulkopuolelle jää Suitian kartanon länsipuolella sijainneen Fjällskiften keskiajan lopulla perustetun yksinäistilan tonttimaata, joka on arkeologisesti paikannettu.

14 Haggrén 2011, 160–167.

15 Alueen keskiaikaisiin kyliin liittyvä historiatieto koottu Helsingin yliopiston kylätietokannasta (Haggrén 2005) ja kyliin liittyvä paikkatietoaineisto on peräisin Anna Riionheimon Uudenmaan liitolle tuottamasta paikkatietoaineistosta (Riionheimo 2011).

Senaatin kartastoon on merkitty kattavasti Suintian ympäristön tiestöä, josta osa on edelleen havaittavissa maastossa. KA Siuntio VI.

tuksesta ja sen kehityksestä. Sen perusteella voidaan hyvin havaita, kuinka keskeinen rooli pitäjänkirkolla ja Suintian kartanolla on ollut asutuksen sijoittumisessa.¹⁶

Vaikka asutuksen sijoittuminen on Siuntiossa noudataan samoja päälinjoja 1500-luvun puolivälistä 1700-luvun lopulle, on asutus kuitenkin ajan kuluessa levinnyt laajemmalle alueelle ja sen luonne on monipuolistunut. Tähän on vaikuttanut etenkin torppien ja uudistilojen perustaminen sekä tilojen halkominen. Ne laajensivat asutusta vanhojen kyläkeskusten ulkopuolelle ja muuttivat perinteistä kyläkeskeistä asuinrakennetta.¹⁷ Tämä on nähtävissä myös inventointialueella, missä kartoista voidaan löytää useita torppia.

Asutuksen monipuolisuus ja siihen liittyviä kiinnostavia yksityiskohtia voidaan karttojen kautta havaita 1700-luvulta alkaen eri puolilla inventointialuetta. Kartoissa nähdään esimerkiksi Suintian kartanon alueen rakennuskanta. Kartoista voidaan havaita muun muassa, että kartanosta lounaaseen Fjällbackan ja Hemängenin välillä oli tutkimusalueella 1700-luvulla talo sivuraken-

nuksineen. Nykyisin alue on valitettavasti tehomaa-louden muokkaamaa peltoa.

Asutuksen lisäksi kartat voivat tarjota yleiskuvan myös muista maiseman elementeistä. Tällaisia ovat esimerkiksi maatalouteen liittyvät ilmiöt, kulkuväylät ja varhainen teollisuus. Asutuksen kasvaessa 1700-luvun kuluessa tarvittiin lisää peltoalaa väestön ruokkimiseen, joten aikakautta leimasi uusien peltöjen ja niittyjen raivaus. Kylien, peltöjen ja niittyjen leimaamaa maisemaa halkoivat tiet, joista tärkein Siuntion alueella oli keskiajalta periytyvä Suuri Rantatie tai Kuninkaantie, joka kulki Turusta Viipurin. Muut alueen tiet olivat pääasiassa kyläteitä, joista parhaassa kunnossa olevia saattoi kulkea kärryillä, mutta useita ainoastaan ratsain tai talvisin reellä.¹⁸

Kulkureiteissä alkoi tapahtua huomattavia uudistuksia vasta 1800-luvun jälkipuoliskolta alkaen. Suurin uudistus Siuntiossa oli rantaradan rakentaminen. Ensimmäinen junarata kulki Siuntion alueen kautta jo vuodesta 1873, kun Hyvinkää—Hanko -rata avattiin. Radan liikenne ei kuitenkaan pysähtynyt Siuntiossa, vaan pitäjä sai odottaa asemaa uuden Helsinki—Hanko radan rakentamiseen asti vuosiin 1901—1903. Tällöin uusi ratalinja perustettiin kulkemaan pitäjän vanhojen ydinalueiden kautta.¹⁹

16 Anna Riionheimo on sekä tuottanut paikkatietomuotoon että visualisoinut alueen historiallisen ajan asutuksen, kts. Riionheimo 2011. Aineistoja on käytetty lähteenä tässä raportissa alueen historiallista paikkatietoa yleisellä tasolla tarkasteltaessa.

17 Riionheimo 2011, 33–34.

18 Favorin 1986, 135-139, 157-160.

19 Favorin 1986, 213-216.

4. Tutkimuksen vaiheet

Suitian myynnissä olevien maiden muinaisjäänösinventointi jakautui kolmeen osaan: työn valmisteluun ja arkistotyöhön, maastotyöskentelyyn, sekä tulosten purkamiseen ja raportointiin. Arkistotyössä kartoitettiin ja käytiin läpi olemassa oleva tutkimuskirjallisuus, raportit ja kartta-aineistot, sekä kerättiin näistä informaatiota maastotyöskentelyä ja raportointia varten. Maastotyövaiheessa kartanon maat käveltiin läpi ja havaitut kohteet dokumentoitiin. Jälkityövaiheessa tulokset purettiin ja raportoitiin Museoviraston lupakäytännön edellyttämällä tavalla.

4.1 ARKISTOTYÖ JA KENTTÄTYÖN VALMISTELU

Kenttätyötä edeltävässä arkistotyössä kartoitettiin ja käytiin läpi aluetta käsittelevää tutkimuskirjallisuutta ja karttamateriaalia. Tutkimuskirjallisuudesta perhdyttiin paikallishistoriaan. Siuntioista on mm. Alf Brennerin kaksiosainen, 1953 ja 1955 ilmestynyt historiateos sekä Martti Favorinin 1986 valmistunut historiikki. Muista painetuista lähteistä erityisen tärkeänä voidaan mainita Pekka Silvastin Neuvostoliiton merisotilaalista tukikohtaa käsittelevä tutkimus vuodelta 1991. Merkittävän lähtöaineiston muodosti myös Helsingin yliopiston Vårt Martima Arv/Merellinen perintömme -projektin tuloksena syntynyt kylätietokanta keskiaikaisista kyläpaikoista sekä lukuisat rauta- ja keskiaikaista asutushistoriaa käsittelevät artikkelit.²⁰

Museoviraston arkistoaineistosta käytiin läpi tutkimusaluetta käsittelevät inventoinnit ja kaivausraportit, joita on yli 100 vuoden mittaisen tutkimushistorian aikana laadittu merkittävä määrä. Nämä on nyt digitoitu ja tutustuttavissa verkossa Museoviraston kulttuuriympäristön rekisteriportaalin kautta.

Tutkimusaluetta kuvaavia vanhoja karttoja etsittiin sekä digitoiduista että digitoimattomista karttakokoelmista. Digitoituja karttoja etsittiin Kansallisarkiston digitaaliarkistosta sekä Jyväskylän yliopiston Heikki Rantatupa Historialliset kartat -sivustolta. Kansallisarkiston kokoelmista erityisesti Suitiaa ja sen lähikyliä kuvaavat kartat eivät kuitenkaan olleet vielä digitoituina vaan niitä tutkittiin Kansallisarkiston tutkijasalissa ja tärkeiksi

lähteiksi katsotut kartat skannautettiin arkiston jäljennepalvelussa. Näin saatiin tietoa Suitian maa-alueiden käytöstä 1700-luvulta alkaen. Vanhojen karttojen osalta tukeuduttiin myös Maanmittauslaitoksen vanhoihin 1900-luvun jälkipuoliskon peruskarttoihin, jotka olivat ladattavissa Maanmittauslaitoksen vanhat painetut kartat -verkkopalvelun kautta.²¹

Kulttuuriperintöä koskevasta paikkatiedosta käytössä oli Museoviraston muinaisjäänösrekisteriin talletettujen kohteiden rajaus- ja pistetiedot, jotka ovat ladattavissa Museoviraston paikkatietojen latauspalvelusta.²² Uudenmaan liitolta saatiin myös 1560- ja 1780-lukujen asutusrakennetta koskevat paikkatietoaineistot.

Digitoidut kartat ja valmiit paikkatietoaineistot asemoitiin nykykartan päälle erillisiksi kerroksiksi Mapinfo 12.1 ohjelmistolla, jonka jälkeen tiedot vanhoista rakennuksista ja teistä digitoitiin nykykartoille. Lopuksi tiedot vietiin GPS-paikantimeen maastotyöskentelyn helpottamiseksi.

Lähtöaineiston keruu ja työstö auttoivat suunnittelemaan tulevaa kenttäkautta, arvioimaan tutkimuksellisesti potentiaalisimpia alueita ja tarvittavan kenttätyön määrää. Työn tilaajan kanssa keskusteltiin myös mahdollisuudesta toteuttaa kajoavia toimenpiteitä, mutta niiden katsottiin olevan tarpeettomia työn yleisluonteisuuden vuoksi. Museovirastolta haettiin kuitenkin erillinen tutkimuslupa inventoitiin.

²¹ vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi.

²² Museovirasto. Kulttuuriympäristön tietojärjestelmien etusivu.

²⁰ Merellinen perintömme 2005.

4.2 KENTTÄTYÖT JA JÄLKITYÖT

Inventointi toteutettiin maastossa aikavälillä 14.4–27.4.2015. Inventointiin käytettiin seitsemän ja puoli maastotyöpäivää. Viisi työpäivää maastossa työskenneltiin kahden arkeologin voimin ja kaksi ja puoli päivää maastossa inventointiin yhden hengen voimin. Työstä vastasivat pääasiassa arkeologit Esa Hertell ja Heini Ynnilä. Arkeologi Tuuli Heinonen työskenteli maastossa yhden päivän.

Inventoinnissa tarkastettiin sekä tunnetut muinaisjäänneksiä että etsittiin aktiivisesti uusia kohteita. Tuoreen vuonna 2014 suoritetun Siuntion kunnan muinaisjäänneksen perusinventoinnin johdosta tunnetuista muinaisjäänneksistä oli olemassa tuoreet päivitettyt tiedot. Tämä mahdollisti resurssien suuntaamisen aktiiviseen uusien ja ennestään tuntemattomia kohteiden etsintätöihin.

Inventoinnissa dokumentoitiin sekä kiinteitä muinaisjäänneksiä että muita kulttuuriperintökohteita. Vaikka muiksi kulttuuriperintökohteiksi luokitellut paikat ovat kiinteiden muinaismuistojen tavoin entisaikojen ihmistoiminnan tuloksena syntyneitä kohteita, eivät ne ole samalla tavalla muinaismuistolain suojaamia. Tästä huolimatta niiden säilyttäminen on perusteltua historiallisen merkityksen ja kulttuuriperintöarvojen vuoksi.²³ Myös tiedot muista kulttuuriperintökohteista talletetaan Museoviraston sähköiseen muinaisjäänneksirekisteriin. Rajanveto kiinteiden muinaisjäänneksen ja muiden kulttuuriperintökohteiden

välillä on jossain määrin elävä, luokitteluperusteet muuttuvan ajan myötä tutkimustiedon lisääntyessä ja suojelunäkökulmien kehittyessä.

Maastotyön tarkkuusinventointiluonteen vuoksi kaikki myytävät kiinteistöt pyrittiin käymään läpi jalkaisin. Kattavuutta voidaan pitää varsin hyvänä, kuten voidaan havaita esimerkiksi dokumentoitujen kulttuuriperintöjäänneksen levintäkartan perusteella: monia pienialaisia kohteita löydettiin ja saatiin kartalle. Myös kenttäolosuhteet olivat suotuisat. Viileän kevään ansiosta kasvillisuus ei rajoittanut näkyvyyttä vaan pienipiirteisetkin pinnanmuodot olivat hyvin esillä ja täten havainnointimahdollisuudet olivat mainiot. Toisaalta suurin osa pelloista oli kasvillisuuden peittämä, vain kolmella peltolohkolla pystyttiin tarkastelemaan peltomaannosta.

Maastossa löydettyt arkeologiset jäännökset paikannettiin GPS-paikantimen avulla. Lisäksi kohteet dokumentoitiin valokuvaamalla ja niistä kirjoitettiin maastossa sanalliset muistiinpanot. Jälkityöt suoritettiin arkkitehtitoimisto ark-byroon toimistossa Helsingissä. Jälkitöihin kuuluu kenttäaineiston purkaminen ja raportin kirjoittaminen. Yksittäisten kohteiden sanalliset kuvaukset, paikkatiedot ja valokuvat on esitetty kohdekuvausosiossa.

23 Arkeologinen kulttuuriperintö ja kaavoitus -ohje 5.6.2015.

5. Tutkitut alueet ja inventoinnin tulokset

5.1 SUITIAN KARTANO JA SEN LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö 755-466-1-61 koostuu useasta hajallaan olevasta palstasta. Tässä yhteydessä on käsitelty se kiinteistöön kuuluva alue, joka sijaitsee Lohjalle vievän 116-tien länsipuolella, ja kattaa Suitian kartanon ja sen välittömän lähiympäristön. Erillään olevien palstojen luonne poikkeaa sekä luonnonympäristön että arkeologian osalta kartanon lähialueesta ja nämä on esitelty erikseen jäljempänä.

Ennen inventointia kartanon välittömästä ympäristöstä tunnettiin neljä kiinteää muinaisjäännöstä: Suitian (Svidja) kartano, Suitia 2-niminen kivikautinen asuinpaikka kartanon pihamaalla, Suitian mylly kartanon länsipuolella ja Suitian-Svidjan pienoislinnoitus, joka sijaitsee kartanosta 200 metriä koilliseen. Lisäksi kartanolta noin 400 metriä itään on kallioalueen eteläreunalla varhaismetallikautinen Ekebergan röykkiöhauta. Inventoinnissa uusina kohteina dokumentoitiin kartanon ympäristöstä kaksi kivilouhosta ja yksi kuoppajäännös, sekä Harjulinnan lounaispuolella sijaitsevia nuoria historiallisen ajan rakennuksenperustuksia. Lisäksi Harjulinnasta pohjoiseen kulkee harjanteella vanha tieura, joka on nykyisin käytössä polkuna.

Suitian kartanon alueella on tehty runsaasti arkeologisia tutkimuksia pääasiassa 1990-luvun alusta alkaneisiin restaurointitoimenpiteisiin liittyen. Piha-alueella suoritettujen koetutkimuksien laajuus käy ilmi oheisesta yleiskartasta, johon on koostettu tiedot arkeologisesti tutkituista alueista sekä kaivinkoneojista, joiden kaivuuta on valvonut arkeologi.

Laajimmin kartanon pihaa koekuopittiin vuonna 1991, jolloin kartanon restaurointisuunnitelmaan²⁴ liittyen alueelle avattiin 85 kappaletta 0,5 metriä x 0,5 metriä kooltaan olevaa koekuoppaa. Koekuopituksen tarkoituksena oli paikantaa kartanon kadonnutta rakennuskantaa. Kuoppia tehtiin kartanon etupihalle, sivurakennuksen länsipuolelle ja talouspihalle. Samalla alueelta otettiin fosforinäytteitä. Koekuopista voitiin todeta, että kulttuurikerrosta esiintyi kaikkialla tutkitulla

alueella. Paksummat kerrokset ja hiilikeskittymät löytyivät kartanon pohjoispuolelta sen etupihalta. Lisäksi hyvin säilyneitä kerroksia esiintyi kartanon länsipuolella keittiöpuutarhan alueella ja koillispuolella piharakennusten itäpuolella. Kerrosten yhteydestä havaittiin paikoitelleen myös mahdollisia rakennuskiviä, mutta niiden tarkempi funktio ja ajoitus jäivät pienialaisissa kuopissa epäselviksi.²⁵

Laajoja tutkimuksia suoritettiin myös vuosina 1996–1997, jolloin kartanon lämpö- ja sähköputket uusittiin.²⁶ Työ toteutettiin pääasiassa arkeologisena valvontana, jonka lisäksi kartanon keittiösiiven ympärillä järjestettiin kaivaukset. Valvottavia kaivantoja kertyi yhteensä 590 metrin matkalta kartanon pihapiirissä ja puistossa. Suuri osa kaivannoista oli löydöttömiä, mutta keittiösiiven alta ja ympäristöstä löytyi useita eri-ikäisiä rakenteita. Paikalta löydettiin kolme historiallisen ajan rakennuksen jäännettä, joista vanhin oli peräisin 1400–1500-lukujen vaihteesta ja nuorin oli jäänyt käytöstä 1600-luvun alkupuoliskolla. Lisäksi tutkimusalueelta paljastui kivikautinen, todennäköisesti mesoliittinen, liesi.²⁷

1990-luvun lopulla kartanon kellarissa toteutettujen maansiirtotöiden yhteydessä suoritettiin jälleen arkeologista valvontaa.²⁸ Tällöin havaittiin kellaritiloissa säilyneen eri-ikäisiä lattiakiveyksiä ja kulttuurikerrosta nuorempien maakerrosten alla. Vanhimmat kerroksista talletetut löydöt ajoittuivat 1400-luvulle. Koska kaikkea maa-ainesta ei valvonnan yhteydessä tutkittu, vaan se jätettiin paikoin kellarin uusien lattiarakenteiden alle, kellarissa saattaa yhä olla säilyneenä vanhoja kerrostumia. Vuonna 2010 tarkastuskäynnin yhteydessä havaittiin, että kellarin restauroituihin osiin oli päässyt huomattavasti kosteutta.²⁹

25 Jussila 1991.

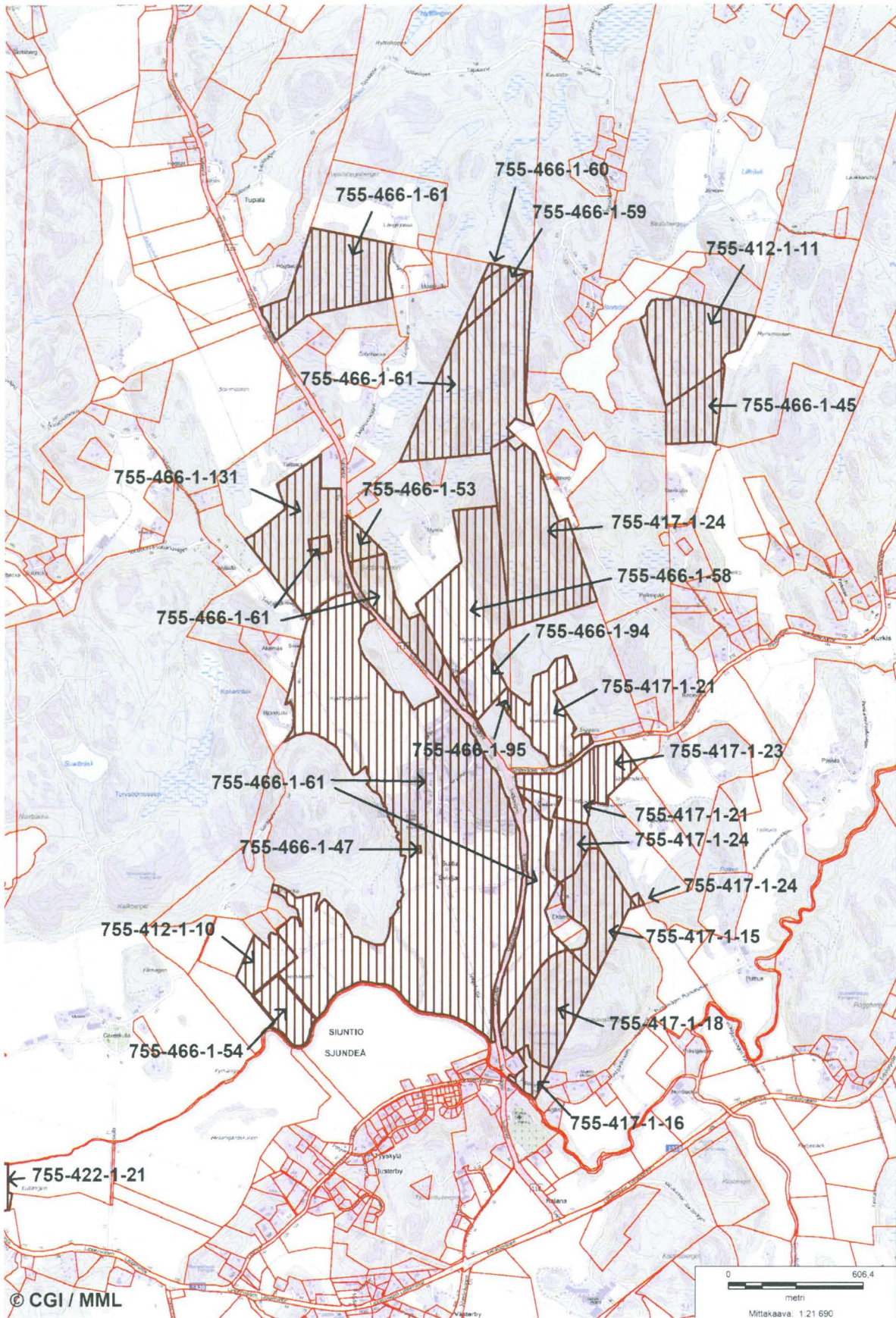
26 Niukkanen & Seppälä 1999.

27 Niukkanen 1999.

28 Majantie 1999.

29 Maaranen 2010.

24 Kasnio-Härö 1991.

Inventointialueen kiinteistöt kartanon ympäristössä. Senaatti-kiinteistöt.

Vuodelta 1770 olevassa kartassa näkyy yksityiskohtaisesti kartanon rakennuskantaa. Kartanon rintapellot ovat sijainneet rakennusten eteläpuolella, samoin neljänä lohkona erottuva puutarha. Mylly on merkitty puron varteen kartanon länsipuolelle kirjaimella I. KA/ MMA B45a 19/1–2.

Suitian kartanon aiempien tutkimusten koekuopat ja -ojat. Kartta pohjautuu tutkimusraportteihin Huotari & Mikkola 1999; Härö Arkkitehti Oy 1998; Jussila 1991. ark-byroo 2015.

Kartanon ja sen välittömän ympäristön lisäksi kartanon eteläpuolella sijaitsevaa puutarhaa on tutkittu useampaan otteeseen. Puutarha perustettiin jo 1500-luvulla ja sitä voidaan siten pitää muinaisjäännöksenä. Koska se on kuitenkin edelleen käytössä kartanolinnan tavoin, se on suojeltu rakennettuna kulttuuriympäristökohteena. Puutarhaan on kuitenkin kohdistunut alueen muinaisjäännösten tavoin tutkimusintressejä.

Ensimmäiset tutkimukset puutarhan alueella liittyivät vuoden 1991 restaurointisuunnitelman laatimiseen. Tässä yhteydessä puutarha inventoitiin.³⁰ Vuonna 1998 puutarhassa tehtiin koekuopitus sekä siitä laadittiin pintamallinnos puiston kunnostussuunnitelmaan liittyen.³¹ Koekuoppien kaivuun yhteydessä todettiin, että puutarhan länsireunalla oli säilynyt kivirakenteita, jotka liittyvät mahdollisesti puutarharakenteisiin. Lisäksi puron reunalla, myllyn eteläpuolella

havaittiin tiili- ja laastimurskaa, joiden tulkittiin liittyvän vanhoihin rakennusjäänteisiin. Tutkimusten kuului myös makrofossiilianalyysi puutarhan alueelta.³²

Yhteenvetona voidaan todeta, että arkeologiset tutkimukset kartanon välittömässä ympäristössä ovat antaneet viitteitä laajalti säilyneistä kulttuurikerroksista ja siitä, että myös rakenteita sattaa olla laajalti löydettävissä pintamaan alta.

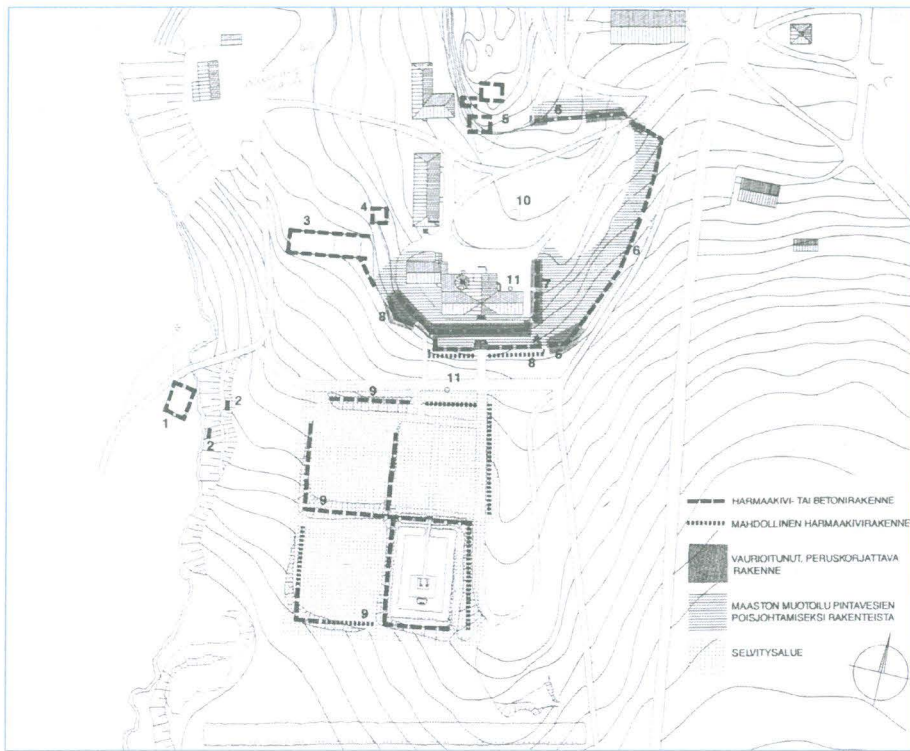
Myös maan pinnalla on nähtävillä useita käytöstä jääneiden rakennusten pohjia. Niitä on kartoitettu mm. vuonna 1998 laaditun puiston ja puutarhan kunnostussuunnitelman osana.³³ Yksi pois käytöstä jääneistä harmaakivirakenteista on kartanoon liittynyt mylly, joka on sijainnut kartanon länsipuolella purossa. Vaikka varsinainen myllyn jäännös ei kuulunut nyt inventoituun alueeseen, sen muinaisjäännösrakaus kuitenkin ulottuu inventoiduille alueelle ja täten kohde tarkastettiin kenttätutkimusten yhteydessä.

30 Köpman 1991.

31 Huotari & Mikkola 1998.

32 Lempiäinen 1999.

33 Härö Arkkitehti Oy 1998.

Härö Arkkitehti Oy:n vuonna 1998 laatiman puiston ja puutarhan kunnostussuunnitelman osana kartoitettiin pihapiirin harmaakivi- ja betonirakenteita. Härö Arkkitehti Oy 1998.

Kartanon maatilakeskukseen sijoittuu lajissaan ainutlaatuinen kiinteä muinaisjäännös nimeltään Suitian pienoislinoitus. Sen tarkka funktio ja rakentamisajankohta ovat epäselvät, mutta rakennelmaa on pidetty mahdollisesti linoitustekniseen havainnollistuskäyttöön tarkoitettuna. Alf Brenner on esittänyt pienoislinoituksen todennäköisimmäksi rakentamisajankohdaksi 1700-luvun toista neljännessä, jolloin Carl Henrik Wrangler omisti tilan. Tällöin sekä tilan omistaja, vuokralainen että tilanhoitajakin olivat upseereita.³⁴

Kartanon läheisyydestä tunnetaan myös Ekebergan arkeologisesti tutkittu hautaröykkiö. Röykkiöstä on löytynyt ajanlaskun alun jälkeiseen niin sanottuun roomalaisaikaan ajoittuvia esineitä, mutta myös pronssikautisia löytöjä. Röykkiö sijaitsee 400 metriä kartanosta itään, kalliialueen eteläosassa niemimäisellä ulokkeella. Paikalta avautuu hieno näkymä alas etelään Kirkkojoen laaksoon.

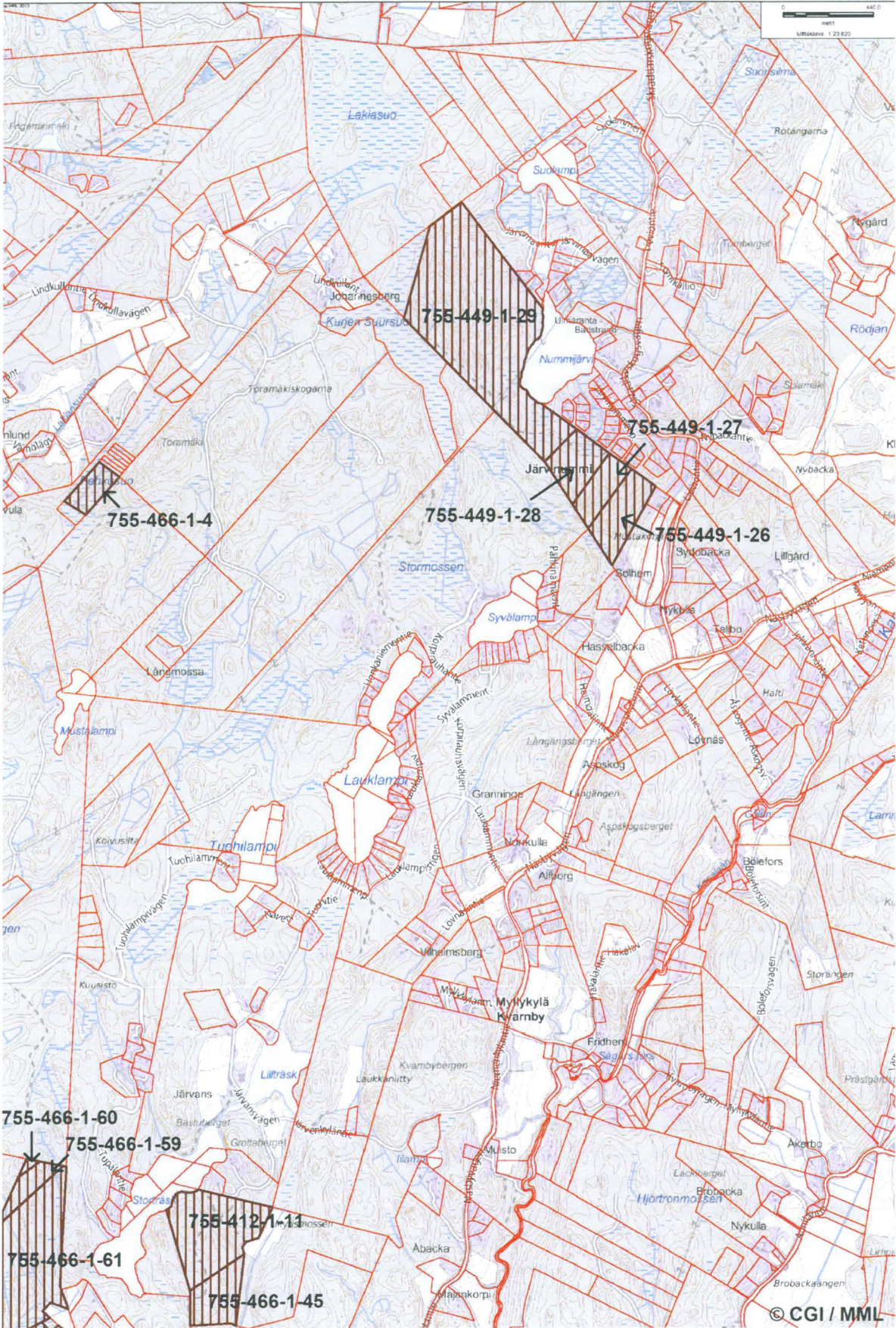
Uusista kulttuuriperintökohteista kartanon pihaan keskellä olevalla kalliolla dokumentoitiin pieni rakennuskivilouhospaikka. Aivan sen vieressä kohoaa 1900-luvun alussa rakennettu vanha navettarakennus, jonka sokkeli ja maantasokerros ovat graniittia. Louhoksen kivet ovat saattaneet päätyä tähän rakennukseen. Louhoksesta länteen saunan vieressä on kuoppajäännös, kenties vanha kellari. Harjulinnan lounaspuolisella rinteellä on lukuisia rakennuksen perustuksia, jotka ovat ilmeisen nuoria sillä ne ovat

Pienoislinoitus erottuu nykyään maastossa paksuhkon turpeen peittäminä valleina.

pääosin betonista valettuja. Vanha rakennettu tielinja löytyy Harjulinnalta pohjoiseen laskevalta harjanteelta. Harjulinna 2:ksi nimetty tielinja on selkeästi rakennettu sillä se nousee maastoaan ylemmäs. Tielinja on kuvattu 1700–1900-luvun karttoihin ja se jäi pois käytöstä viimeistään Harjulinnan kurssikeskuskesken ja 116-tien rakentamisen myötä 1900-luvun aikana. Näyttävien uusista kohteista lienee Harjulinnaksi nimetty kivilouhoskohde Harjulinnan eteläpuoleisella kalliolla. Alueella on parinsadan metrin matkalla runsaasti louhintajälkiä. On syytä olettaa, että täältä on louhittu rakennuskiveä kartanon tarpeisiin, mahdollisesti useampana eri aikakautena.

³⁴ Brenner 1955.

Inventointialueen kiinteistöt pohjoisosissa. Senaatti-kiinteistöt.

5.2 KARTANON POHJOIS- JA KOILLISPUOLISET ALUEET

Kiinteistö 755-466-1-61 koostuu useasta hajallaan olevasta palstasta. Pääosa on edellä käsiteltyä kartanon aluetta, mutta tämän lisäksi pienempiä palstoja sijaitsee kartanosta pohjoiseen ja koilliseen. Pohjoisin näistä sijaitsee Suitian kartanosta 2,5 kilometriä pohjoiseen Lohjalle vievän 116-tien varressa, sen itäpuolella. Alue on vesakkoa kasvavaa kallioista ja osin soista metsää. Alueelta ei tunneta kulttuuriperintökohteita eikä näitä löytynyt myöskään nyt toteutetussa inventoinnissa.

Kiinteistön itäisin osa sijaitsee Suitian kartanosta kaksi kilometriä pohjoiskoilliseen. Alue jää Storträsket-nimisen järven länsipuolelle ja on talousmetsää ja kallioaluetta. Alueelta ei tunnettu entuudestaan kulttuuriperintökohteita. Inventoinnissa alueelta dokumentoitiin yksi maahan kaivettu kuoppajäännös, josta turpeen alta tuli kaivettaessa esiin nokimaata (Mosskulla). Tämä viittaa kuopan käyttöön hiilimiiluna ja on täten luokiteltu kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Myös kooltaan kuoppajäännös on vastaava kuin muut Suitian ympäristössä dokumentoimamme pienet miilut.

Aivan tien 116 vieressä, sen itäpuolella ja noin 800 metriä kartanosta pohjoiseen sijaitsee Svidjamalmenin palsta. Alue on pääosin metsää, osin myös peltoa. Ennen inventointia alueelta ei tunnettu muinaisjäännösrekisteriin merkittyjä kohteita. Nyt suoritettussa inventoinnissa alueelta dokumentoitiin kaksi kohdetta. Palstan pohjoispäässä dokumentoitiin torppaan kuuluvien rakennusjäännöksiä (Svidjamalmen 1). Vanhojen Kunnin kartastoon ja Senaatin kartastoon kuuluvien karttojen perusteella paikalla on ollut asutusta ainakin jo 1700—1800-luvulta alkaen. Kohde luokiteltiin kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Tämän lisäksi pohjoisen kallioalueelta löytyi pieni kivilouhos (Svidjamalmen 2), josta on mahdollisesti louhittu kiveä em. torpan tarpeeseen. Palstan eteläpäässä sijaitsee toinen kivilouhos nimeltään Mystisåkern 1.

Svidjamalmenin tasalla tien 116 länsipuolella on pieni noin hehtaarin laajuinen palsta, joka myös kuuluu kiinteistöön 755-466-1-61. Palsta on metsää ja sijaitsee Suitian kartanosta noin 1,3 kilometriä pohjoiseen. Kiinteistö 755-466-1-131 on edellisen ympärillä ja kasvaa pääosin varttunutta kuusivaltaisesta metsästä. Kiinteistö 766-466-1-53 on tien itäpuolista metsää, joka sijaitsee edellä mainitusta Svidjamalmenin palstasta pohjoiseen.

Näiden kiinteistöjen alueelta ei tunnettu kulttuuriperintökohteita ennen inventointia. Inventoinnissa dokumentoitiin torpan jäännökset (Svidjanummi 1) sekä kolme kuoppajäännöstä (Svidjamalmen 3, Svidjanummi 2 ja 3). Svidjamalmen 3 ja Svidjanummi 2 luokiteltiin miiluiksi ja kiinteiksi muinaisjäännöksiksi.

Torppa on kuvattu 1900-luvun alun kartassa. Aiemmissä kartoissa se ei näy, joten kohde saattaa olla melko nuori. Kairaus osoitti kahdessa kuopassa selvän paksun nokimaakerroksen, joka kertoo kuopissa tapahtuneesta puunpoltosta. Jäännökset saattavat olla pieniä kotitarvemiiluja. Mielenkiintoinen havainto on, että kaikki löydetyt kuoppajäännökset sijoittuvat vuoden 1932 kartassa kuvattujen polkujen viereen.³⁵ Tämä kertoo rakenteiden käyttöiästä.

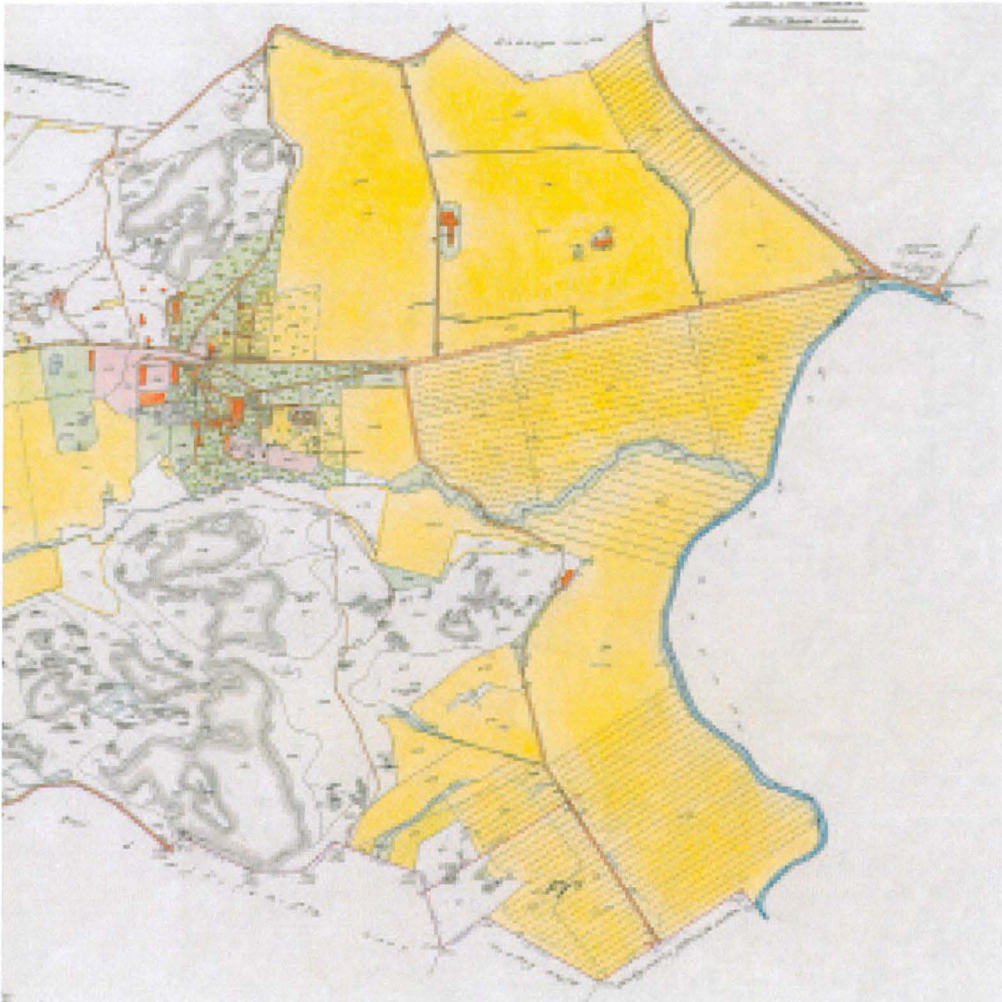
Kiinteistöön 755-417-1-24 kuuluva palsta sijaitsee noin kilometrin koilliseen Suitian kartanolta. Alue on metsäinen kallioylänkö. Alueelta ei tunnettu entuudestaan kulttuuriperintökohteita. Inventoinnissa dokumentoitiin kiinteistön eteläosasta melko tasaiselta kallioalueelta rajamerkkiä muistuttava osin rauennut kivilatomo (Myntisåkern 2). Kohdalta ei kuitenkaan kulje nykyrajoja, eikä latomuksen arvoitus selvinnyt vanhojen karttojenkaan avulla.

Kiinteistöt 755-412-1-11 ja 755-466-1-45 sijaitsevat Suitian kartanosta noin 2,3 kilometriä koilliseen

35 KA/MMA 45a 19/61-62.

Vuonna 1932 piirrettyyn karttaan on kuvattu yksityiskohtaisesti myös kartan pohjoispuolelle (kartalla vasemmalle) jäävät rakennukset pihapiirein. Alueelta inventoinnissa havaitut kuoppajännökset sijoittuivat kartalla kuvattujen polkujen läheisyyteen. KA/ MMA B45a 19/61–62.

Stortärsk-nimisen järven kaakkoispuolella. Alue on taimistovaltaista kallioista metsämaata. Alueelta ei tunneta kulttuuriperintökohteita eikä näitä löytynyt myöskään nyt toteutetussa inventoinnissa.

Kiinteistöt 755-449-1-29, 755-449-1-28, 755-449-1-27 ja 755-449-1-29 sijaitsevat Suitian kartanosta noin 6,5 kilometriä koilliseen Nummijärven eteläpuolella. Alue on taimikkovaltaista kallioista metsämaata sekä luoteispäästään ja Nummijärven rannoilla soistunutta. Ennen inventointia alueelta ei tunnettu kulttuuriperintökohteita.

Vanhojen karttojen perusteella alueen läpi on kulkenut polkuja. Senaatin kartaston kartassa vuodelta 1872 Nummijärven eteläpuolitse on kiertänyt tie järven länsipuolelle.³⁶ Vuoden 1932 kartassa alueen läpi on kulkenut polku osin samaa reittiä, mutta ura on erkaantunut vanhalta reitiltä ja jatkanut kiinteistön länsirajan myötäisesti luoteeseen kohti Kurjen Suursuon pohjoispuolella olevaa Johannesbergin taloa.³⁷ Nykyinen metsäautotie seurailee samaa kulkua vuoden 1912 polun kanssa

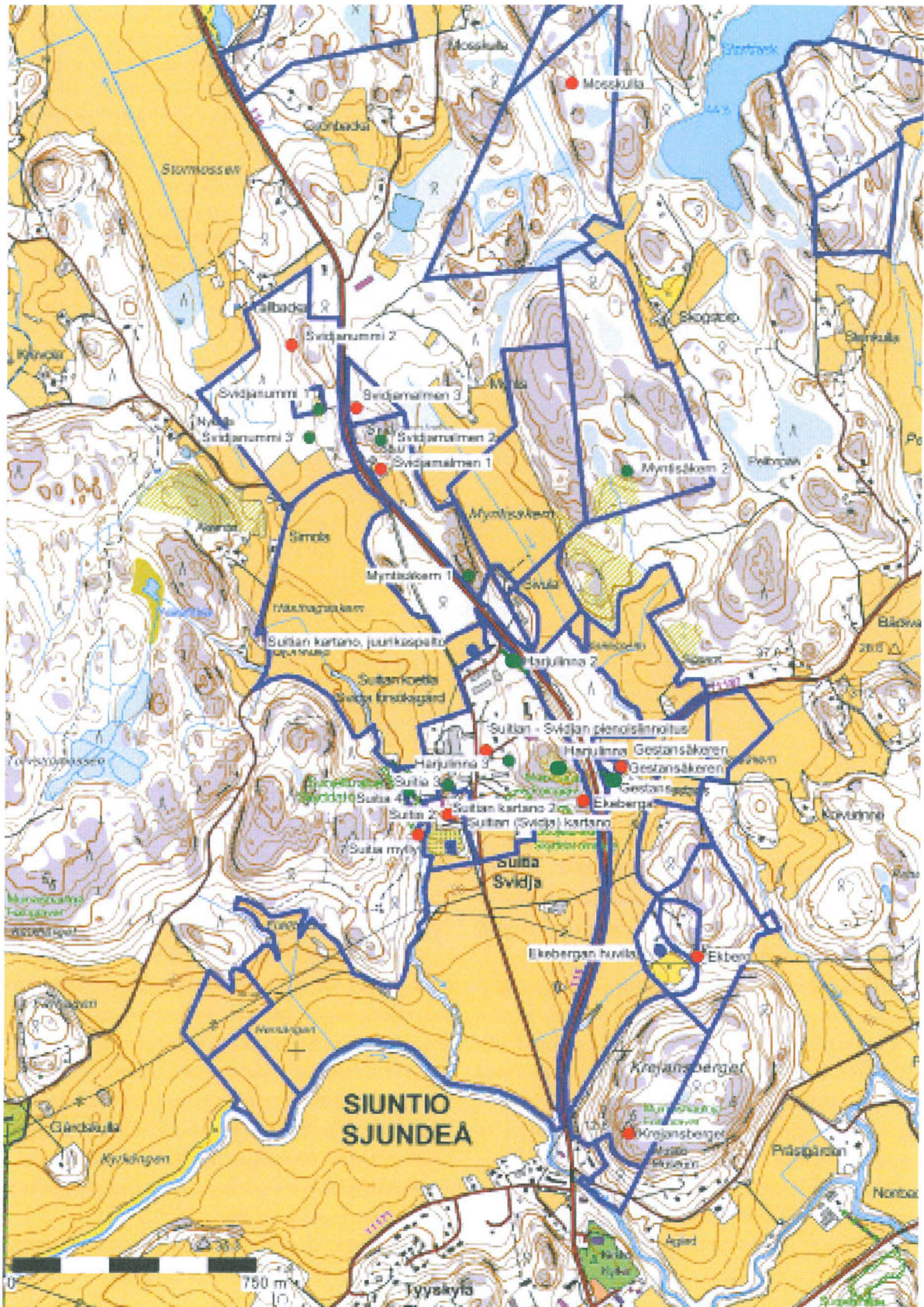
ja on alkupäänsä osalta siis yhtenevä myös vuoden 1872 uran kanssa.³⁸ Vuoden 1872 reitti on kiertänyt järven länsipuolelle ja siellä kulkee nykyisinkin kulunut, paljon kuljettu polku-ura yli kallioiden. Tämä polku ei kuitenkaan näy nykyisessä peruskartassa. Järven länsipuolelta melko tasaisen kallioalueen päältä löytyi vanha, hieman kehämäinen kivilatomus (Nummijärvi). Tämä rauennut latomus sijaitsee polun lähetyvillä ja kyseessä saattaa olla vanha kivistä kasattu tulipaikan ympäruskiveys. Tämä jäi ainoaksi kulttuuriperintökohteeksi alueelta. Nuorempi vastine, tosin melko moderni ja ehjä tulipaikan reunakiveys, löytyi puolisen kilometriä pohjoisempaa kallioilta.

Kiinteistön 755-417-1-24 eteläiset palstat sekä kiinteistöt 755-466-1-94, 755-466-1-95 ja 755-466-1-58 sijaitsevat noin 700-800 metriä koilliseen Suitian kartanolta. Alue on pääosin peltoa sekä näiden ympärillä olevia pieniä kallioalueita. Vain yksi pelloista oli kynnetty tutkimusajankohtana. Alueelta ei tunnettu kulttuuriperintökohteita ennen inventointia eikä näitä löytynyt myöskään nyt toteutetussa inventoinnissa.

36 Siuntio VI:26.

37 KA/ MMA 45a 19/ 61–62.

38 KA/ MMA B45a 17/ 8.

Yleiskartta kartanon alueella ja sen pohjois- ja koillispuolella sijaitsevista kohteista. Muinaisjäännekohteet merkitty punaisella, muut kulttuuriperintökohteet vihreällä, irtolöytöpaikat sinisellä. Karttapohja Maanmittauslaitos.

Yleiskartta inventointialueen pohjoisosien kohteista. Muinaisjäännöskohteet on merkitty punaisella, muut kulttuuriperintökohteet vihreällä. Karttopohja Maanmittauslaitos.

5.3 KREJANSBERGET, EKBERG, GESTANS JA GÄSTANSÄKERN

Lohjalle vievän tien 116 itäpuolelle ja tien 11187 eteläpuolelle jäävä alue koostuu Krejansberget- ja Ekberget-nimisistä kallioidista ja metsäisistä, osin kyllä varsin vesakkoisista mäistä sekä peltoalueesta. Alue käsittää kiinteistöt 755-417-1-15, 755-417-1-16, 755-417-1-18, 755-417-1-21, 755-417-1-23, 755-417-1-24 sekä itäisen osan kiinteistöstä 755-466-1-61. Alueelta tunnettiin ennen inventointia kaksi muinaisjäännettä: pronssikautisista hautaröykkiöistä koostuva Krejansberget ja kivikautinen asuinpaikka Gästansäkern. Tämän lisäksi tien 116 rakentamisen yhteydessä tien kohdalta Gestansin talolta länteen kaivatettiin pois esikeraamiseen kivikauteen ajoittuva asuinpaikka (Suitia 1) vuonna 1980.³⁹

Röykkiöhaudat sijaitsevat Krejansberget-mäen huipulla sen lounaisreunalla. Museolta, mäen eteläpuolelta, johtaa röykkiöille polku. Röykkiöt ovat melko kookkaita ja erityisesti suurin röykkiöistä on erittäin näyttävä. Sen halkaisija on 20 metriä ja korkeuttakin on pari metriä. Röykkiöt on rakennettu Kirkkojoen laaksoon ulottuneen pitkän suojaisen sisälahden suulle ja niiltä on varsin näyttävä näkymä sekä alas laaksoon että etelämmäs Siuntion kirkon suuntaan. Kivikautinen asuinpaikka Gestansäkern sijaitsee Gestansin talon pohjoispuolella pellolla ja pellon reunassa. Inventointijankohtana pelto oli kyntämättä, joten havaintoja asuinpaikasta ei ollut mahdollista tehdä peltoalueelta. Pellon länsireunalla metsän rajassa leikkauksessa oli kuitenkin nähtävissä paikoin kvartsi-iskoksia. Asuinpaikasta lienee säilynyt osia metsän puolella.

Inventoinnissa dokumentoitiin alueelta kaksi uutta kohdetta. Ekberg-nimisen talon itäpuolella on ollut mäkien välissä Ekbergetin etelärinteellä rakennuksen jäännös ja sen yläpuolelta rinteessä kellarin paikka (Ekberg). 1810-luvun kartassa paikalle on kuvattu yksi rakennus samoin vuoden 1872 Senaatin kartastossa paikalla on yksi rakennus.⁴⁰ Vaikka dokumentoidut rakennusjäänteet saattavat olla vasta 1800-luvulta, näillä main tiedetään sijainneen myös varhaisempaa asutusta. Alueella on sijainnut Suitian tiluksiin kuulunut Keldbyn keskiaikainen kylä, jossa on ollut kolme tilaa 1500-luvun puolivälissä. Kylän tarkkaa sijaintia ei tunneta mutta koska inventoinnissa havaittu kohde on nyt asumaton, sen luona on sattanut säilyä vanhempiankin rakenteita.

Rakennukset ovat sijainneet nykyistä metsäautotietä kulkeneen tien varrella. Reitti oli alueen pääkul-

kuväyliä ja kuvattu kartoissa jo 1700-luvulla. Se pysyi käytössä aikaan ennen Lohjantien rakentamista.

Toinen dokumentoiduista ennestään tuntemattomista kohteista on samaisen tien jatke Gestansin talon luoteispuolella metsässä. Tämä Gestansiksi nimetty tien osa on – jäätyään pois käytöstä – säilynyt fossiloituneena metsässä. Tie näkyy hyvin pengerrettyinä puuttomana urana, joka kulkee Gestansin talolta kohti mäen päällä olevaa Harjulinnaa. Nykyisin tie 116 kuitenkin katkaisee reitin. Gestansin talolta on päässyt kartanolle aiemmin myös mäen eteläpuolitse. Tämäkin reitti on vanha ja nähtävissä jo 1700-luvun kartoissa. Tien 116 länsipuolella eteläinen tieura on edelleen käytössä ja vanhojen tamien reunustama. Sitä pitkin pääsee helposti tutustumaan mm. edellä kuvatulle Ekebergan röykkiöhaudalle.

5.4 NORRKULLA

Norrkullan tila 755-422-1-21 muodostaa oman, Suitian kartanokeskuksesta selkeästi erillisen alueen. Se sijaitsee kartanosta kolmisen kilometriä lounaaseen, Gårdsbölen kylässä Kirkkojoen eteläpuolella. Alueen koko on noin 95 hehtaaria ja tämä muodostuu pääasiassa mäkisestä metsämaasta sekä Kirkkojoen laaksossa olevista pelloista.

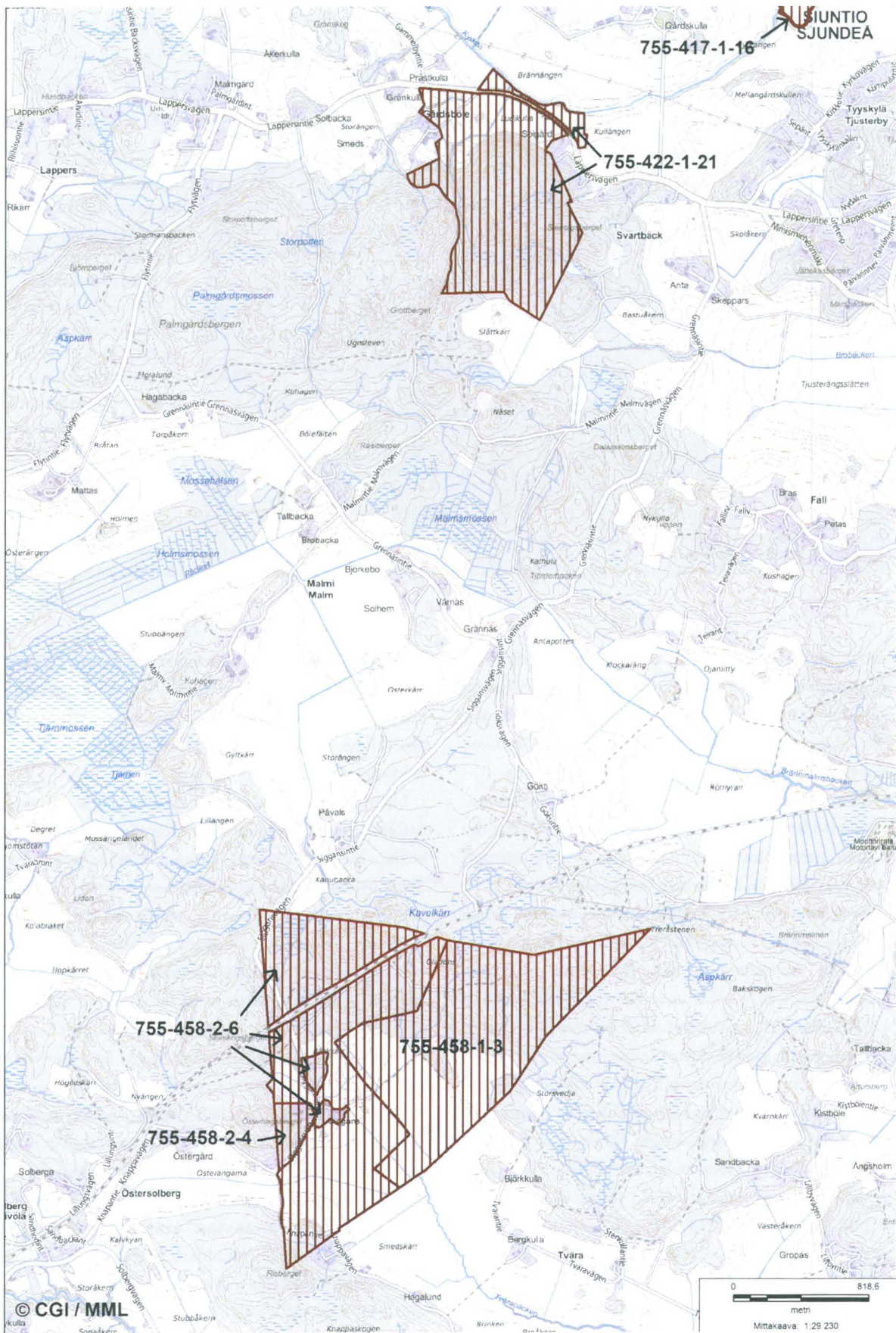
Inventointijankohtana pellot olivat kyntämättä, joten näillä alueilla havaintoja ei ollut mahdollista tehdä. 1870-luvun Senaatin karttojen perusteella tiedetään, että Solgårdin tilasta pohjoiseen on kulkenut tie 1800-luvulla. Tie on ylittänyt Kirkkojoen ja paikalla lienee ollut silta. Maastossa tästä ei enää ollut havaittavissa merkkejä, vaikkakin joen pohjasedimentistä tällaisia saattaisi olla mahdollista löytää. Tien varressa Solgårdin koillispuolella nykyisellä pellolla on ollut myös krouvi. Lisäksi nykyisellä peltoalueella on ollut useita niitty latoja 1800-luvulla.

Tutkimuksellisesti peltojen eteläpuolinen metsäalue on mielenkiintoisempi, sillä siellä vallitsevat paremmat säilymisolosuhteet. Ennen inventointia alueelta tunnettiin yksi kiinteä muinaisjäännettä nimeltään Solgård. Kyseessä on pronssikautinen kivistä kasattu hauta- raunio, joka sijaitsee samannimisestä talosta kolmisen metriä länteen. Röykkiö on kasattu korkealle kalliolle lähelle nykyisen metsäalueen pohjoisreunaa. Pronssikaudella meri ulottui Kirkkojoen laaksoon ja muodosti alueelle pitkän suojaisen lahden, jonka rannoille pronssikautisia röykkiöitä on rakennettu.

Inventoinnissa alueelta ei löytynyt uusia esihistoriallisia muinaisjäänneksiä. Norrkullan metsäalueelta dokumentoidut kohteet koostuvat kivilouhoksista (kolme kappaletta), kuoppajäänneksistä (kaksi kappaletta, joista toinen luokiteltiin kiinteäksi muinaisjäännek-

39 Heikkurinen 1980.

40 KA MMA B45a-19/13; Siuntio VI:26.

Inventointialueen kiinteistöt etelässä. Senaatti-kiinteistöt.

1800-luvun kartalta erotuu hyvin, kuinka suora yhteys Suitian kartanon ja pitäjän kirkon välillä on ollut. Kartalle on kuvattu myös huomattavasti aiempaa enemmän yksittäisiä rakennuksia etenkin kartanon lounaispuolelle. Ekbergetin etelärinteessä sijainnut rakennus, jonka jäännökset dokumentoitiin tässä työssä, erottuu kartan oikeasta reunasta G:1-tekstin yläpuolelta. KA/ MMA B45a 19/13.

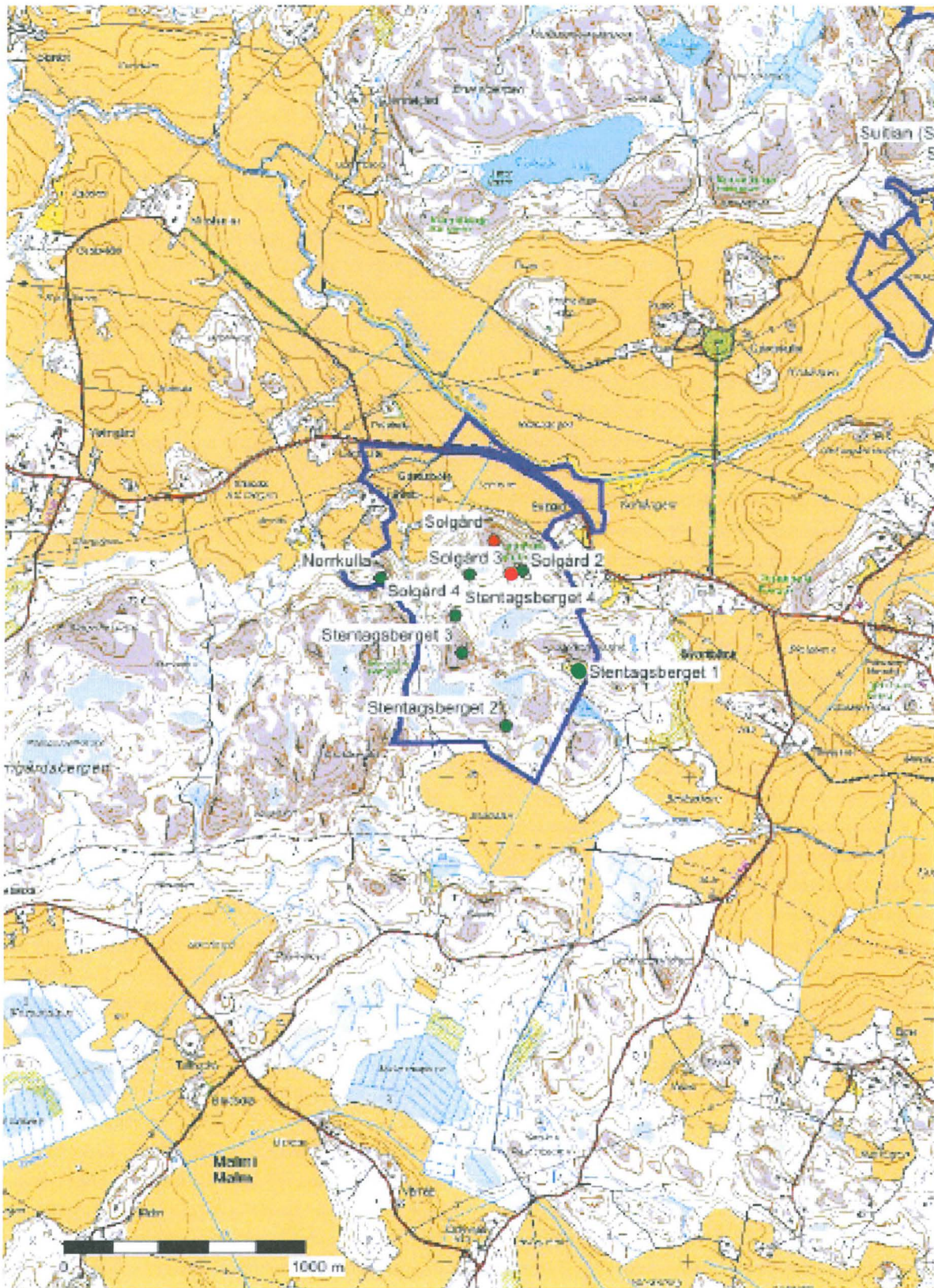
seksi), kivilatomuksesta ja rakennusjäännöksestä. Kivilouhosten osalta kyse on vastaavista jäännöksistä, joita dokumentoitiin myös muilla edellä kuvatuilla alueilla lähempänä kartanoa. Norrkullan kolmen kohteen alueella on yhteensä kuusi erillistä louhospaikkaa.

Kohteista näyttävin on Stentagsberget 1, jossa louhoskäyttö heijastuu jo itse alueen nimessä. Paikalla dokumentoitiin kolme erillistä louhosta, jotka luultavasti ovat käyttöältään keskenään eriaikaisia. Kohteella on myös nähtävissä kivenlouhinnan menetelmien eroja. Pohjoisimmalla, varsin pienellä louhoksella, kiveä on irroitettu muutaman kuution kokoisesta irtolohkareesta. Lohkojan työ on epäonistunut, sillä käytetyt metallikiilat ovat juuttuneet irtolohkareeseen tehtyyn porausreikään ja kivi jäänyt lohkoamatta. Kohde on ainut koko inventointialueella, jossa irtolohkare kiintokallion sijaan on otettu lohkontavaksi. Lounaisin louhospaikka on laaja, muutamien kymmenien metrien pituinen seinämä. Kiveä on louhittu neljästä tasosta ja paikalle on muodostunut tämän seurauksena näyttävä porrasmainen seinämä. Verrattuna edellä mainitun pienen irtolohkareen lohkontaa, täällä kyseessä on ollut varsin suurimittakaavainen louhinta.

Norrkullan kuoppajäännökset Solgård 3 ja 4 ovat kooltaan vastaavia kuin muualla Suitian mailla dokumentoimamme kuopat, joista osa on selviä hiilimiiluja. Koska Solgård 3:n kahden kuoppajäännöksen kokonaisuudesta toisesta löydettiin kairatessa nokimaata, on se luokiteltu kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Kohteen Solgård 4 lähettyviltä on myös pieni santakuoppa, joka

saattaa liittyä yhteen kohteen kanssa. Alueen länsireunalla nykyisen metsäautotien vieressä on nuoria rakennusjäännöksiä (Norrkulla), joiden autoituminen on tapahtunut melko hiljattain päätellen paikalla edelleen näkyvillä olevista rakennusosista.

Mielenkiintoinen ja enigmaattinen kohde on varsinaisesta Stentagsbergetistä länteen sijaitsevan korkean kallion huipulla löydetty latomus (Stentagsberget 3). Tämä pyöreällä avokalliolla sijaitseva latomus on pieni, se koostuu vain muutamasta kymmenestä laattamaisesta kivistä. Latomus on vaatimaton kooltaan ja näöltään, eikä sen funktiosta tai iästä ole tietoa. Ympäroiviltä korkeilta kalliolta tunnetaan jo edellä mainitun Solgårdin rökkiön lisäksi myös Grönkullan rökkiö, joka sijaitsee nyt dokumentoidusta latomuksesta kolmisen sataa metriä länteen. Mitään viitteitä siitä, että latomuksen kohdalla olisi ollut esihistoriallinen rökkiöhauta, ei kuitenkaan ole, ja tällaiseen tarkoitukseen kallion huipukin on varsin pieni. Kallio on myös pronssikaudella ollut jo keskellä umpimetsää eikä näkyvyyttä merelle liene ollut, toisin kuin pronssikautisten rökkiöiden tapauksessa yleensä. Rantasidonaisuuskaan ei tosin ole alueen esihistoriallisille rökkiöille ehdoton kriteeri, sillä myös viereinen Grönkullan rökkiö on rakennettu kauas rannasta keskelle metsää. Pronssikaudella lähin ranta on ollut jo puolisen kilometriä rökkiöstä pohjoiseen, eikä tilanne ole ollut juuri parempi tätä edeltäneellä myöhäisellä kivikaudellakaan. Inventoinnissa löytyneen latomuksen kohdalla turvallisinta lienee todeta, että se on luultavammin historiallisen ajan tuotteita.

Yleiskartta inventointialueen keskiosien kohteista. Muinaisjännöskohteet on merkitty punaisella, muut kulttuuriperintökohteet vihreällä, irtalöytäpaikat sinisellä. Karttapohja Maanmittauslaitos.

5.5 SIGGANS

Siggans sijaitsee Suitian kartanosta seitsemän kilometriä lounaaseen ja muodostaa oman erillisen alueensa, joka koostuu kolmesta kiinteistöstä. Alueen kokonaislaajuus on noin 250 hehtaaria ja se muodostuu eteläosan pellostä ja pohjoisen kallioisista metsäalueista. Siggans on inventoiduista alueista eteläisin ja se on kuulunut vuosina 1944–1956 Neuvostoliiton merisotilaallisen tukikohtaan. Ennen inventointia alueelta oli muinaisjäännösrekisteriin merkitty kaksi kulttuuriperintökohdetta. Kiinteitä muinaisjäännöksiä alueelta ei ollut määritelty. Nämä tunnetut kulttuuriperintökohdet ovat Siggansin keskiaikainen kylätontti ja Smedskärr-nimellä muinaisjäännösrekisterissä kulkeva Porkkalan parenteesin aikainen tuliasema.

Siggansin keskiaikaisen kylätontin tarkasta sijainnista ei ole tietoa. 1560-luvulla kylässä on ollut kaksi taloa ja oletettavasti nämä ovat sijainneet jossain nykyisen tilakeskuksen mailla. Tuolta ajalta ei kuitenkaan ole karttamateriaalia, joten talojen tarkka sijainti voitaisiin selvittää ainoastaan kajoavilla tutkimuksilla. Kylän nuoremmista vaiheista on karttamateriaalia 1700-luvun puolivälistä alkaen.⁴¹ Tuolloin paikalla oli myös kaksi taloa, jotka sijaitsivat karkeasti nykyisen päärakennuksen paikoilla ja sen eteläpuolella. 1800-luvulla asuinrakennukset ovat ilmeisesti myös sijainneet samoilla paikoilla ja näin on ollut myös 1900-luvun alussa.⁴² Inventoinnissa tilakeskuksen alueelta dokumentoitiin kaikki raunioituneet rakenteet. Tarkemmassa tarkastelussa, joka on esitetty kohdekuvausten yhteydessä, havaittiin, että dokumentoidut rakenteet vastaavat pääosin 1900-luvun alun kartoissa esiintyvää rakennuskantaa, tai voidaan muilla perusteilla ajoittaa tätä vaihetta nuoremmiksi. Rakenteen E kohdalla sen sijaan esiintyy rakennus jo vuoden 1871 Senaatin kartastossa.

Maatalouteen ja asutukseen liittyvien rakenteiden ohella Siggansin alueelta dokumentoitiin useita Porkkalan vuokra-aikaan liittyviä rakenteita. Tämä ei ole yllättävää, sillä Pekka Silvastin mukaan Siggansin rakennukset toimivat Porkkalan parenteesin aikana rykmentin 90680 pataljoonan 2 majoitusalueena.⁴³ Hänen maastohavaintojensa mukaan paikalla on ollut mm. rynnäkötykkeitä. Lisäksi Silvastin kartassa on kuvattu alueelta viisi pikakivääriasemaa, joista em. Smedskärr on eteläisin, sekä yksi konekivääriasema ja taisteluhauta-alueita.⁴⁴

Smedskärrin tuliasema on kuvattu Silvastin kartassa ja merkitty muinaisjäännösrekisteriin vuoden 2014 inventoinnin yhteydessä.⁴⁵ Tuliaseman kohdalla on vuoden kartassa 1912 torppa ja siihen liittyneitä sivurakennuksia. Nämä vuoden 1912 kartassa kuvatut rakennukset osuvat täysin yksiin tässä inventoinnissa dokumentoitujen rakenteiden kanssa, joten on hankalaa sanoa mikä on tätä nuorempaa rakennustoimintaa.

Siggansin mailta uusina kohteina dokumentoitiin kolme betonista rakennettua massiivista tuliasemaa, joihin liittyy maanalainen bunkkerirakennelma. Näiden lisäksi yksi tuliasema rajautuu inventointialueen pohjoisrajaan. Kaksi tuliasemista sijaitsee tilan päärakennuksesta koilliseen, metsässä lähellä pellon rajaa. Näistä on ollut mahdollisuus ampua peltojen yli etelään ja lounaaseen. Kolmas tuliasema sijaitsee lähellä nykyistä junarataa, sen eteläpuolella inventointialueen länsireunalla. Inventointialueelta juuri ulos rajautuva, neljäs ampuma-asema sijaitsee sekin junaradan vieressä Gladen-nimisen mäen pohjoisreunalla. Tuliasemat ovat varsin näyttäviä, ja vaikka ne on osin räjäytetty ja täytetty, ne ovat säilyneet erittäin hyvin. Osassa näistä olisi mahdollisuus tutustua asemien sisätiloihinkin.

Inventointialueen poikki nykyisen radan eteläpuolella on kulkenut alkuperäinen ratalinja, joka dokumentoitiin omaksi kohteeksi tässä inventoinnissa. Nykyisin vanhaa ratalinjaa seurailee metsäautotie. Alkuperäinen rata oli käytössä 1800-luvulta alkaen, nykyinen linjaus ja radan oikaisu on peräisin 1980-luvulta. Alkuperäisen ratalinjan jääminen syrjään laajennukselta on säästännyt myös rataan liittyneitä rakenteita ja neuvostoarmeijan linnoitteita kuten edellä kuvatut tuliasemat radan varressa. Radan eteläpuolella on myös radan varteen johtavia taisteluhautoja.

Radan eteläpuolelle on kuvattu Gladensin torppa (Gladens 5) vuoden 1912 kartassa. Paikalla maastossa on näkyvissä valettu kivijalka ja mm. betoniset rappuset sekä nuorempia neuvostoaikaisia taisteluhautoja. Radan pohjoispuolella Sigganssin läpi vievän tien varressa on myös ollut torppa. Tien itäpuolen varttuneessa kuusimetsikössä voi havaita torpan perustuksen uuneineen. Tien länsipuolella on maahan kaivettu kellari. Kartoissa esiintyy myös sivurakennuksia ja niittylatoja, mutta näistä ei ole säilynyt merkkejä.

Kuten muillakin inventoimillamme Suitian mailla, myös Siggansin alueelta löytyi kivilouhoksia. Näitä esiintyy radan pohjoispuolella olevalla kallioisella mäellä sekä radan eteläpuolella Gladensin kallion

41 KA/ MMA B45a 17/1–4.

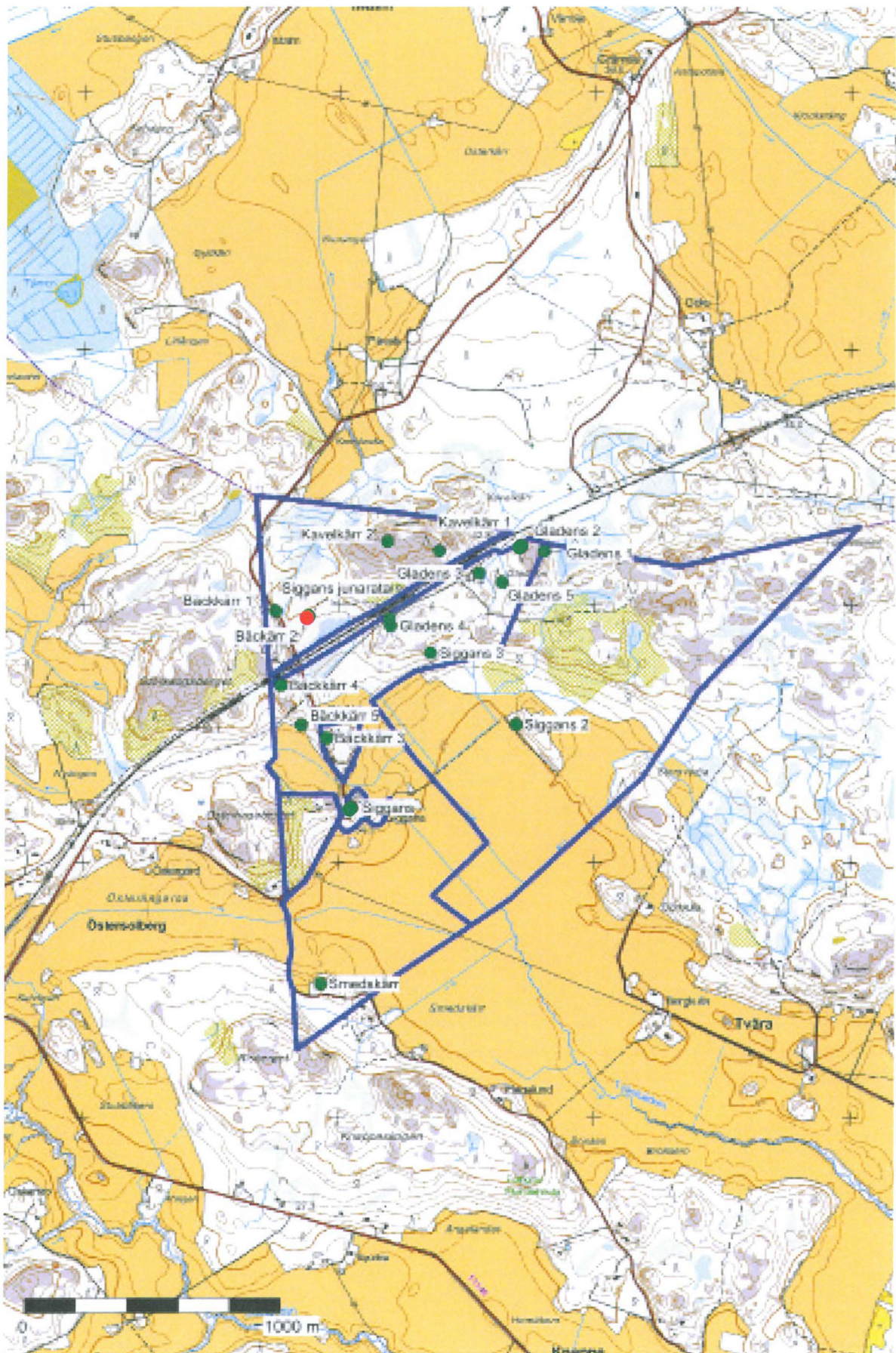
42 KA/ MMA B45a-17/1-4, B45a-17/8.

43 Silvast 1991, 81.

44 Silvast 1991, 84.

45 Silvast 1991, 84, Laulumaa 2015.

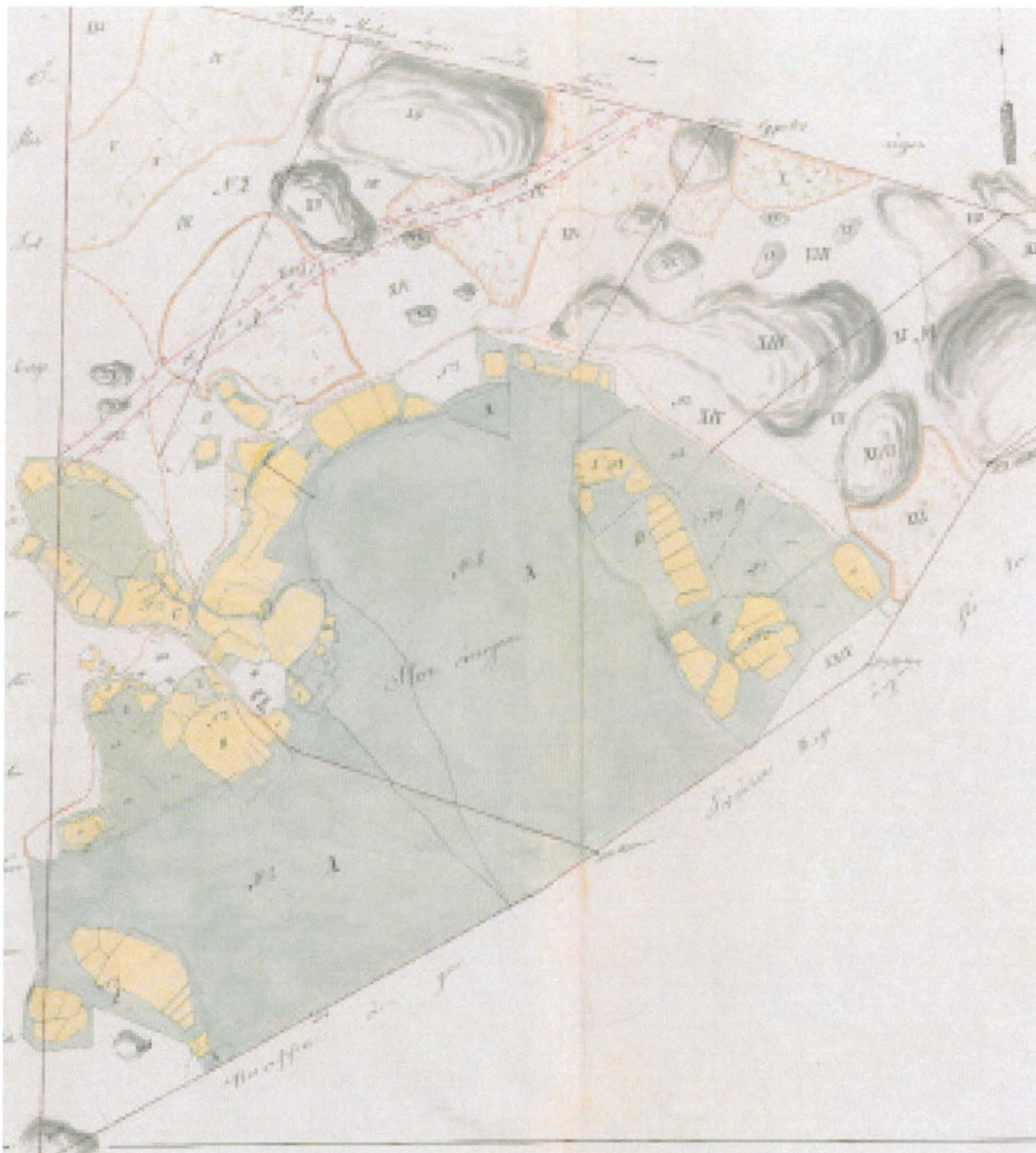

Yleiskartta inventointialueen eteläosien kohteista. Muinaisjännöskohteet on merkitty punaisella, muut kulttuuriperintökohteet vihreällä, irtalöytöpaikat sinisellä. Karttapohja Maanmittauslaitos.

Vanhin Sigganssin aluetta kuvaava kartta on peräisin vuodelta 1767. Se esittää kylätontin lisäksi ympäröivät pellot, niityt ja metsäalueet. KA/ MMA B45a 17/1-2.

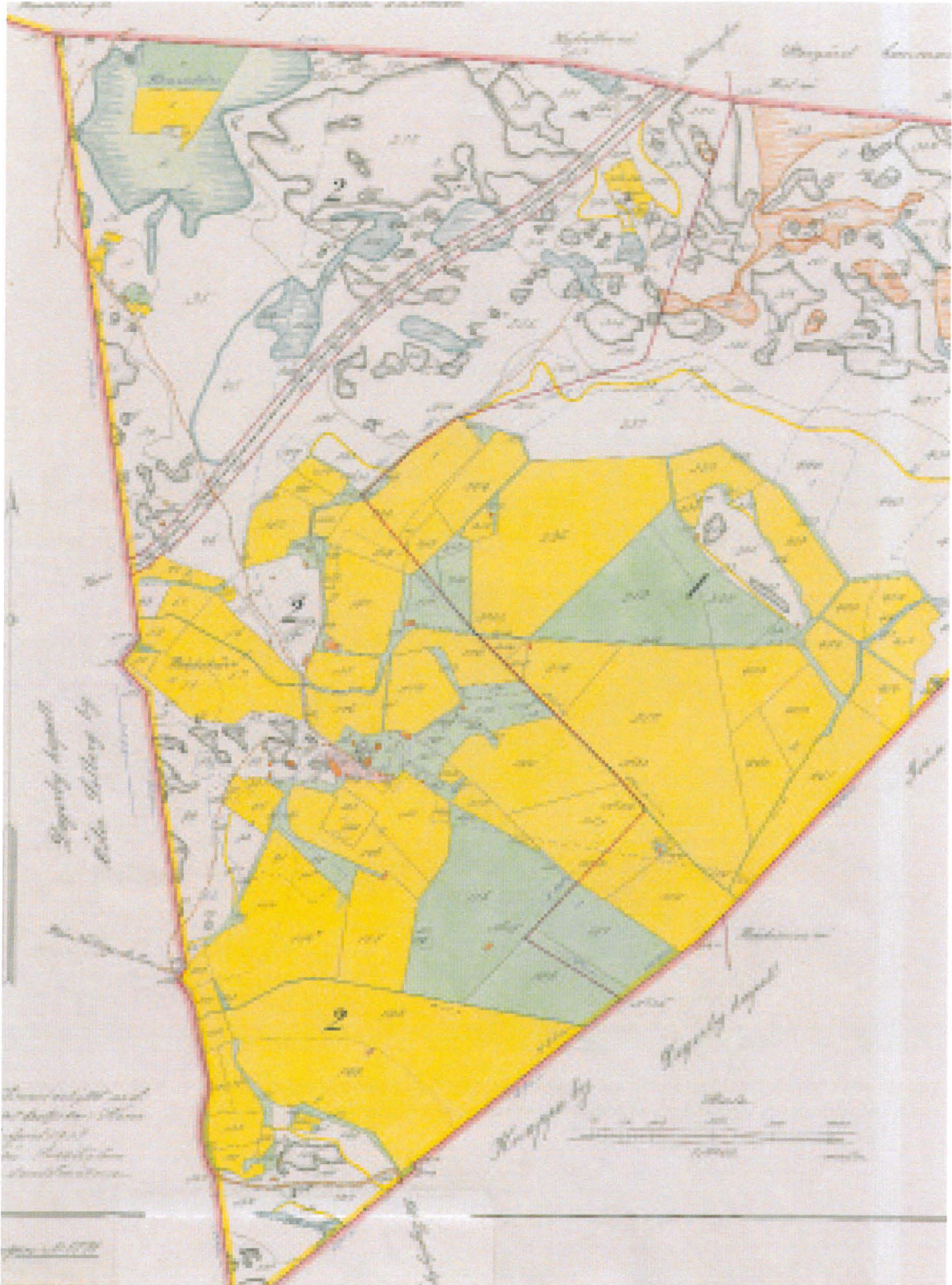

Vuoden 1848 kartalle Siggansin alueen rakennukset on kuvattu aiempaa yksityiskohtaisemmin. Kartan pohjoisosaan on myöhemmin lisätty vuosisadan vaihteessa rakennetun radan linjaus. KA/ MMA B45a 17/4–3.

itärinteellä. Iältään louhokset vaikuttavat suhteellisen nuorilta. Kiveä on Siggansin alueen louhoksista räjäytetty runsaasti irti ja jäänyt myös maastoon hyödyntämättömänä lojumaan – toisin kuin monilla dokumentoimillamme pienimuotoisilla kohteilla, joissa kivi näyttää tarkasti kerätyn talteen.

Radan pohjoispuolella on myös muilta inventointialueilta tutuksi tulleita kuoppajäännöksiä. Bäckkärr 2 nimisellä kohteella on suon yläpuoliselle hiekkapohjaiselle mäntykankaalle kaivettu kymmenkunta

hiilimiilua, jotka halkaisijaltaan ovat noin kahdesta metristä neljään metriin. Osasta tuli kairattaessa paksu, yli puoleen metriin ulottuva nokimaakerros jäänteinä kuopissa tapahtuneesta hiilenpoltosta. Tämä on laajin Suitian mailla dokumentoimamme hiilimiilujen keskittymä. Kohde on hyvin säilynyt myöhemmältä maankäytöltä ja sen sijainti on esimerkillinen kostean soistuneemman alueen yläpuolisella kuivalla kankaalla, joka usein liittyi miilun polttoon.

Vuoden 1912 kartalle Sigganssin alueella näkyy aiempaa enemmän rakennuksia myös kylän peltojen keskellä.
KA/ MMA B45a 17/8.

6. Yhteenveto ja loppupäätelmät

Ennen inventointia alueelta tunnettiin yhteensä kahdeksan kiinteää muinaisjäännettä. Kiinteiden muinaisjäännettösten lisäksi alueelta tunnettiin kaksi kulttuuriperintökohdetta ja irtolöytöpaikkoja. Lisäksi alueelta oli tutkimuskirjallisuudessa raportoitu Neuvostoliiton merisotilaalliseen tukikohtaan liittyneitä kohteita, joita ei ollut muinaisjäännesrekerissä.⁴⁶

Tunnetut muinaisjäännekset jakautuivat oheisen taulukon mukaisesti.

Entuudesta tunnetut muinaisjäännekset	
Tyyppi	Kohteiden lukumäärä, kpl
Kivikautiset asuinpaikat	2
Metallikautiset röykkiöt	3
Kartano	1
Mylly	1
Pienoislinnoitus	1
YHTEENSÄ	8

Kivikautisia asuinpaikkoja on sijainnut alueella kolme. Näistä yksi on kaivettu pois ja kartanon alueella sijaitseva asuinpaikka lienee pahoin kärsinyt myöhemmän rakennustoiminnan seurauksena. Metallikautisia röykkiökohteita on myös kolme. Yksittäisiä muinaisjäännesrekerityyppejä edustavat kartano, mylly ja pienoislinnoitus.

Inventoinnissa löytyi uusia kulttuuriperintökohteita 40 kappaletta.

Uudet kulttuuriperintökohteet	
Tyyppi	Kohteiden lukumäärä, kpl
Kivilouhokset	10
Maarakenteet (kuopat)	4
Asuinpaikat	8
Hiilimiilut	5
Puolustusvarustukset	6
Kivilatomukset	4
Kulkuväylät	3
YHTEENSÄ	40

Kohteiden määrä on pitkälti ryhmittelystä riippuvaista eikä lukumäärälle ole syytä antaa suurta painoarvoa. Mielenkiintoisempaa kenties on, että dokumentoidut kohteet heijastelevat alueen käyttöhistoriaa varsin monipuolisesti. Kohteet jakautuvat kivilouhoksiin, asuinpaikkoihin, hiilimiiluihin, muihin tunnistamattomiin kuopajäännettöksiin, puolustusvarustuksiin, kivilatomuksiin ja kulkureitteihin. Näistä seitsemän kohdetta on lisätty Museoviraston ylläpitämään muinaisjäännesrekeriin kiinteinä muinaisjäänneksinä. Nämä jakautuvat viiteen hiilimiilukohteeseen ja kahteen asuinpaikkakohteeseen. Muut kohteet on merkitty muinaisjäännesrekeriin muina (kulttuuriperintö)kohteina.

⁴⁶ Silvast 1991.

Uudet muinaisjäännöskohteet	
Hiilimiilut	5
Asuinpaikat	2
YHTEENSÄ	7

Kaikista dokumentoiduista kohteista elinkeinohistoriaan liittyviä kohteita on eniten. Kivilouhoksia on näistä 10 kappaletta ja kuoppajäännöksiä kahdeksan kappaletta. Pääosa kuoppajäännöksistä on hiilen valmistukseen liittyviä miiluja. Niiden tarkempaa ajoitusta ei tunneta, mutta kuoppien maastuneisuudesta päätellen ne ovat yli sata vuotta vanhoja. Täten kaikki ne kuopat, joiden pohjalta paljastui kairauksessa hiiltynyttä maata, on merkitty kiinteiksi muinaisjäännöksiksi Museoviraston ohjeistuksen mukaan.⁴⁷ Kun pääosa hiilimiiluista esiintyy yksittäin tai pareittain, ja ovat kooltaan pieniä teollisiin miiluihin verrattuina, ne vaikuttavat syntyneen pienimuotoisesta kotitarvehiilenpoltosta. Laajin, 10 miilun kokonaisuus nimeltään Bäckkärr 2 on sekin luultavasti syntynyt vastaavasta mutta pidempiaikaisesta hiilenpoltosta kotitarpeeseen – pikemminkin kuin minkäänlaiseen esiteolliseen tai teolliseen toimintaan liittyen.

Mielenkiintoista onkin, että tavatut miilut eivät anna syytä olettaa niiden liittyneen hiilenpolttoon läheisen raudantuotannon tarpeeseen. Suitian kartanon omistanut Erik Fleming aloitti ensimmäisenä Suomessa varhaisteollisen raudantuotannon 1530-luvulla. Suitian kartanosta noin kolme kilometriä pohjoiseen sijaitseva Tupalan Hyttiskogen on maamme vanhimpia esimerkkejä teollisesta raudanvalmistuksesta. Tupalan ohella Flemingillä on ollut raudantuotantoa tästä 10 km länempänä Lohjan Ojamossa sekä noin 3 km idempänä Kvarnbyssä.⁴⁸

Kivilouhoksia esiintyy useilla alueen kallioilla ja voitaneen sanoa, että tyyppi on varsin yleinen. Sijaintinsa osalta kohteet ovat hyvin samankaltaisia. Ne sijaitsevat kallioilla, huipun tuntumassa, siis paikoissa, josta kiveä on ollut perinteisillä menetelmillä helppo louhia.

Korkeimmista seinämistä ja jyrkimmiltä jyrkänteiltä ei louhintajälkiä löydy, sillä työskentely olisi ollut hankalaa. Vaikka osa kohteista vaikuttaa vaikeapääsuisiltä, ovat ne silti kaikki asutuksen tuntumassa. Talvisin kivenkuljetus on voinut onnistua kesää paremmin, kun reellä on voitu oikaista jäätyneiden soiden yli ja lumi on pehmentänyt pinnanmuotoja.

Tyypillisesti kivenlouhintakohteet ovat pieniä, louhittu seinämä on vain muutaman metrin pituudeltaan, ja niissä on havaittavissa vain muutamia porausjälkiä. Näistä kohteista kiveä on luultavasti irroitettu lähellä sijainneisiin rakennuksiin ja ne kuvastelevat kotitarvekivenlouhintaa. Pienimuotoiset kohteet ovat usein huomaamattomia, sammaleen jo peittämiä ja ympäristöönsä maastoutuneita.

Louhinta tapahtui siten että kallioon porattiin käsiporalla ensin rivi reikiä, joihin sijoitettiin sitten kiiloja ja näitä iskettiin moukarilla niin kauan kunnes kivi lohkesi. Tästä toiminasta on Stentagsberget 1-nimisellä kohteella jäänyt jäljelle rautaiset kiilat kiinni porausreikään eikä kalliota ole koskaan lohkottu loppuun.

Kivenlouhintaa on hyvin vaikea ajoittaa sillä louhivat eivät ole juurikaan muuttuneet. 1800-luvulta alkaen yleistyi räjähdysaineen käyttö mutta sitä tuskin käytettiin vielä pitkiin aikoihin pienimuotoisessa kivenlouhinnassa. Porkkalan vuokra-aikaan liittyvissä kivenlouhintakohteissa räjähdysainetta näyttää käytetyn.

Eräiden louhintakohteiden pitkäaikaista käyttöä voisi tukea se, että ne ovat laajoja ja niissä havaittujen porausreikien koko vaihtelee. Näin on kohteilla Stentagsberget 1 ja Harjulinna. Harjulinnan sijainti aivan kartanon tuntumassa antaa syytä olettaa, että monet kivisen kartanon sekä sen pihapiiriin kuuluvien rakennusten kivistä on peräisin läheiseltä rinteeltä.

Rakennuskivien toimittaminen työmaalle kuului talonpoikien verorasitukseen.⁴⁹ Tällainen työmaa saattoi aikoinaan olla muun muassa Siuntion kirkon rakentaminen ja sitä seuranneet muutostyöt. Gårdskullan kartanon omistajan Henrik Rehnbergin tietojen mukaan Gårdskullan mailla sijaitsevalta Kalkbergetiltä olisi kiveä kuljetettu kirkon rakennustyömaalle, mutta sitä on luultavasti louhittu muualtakin, mahdollisesti esimerkiksi Stentagsbergetiltä. Rehnbergin

47 Niukkanen 2009, 42.

48 Tupalan Hyttiskogen, muinaisjäännösrekisteritunnus 1000013988.

49 Niukkanen 2009, 46.

tiedossa on myös se, että louhintaa olisi harrastettu ainakin 1920-luvulle asti.⁵⁰

Inventoinnin tuloksena uusia asuinpaikkakohteita löydettiin kahdeksan kappaletta. Tämä ryhmä sisältää sekä yksittäisten rakennusten ja/tai rakenteiden jäänteitä että myös esimerkiksi torpan paikkoja, joissa on ollut useita sivurakennuksia päärakennuksen lisäksi. Kohteiden laajuuden vaihtelevuuden lisäksi niiden ikähaitari on suuri. Osa kohteista voidaan todeta vastaavan 1700–1900-luvun kartoilla esitettyä rakennuskantaa, mutta niiden tarkempi rakentamis- ja raunioitumisajankohta jää epäselväksi. Muutamalla kohteella tiedetään olleen myös keskiaikaista asutusta ja onkin mahdollista, että merkkejä vanhemmasta asutuksesta on jäljellä maan uumenissa.

Puolustusvarustuksia dokumentoitiin inventoinnissa kuusi kappaletta. Ne sijaitsevat kaikki Siggansin alueella, joka on kuulunut osana Neuvostoliitolle vuokrattuun Porkkalan alueeseen vuosina 1944–1956. Silvastin mukaan rykmentin 90680:n 2. pataljoonan majoitustilat Siggansissa olivat tyyppillisiä neuvostoaikaisille joukoille: pari vaatimatonta asuinrakennusta, elokuvahuone, pesula ja useita korjaamoita.⁵¹ Pääosa alueen useista rakennelmista ja kaivanteista liittyyneen tähän majoitus- ja huoltotoimintaan. Inventoinnissa havaitut kiväriaset on sijoitettu maisemaan Silvastin hyvin luonnehtimalla tavalla, eli siten että niiden tarkoitus oli pääasiallisesti suojata laajoja peltoaukeita ja estää mahdollinen maahanlasku. Siggansin alueella toinen puolustettava kohde oli ratalinja. Tulipesäkkeet eivät täten muodostaneet selkeää puolustuslinjaa vaan olivat osa linnoitettua vyöhykettä.⁵² Dokumentoidut tuliasemat niihin liittyvine maanalaisine bunkkereineen ovat hyvin säilyneitä, vaikka niitä on tahallisesti tuhottukin sotaväen siirtyessä pois alueelta.

Inventointialueella on havaittavissa myös muutoksia kulkureiteissä. Käytöstä pois jääneitä kulkureittejä dokumentoitiin kolme kappaletta. Ensimmäinen, kaksiosainen kokonaisuus edustaa vanhaa tiereitistöä kartanon itä- ja koillispuolella. Se näyttää olleen käytössä tärkeänä kulkureittinä hyvin pitkän ajan, mahdollisesti aiemminkin mutta ainakin

1700-luvulta 1900-luvulle asti. Toinen kohde puolestaan on Siggansin läpi kulkeva alkuperäinen junaratalinjaus, joka oli käytössä 1980-luvulle asti. Erilaisia kivilatomuksia, joiden funktio ei useinkaan ole selvillä, dokumentoitiin neljä kappaletta.

Vaikka uusia kohteita tavattiin melko laajalti ympäri tutkimusaluetta, keskittyvät ne tutkimusalueen keskiin osiin kartanon välittömään ympäristöön sekä tästä etelään sijaitseville alueille. Pohjoiset osat ovat olleet takamaita, ja maankäytön intensiivisyys vähenee melko nopeasti kartanosta pohjoiseen. Tämä käy ilmi mm. peltomaannosta tarkastellessa. Vaikka inventoinnin aikana peltomannoksen tarkastelu oli mahdollista vain muutamilla peltolohkoilla, erot näiden välillä tulivat selviksi. Kun kartanon eteläpuolisista rintapelloista – samoista mistä ovat viimeaikaiset metallinpaljastinlöydöt – havaittiin paljon erikaikaisesta ihmistoiminnasta kertovia merkkejä, mm. punasavikeramiikkaa, kuonaa, lasia, metallia (nauloja, hevosenkenkiä) ja liitupiippun osia, kyntökerros Svidjamalmenin itäpuolisessa pellosa oli käytännössä löydötön.

Kokonaisuudessaan Suitian kartanon mailla on merkkejä menneestä ihmistoiminnasta tuhansien vuosien pituiselta ajanjaksolta. Vanhimmat kohteet ovat kivikaudelta, uusimmat 1900-luvulla perustettuja ja sittemmin käytöstä poisjääneitä. Suitian alue on koko maakunnan mittakaavassa tarkasteltunakin juuri sitä seutua, jossa viitteet historiallisesta asutuksesta ovat runsaimmat. Se oli aikansa ruuhkasuomea, jonne keskittyi eniten kyliä, torppia ja kartanoita. Maisemaan on pitkään kuulunut asutuksen lisäksi tiestöä, peltoa, niittyä ja kirkko, asutuskuvassa on selkeää jatkumoa. Tämä poikkeuksellisen rikas ja kerroksellinen kulttuuriperintö on voimavara.

50 Henrik Rehnberg, suullinen tiedonanto 12.6.2015.

51 Silvast 1991, 81.

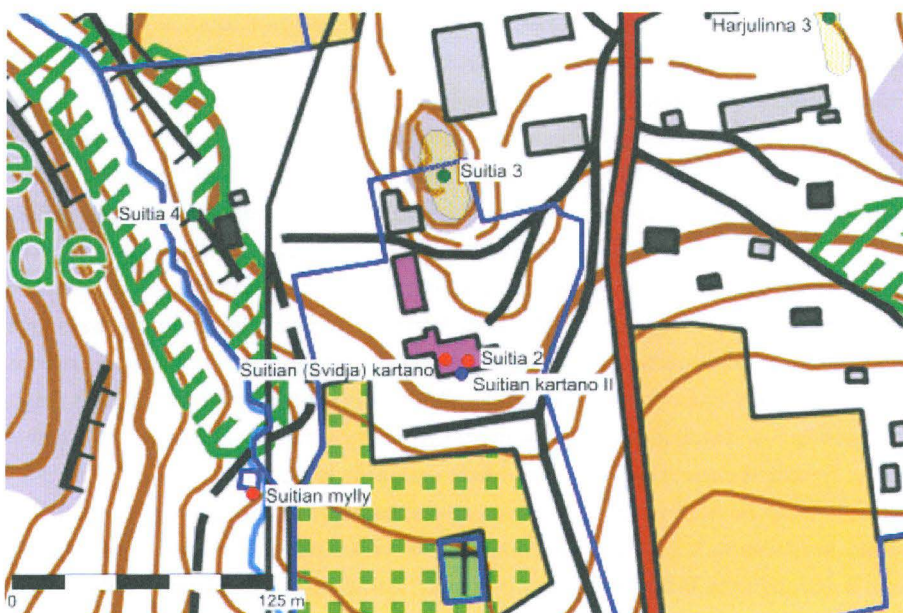
52 Silvast 1991, 72, 81.

7. Kohdekuvaukset

7.1 ENNESTÄÄN TUNNETUT MUINAISJÄÄNNÖKSET

7.1.1 Kiinteät muinaisjäännökset

SUITIA 2, MJ-TUNNUS 755010012

Peruskarttaote. Suitia
2. ETRS-TM35FIN P:
6 675 724,33 I: 344
472,02.

TYYPPI:	Asuinpaikat
AJOITUS:	Kivikautinen

MUINAISJÄÄNNÖSREKISTERIN KUVAUS:

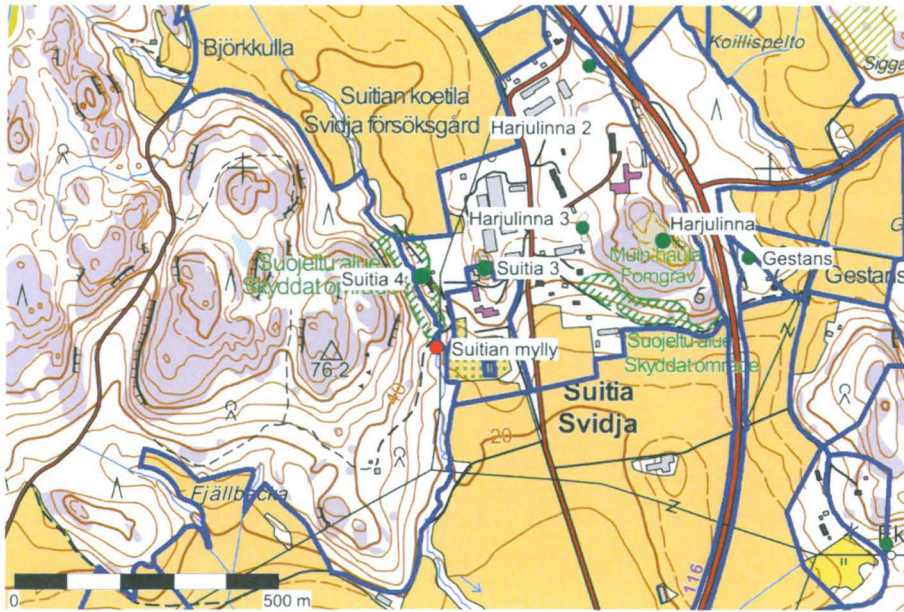
Asuinpaikka sijaitsee Suitian linnan pihapiirissä, välittömästi rakennuksen vieressä. Keittiösiiven tuntumasta on löytynyt kivikautinen liesi. Se paljastui kartanolinnan kunnallisteknisten töiden arkeologisessa valvonnassa 1996. Liesi oli halkaisijaltaan noin 80 senttimetriä ja löytyi kartanoaikaisten kerrostumien alta puhtaasta hiekasta. Sen korkeus merenpinnasta mitattiin 40,60 metriä ja korkeutensa perusteella ajoittuu mesoliittiseen kivikauteen. Sen läheisyydestä löytyi myös muutamia kvartsi-iskoksia. Paikalla on kivikautinen asuinpaikka, josta osa Siuntion kartanon alueelta tunnetuista kivikautisista irtolöydöistä voi myös olla peräisin.

Kohde tarkastettiin vuoden 2014 inventoinnissa. Suitian kartano on nykyisin Senaatti-kiinteistöjen omistuksessa ja myytävänä. Kohteesta on puuttunut aiemmin muinaisjäännösalueen aluerajaus ja se tehtiin vuoden 2014 inventoinnissa. Aiempien tutkimusraporttien ja vuonna 1996 kaivauksia johtaneen Marianna Niukkasen haastattelun perusteella, on muinaisjäännösalueeksi rajattu kartanon lisäksiiven ja lisärakennuksen välinen ja siitä länteen oleva alue. Tällä alueella on mahdollisesti säilynyt sekä kivikautisia että historiallisia kulttuurikerroksia.

VUODEN 2015 INVENTOINTI:

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa, ja todettiin, ettei siellä ole tapahtunut muutoksia vuoden 2014 inventoinnin jälkeen. Kohde on siirtymässä yksityiseen omistukseen.

Peruskarttaote. Suitian mylly. ETRS-TM35FIN P: 6 675 661,00 I: 344 369,00.

TYYPPI:	Työ- ja valmistuspaikat, vesimyllyt
AJOITUS:	Historiallinen

MUINAISJÄÄNNÖSREKISTERIN KUVAUS:

Kohde sijaitsee Suitian kartanon länsi- ja lounaispuolella purolaaksossa. Kohteessa on jäljellä kivisen myllyn raunioituneita rakenteita, murtunut kiviarkku ja siltarakenne yli myllypuron. Myllystä luoteeseen noin 40 metriä on mahdollisesti tervahauta. Luoteispuolella on myös muutamia kuoppia ja painanteita.

Tie kartanon päärakennukselle kulkee myllyalueen ohi luoteispuolelta. Puron vastakkaisella rannalla on maakelari myllyä vastapäätä. Myllyalueesta pohjoiseen sijaitsee vanha betoninen patorakenne (vanhan myllypadon kohdalla todennäköisesti). Mylly lienee jäänyt käytöstä viimeistään 1800-luvun alkupuolella. Kohde vesijärjestelyineen ja patolampineen nähtävissä esim. Gottfried Ihnin isojakokartassa 1770-luvulta.

Purossa oleva harmaakivi- ja betonirakennus on sammaloitunut ja sen päällä kasvaa vesaikkoa.

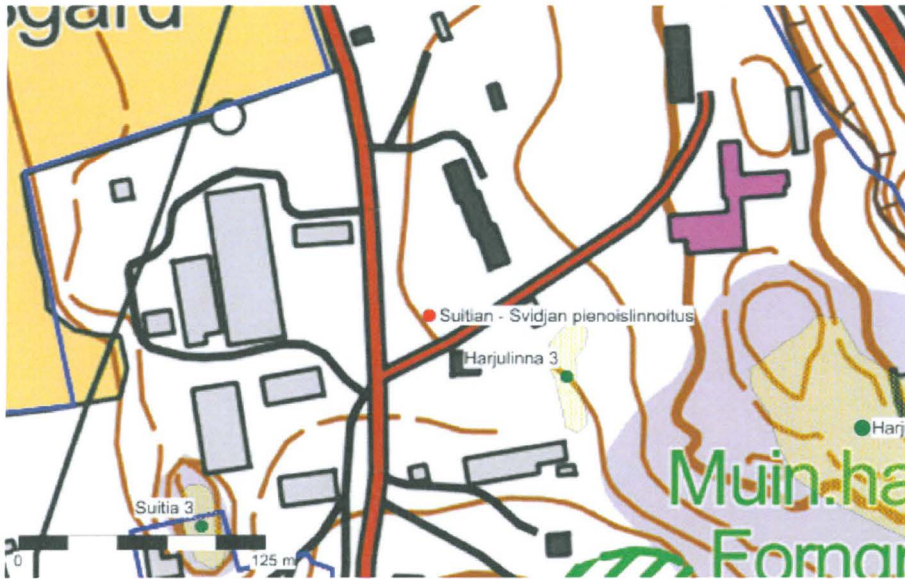
VUODEN 2015 INVENTOINTI:

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa, ja todettiin, ettei siellä ole tapahtunut muutoksia vuoden 2014 inventoinnin jälkeen. Kenttätyön tarkkuusinventoituuteen vuoksi kentällä dokumentoitiin myös purossa myllynraunion länsipuolella sijaitseva rakennus.

Koordinaatit ETRS-TM35FIN P: 6 675 653,16 I: 344 373,64 (rakennuksen keskikoordinaatti)

Rakennuksessa on betoniset ovenkarmit ja holvattu katto, seinät ovat pääosin isoista säännöllisistä kiviharakoista. Epäsäännölliset rakennuskivet saattavat olla peräisin viereisestä myllynrauniosta. Rakennuksessa sisällä on vesijohtoputkia, mikä viittaa siihen että tämä rakenne on toiminut vedenottamona. Kellari se ei ole kuten Härö-arkkitehdin 1998 puiston ja puutarhan kunnostussuunnitelmassa on tulkittu.⁵³ Rakenne on sammaloitunut ja sen päällä kasvaa vesaikkoa.

53 Härö-Arkkitehti Oy 1998, rakenne nr. 2 Rakenteet, kunto ja toimepiteet -kartalla.

Peruskarttaote.
Suidjan – Svidjan
pienoislinoitus.
ETRS-TM35FIN P: 6 675
919,99 I: 344 575,00.

TYYPPI:	Maarakenteet
AJOITUS:	Historiallinen

MUINAISJÄÄNNÖSREKISTERIN KUVAUS:

Suidjan kartanon pihalla, alueen läpi johtavan yksityistien itäpuolella, kartanosta noin 200 metriä koilliseen, sijaitsee lajissaan ainutlaatuinen historiallisen ajan muinaisjäännös: kivistä ja maasta rakennettu tähtilinnoituksen pienoismalli. Linnoituksen kehä on kuusisakarainen ja sen läpimitta on noin 20 metriä. Pienoismallia on arveltu sotamarsalkka Carl Henrik Wrangelin teettämäksi tarkoituksenaan käyttää sitä havaintovälineenä ajanmukaisen linnoitustaidon opetuksessa. Jäännös on nurmettunut ja vaikeasti havaittavissa.

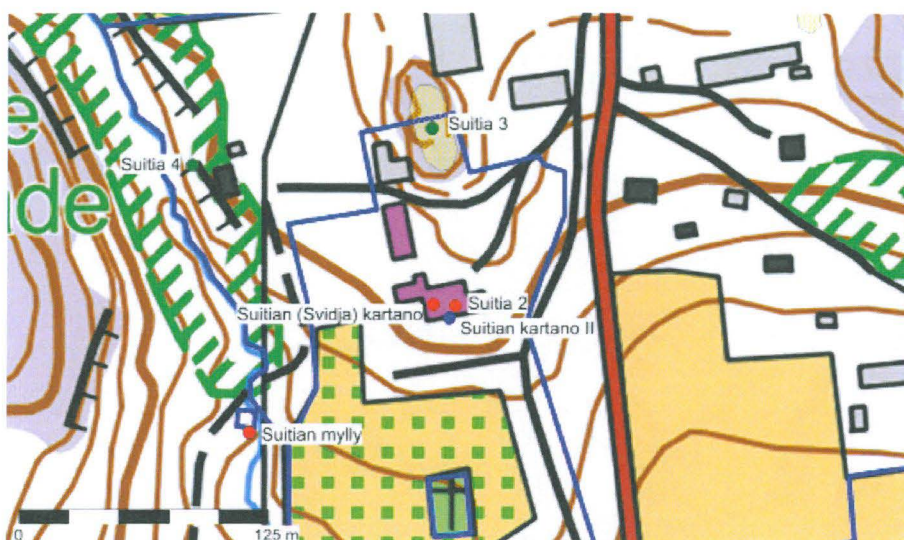
Kohde tarkastettiin vuoden 2014 inventoinnissa. Aiempi paikkatieto sijoitti rakennelman 50 metriä liian etelään tien toiselle puolelle. Paikkatieto on nyt korjattu. Linnoituksen pienoismalli erottui maanpinnassa, mutta se oli ruohon peitossa ja muodot eivät käyneet selvästi ilmi. Rakenteen päällä oli myös muutamia puun taimia, jotka olisi poistettava kohteen päältä hoitotoimenpiteenä. Kohteelle tehtiin aluerajaus.

Suidjan – Svidjan pienoislinoitus kuvattuna koillisesta.

VUODEN 2015 INVENTOINTI:

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa, ja todettiin, ettei siellä ole tapahtunut muutoksia vuoden 2014 inventoinnin jälkeen.

Peruskarttaote. Suitian – Svidjan kartano. ETRS-TM35FIN P: 6 675 724,99 I: 344 461,00.

TYYPPI:	Asuinpaikat, kartanot
AJOITUS:	Historiallinen

MUINAISJÄÄNNÖSREKISTERIN KUVAUS:

Suitian tila mainitaan lähteissä ensimmäisen kerran vuonna 1420. Ensimmäinen tunnettu omistaja oli Björn Ragvaldsson. Häneltä kartano siirtyi valtaneuvos Joakim Flemingille noin vuonna 1494. Hänen poikansa Erik Fleming rakennutti 1540-luvulla kartanon kivisen päärakennuksen, jonka kellari-kerros ja ensimmäinen asuinkerros kuuluvat yhä nykyiseen kartanolinnaan. Kartanoon kuului jo tuolloin myös nelikenttäinen puutarha, jonka maarakenteet ovat edelleen nähtävissä. Puutarha oli Suomen ensimmäisiä. Erikin poika, valtakunnanmarski Klaus Fleming peri kartanon vuonna 1560 ja piti sitä pääkartanonaan. 1600-luvulla kartano oli asumaton lukuun ottamatta vuosia 1664–1679. Rappeutunutta päärakennusta kunnostettiin 1700-luvun jälkipuoliskolla, jolloin myös sivurakennus rakennettiin. Nykyinen ulkoasu on August Wreden kaudelta 1890-luvun lopulta, jolloin päärakennuksen länsipuolelle rakennettiin keittiösiipi.

Suitian kartano kuvattuna etelästä. Kuusiaidan takana kartanon puutarha.

Kartanolinnan kunnostustöihin liittyen tehtiin sen pihapiirissä ja kellarissa 1990-luvun jälkipuoliskolla laajoja arkeologisia tutkimuksia. Keittiösiiven alta ja länsipuolelta löytyi ainakin kolmen puurakennuksen jäännöksiä 1400–1600-luvulta ja on oletettavissa, että rakennusjäännöksiä on lisää keittiösiiven ympäristössä, sivurakennuksen länsipuolella sekä kartanon ja myllynraunion välisellä alueella. Myös linnan kellarissa on edelleen tutkittomia kulttuurikerroksia. Paraatipihalla ei käytännössä ollut säilyneitä kulttuurikerroksia. Keittiösiiven tuntumasta on löytynyt myös kivikautisen asuinpaikan jäännöksiä. Kartanon länsipuolella on kivisen myllyn raunio 1600-luvulta sekä siihen liittyvän patoaltaan jäännökset.

Kohde tarkastettiin vuoden 2014 inventoinnissa. Suitian kartano on nykyisin Senaatti-kiinteistöjen omistuksessa ja myytävänä. Kohteesta oli puuttunut aiemmin muinaisjäännösalueen aluerajaus ja se tehtiin vuoden 2014 inventoinnissa. Aiempien tutkimusraporttien ja vuonna 1996 kaivauksia johtaneen Marianna Niukkasen haastattelun perusteella, on muinaisjäännösalueeksi rajattu kartanon lisäsiiven ja lisärakennuksen välinen ja siitä länteen oleva alue. Tällä alueella on mahdollisesti säilynyt sekä kivikautisia että historiallisia kulttuurikerroksia.

VUODEN 2015 INVENTOINTI:

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa, ja todettiin, ettei siellä ole tapahtunut muutoksia vuoden 2014 inventoinnin jälkeen. Kohde on siirtymässä yksityiseen omistukseen.

Peruskarttaote.
Ekeberga. ETRS-
TM35FIN P: 6 675
766,33 I: 344 873,86.

TYYPPI:	Hautapaikat, hautaröykkiöt
AJOITUS:	Rautakautinen

MUINAISJÄÄNNÖSREKISTERIN KUVAUS:

Ekeberga on Suitian kartanosta 375 metriä itäkoilliseen sijaitseva jyrkkäseinäinen kalio. Kallion eteläreunalla, josta laaja näköala peltojen yli kirkon suuntaan, on röykkiöhauta. Hautatasanteen reunat laskevat jyrkästi kaikkialle paitsi pohjoiseen, jossa kohoavasta kallionhuipusta sen erottaa pieni rotko. Röykkiö on tutkittu ja siinä havaittiin kaksi sisäkkäistä kivikehää. Pääosa löydöistä ajoittuu vanhempaan roomalaisaikaan, mutta röykkiöstä on myös pronssikautisia ja myöhempiä löytöjä.

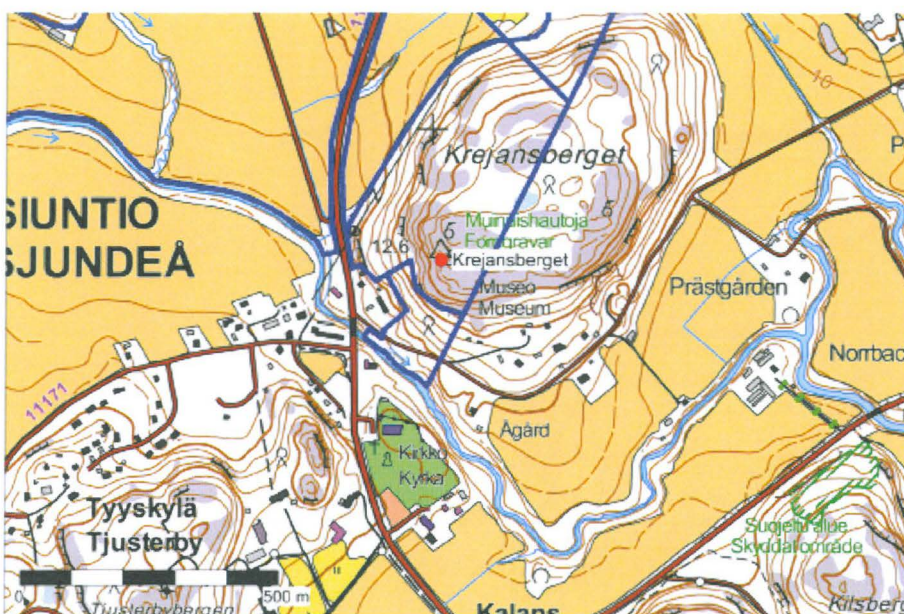
Röykkiö oli vuoden 2014 inventoinnissa kuvauksen mukaisessa kunnossa, se on hie-man sammaloitunut. Röykkiöllä on metallinen muinaisjännöskyltti.

VUODEN 2015 INVENTOINTI:

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa, ja todettiin, ettei siellä ole tapahtunut muutoksia vuoden 2014 inventoinnin jälkeen.

Ekebergan röykkiö kuvattuna pohjoisesta.

Peruskarttaote.
Krejansberget. ETRS-
TM35FIN P: 6 674
748,74 I: 345 017,81.

TYYPPI:	Hautapaikat, hautaröykkiöt
AJOITUS:	Pronssikautinen

MUINAISJÄÄNNÖSREKISTERIN KUVAUS:

Kohde sijaitsee Siuntion keskiaikaisen kirkon pohjoispuolella olevalla Krejansbergetillä, sen lounaisreunalla. Mäen eteläosan rinteessä on museo, jonka pihasta johtaa merkitty polku kohteelle. Krejansbergetin röykkiöitä on kolme, alun perin niitä on ollut neljä. Suurin ja eteläisin röykkiö (nro 1 Hackmannin kartassa vuodelta 1894, röykkiö A mj-rekisterin kuvauksessa) on läpimitaltaan noin 20 metriä ja yli kaksi metriä korkea ja sen keskellä olevassa kuopassa on näkyvissä rakenteita paasiarkkuhaudasta.

Röykkiö 2 (B) on sijainnut edellisestä 16 metriä luoteeseen. Tämä röykkiö on hävinnyt. Hackmannin mukaan röykkiö on hajotettu ja se on todennäköisesti koottu pienen kallionyppylän ympärille. Kivet on heitetty Hackmannin mukana jyrkään alarinteeseen. Hän arvioi, että röykkiön halkaisija on ollut alun perin ollut noin yhdeksän metriä.

Röykkiöstä 1 100 metriä pohjoiseen on kaksi röykkiötä vierekkäin parinkymmenen metrin päässä toisistaan. Näistä röykkiöistä läntisempi on nro 3 (C) ja itäisempi nro 4 (D). Molemmat röykkiöt ovat jotakuinkin saman kokoisia, halkaisija noin 12 metriä ja korkeus noin 1,5 metriä.

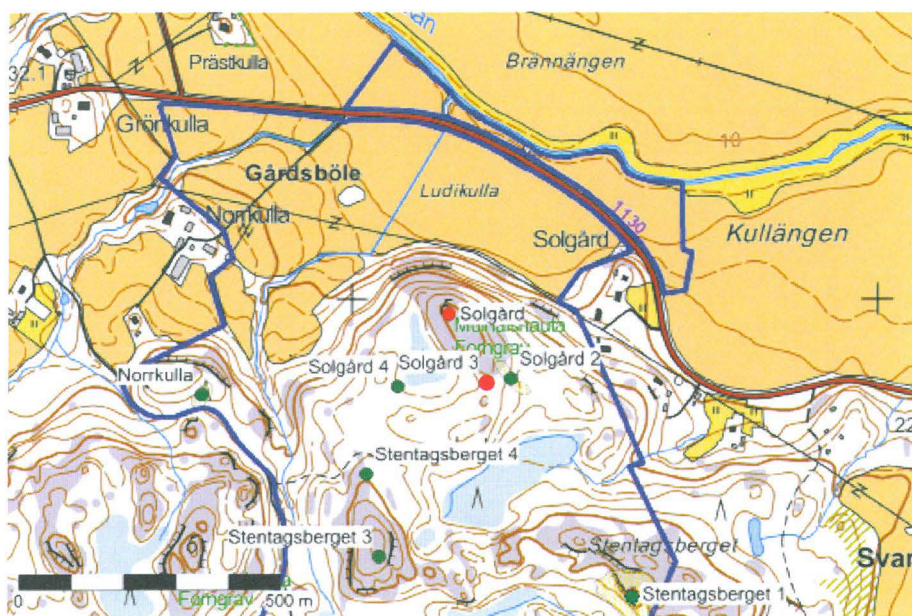
Alfred Hackmann tutki röykkiön nro 4 (D) vuonna 1894. Röykkiössä havaittiin selvä kehäkiveys uloimpana. Selviä paasiarkkurakenteita ei ollut, mutta merkkejä jonkinlaisesta laaka- ja pyörökivistä muodostetusta kammiosta oli mahdollisesti havaittavissa. Löytöinä röykkiön pohjalta löytyi hiiltä, saviastianpaloja (ei tarkemmin määritelty) ja simpukan kuoria.

VUODEN 2015 INVENTOINTI:

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa, ja todettiin, ettei siellä ole tapahtunut muutoksia vuoden 2014 inventoinnin jälkeen.

Heini Ynnilä dokumentoi röykkiötä Krejansbergetillä.

Peruskarttaote.
Solgård. ETRS-TM35FIN
P: 6 673 972,03 I: 342
183,95.

TYYPPI:	Hautapaikat, hautaröykkiöt
AJOITUS:	Pronssikautinen

MUINAISJÄÄNNÖSREKISTERIN KUVAUS:

Kohde sijaitsee 2,8 kilometriä Siuntion keskiaikaisesta kirkosta länteen Kirkkojen laakson ja Lappersintien eteläpuoleisella kalliolla. Solgårdin tila on röykkiöstä noin 300 metriä itään. Röykkiön halkaisija on noin 15 metriä ja se on kasattu kalliolle, mahdollisesti osittain kallionotkelmaan. Röykkiö on sammaleen peitossa ja melko matala, siinä kasvaa myös muutama puu. Ympäristö on kuivaa mäntykangasta. Kalliolta avautuu näköala Kirkkojen laaksoon.

VUODEN 2015 INVENTOINTI:

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa, ja todettiin, ettei siellä ole tapahtunut muutoksia vuoden 2014 inventoinnin jälkeen.

Pronssikautinen röykkiö
Solgårdissa.

Peruskarttaote.
Gestansåkeren.
Kivikautinen
asuinpaikka punaisella,
irtolöytöpaikka
sinisellä. ETRS-TM35FIN
P: 6 675 871,28 I: 344
988,81.

TYYPPI:	Asuinpaikat
AJOITUS:	Kivikautinen

MUINAISJÄÄNNÖSREKISTERIN KUVAUS:

Kohde sijaitsee Suitian kartanosta itään, Suitiantien ja Niemenkyläntien risteyksen kaakkoispuolella. Suitiantien kohdalla tutkittiin kivikautista asuinpaikkaa vuonna 1980.⁵⁴ Kohde todettiin ns. Suomusjärven kulttuurin aikaiseksi, mesoliittiseksi asuinpaikaksi. Löytöinä oli myös pari saviastian palaa, jotka viittasivat nuorempaan kivikauteen. On mahdollista, että nuoremasta asuinpaikasta, joka on voinut sijaita hieman alempana, on jäänyt osia jäljelle vielä tien rakentamisen jälkeenkin. Tien kohta ja sen itäpuoli on pengerrettyä, mahdollisesti säilynyttä osaa voi olla vielä metsässä ja pellon reunassa pengerryksen itäpuolella. Vuoden 2014 inventoinnissa pelto oli kyntämättä ja metsässä ei havaittu kulttuurikerrosta koekairauksissa. Kohteessa on syytä kuitenkin tehdä koekaivaus, mikäli siihen kohdistuu maankäyttösuunnitelmia. Rajaus perustuu aiempiin tutkimustietoihin, inventointihavaintoihin ja topografiaan.

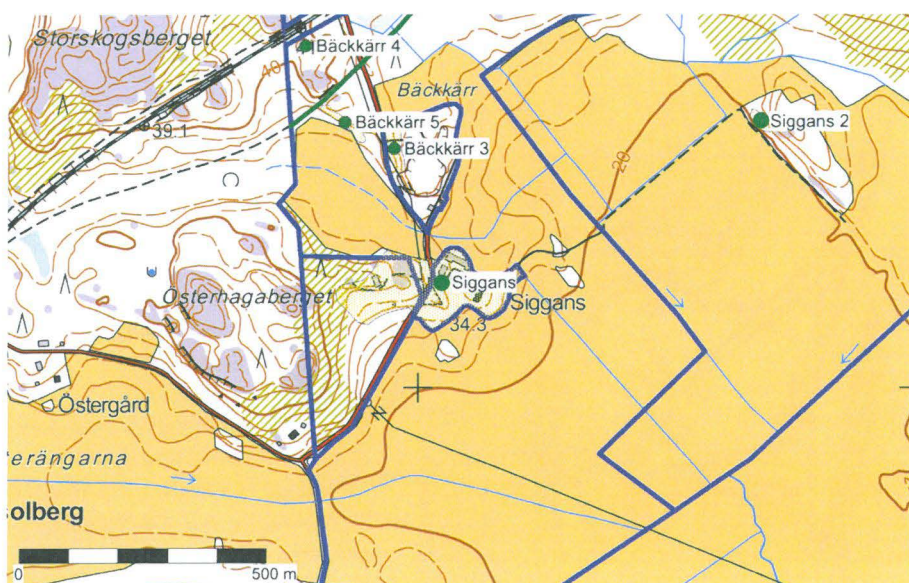
VUODEN 2015 INVENTOINTI:

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa, ja todettiin, ettei siellä ole tapahtunut muutoksia vuoden 2014 inventoinnin jälkeen.

54 Heikkurinen 1980.

7.1.2 Muut kulttuuriperintökohteet

SIGGANS, MJ-TUNNUS 1000021673

Peruskarttaote. Siggans
ETRS-TM35FIN P:
6668212 I:341048.

TYYPPI:	Asuinpaikat, kyläpaikat
AJOITUS:	Keskiaikainen

MUINAISJÄÄNNÖSREKISTERIN KUVAUS:

Kohde sijaitsee 5 kilometriä länteen Siuntion rautatieasemasta, Inkoon rajalle on matkaa vain parisataa metriä. Siggansin läpi kulkee Siggansintie. Vuoden 1560 asutusluettelon mukaan Siggansissa oli kaksi taloa. Paikka on säilynyt asuttuna näihin päiviin asti. 1800-luvun karttojen perusteella Siggansissa on ollut kolme asuttua taloa ja lukuisia ulkorakennuksia. Kohde tarkastettiin vuoden 2014 inventoinnissa. Alueella on jäännöksiä 1800-luvun rakennuksista, mutta selvästi varhaisimpiin asutusvaiheisiin liittyviä jäännöksiä tai löytöjä ei tehty.

VUODEN 2015 INVENTOINTI:

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa. Kenttätyön tarkkuusinventointiluonteen vuoksi maastossa dokumentoitiin myös alueen muut arkeologiset kulttuuriperintöjäännökset. Havaitut rakenteet on kuvattu alla.

RAKENTEET A:

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6 668 174,08 I: 341 063,27 (rakennuksen keskikoordinaatti)

Siggansin päärakennukselle johtavan tien ja pellon välissä, alueen eteläosissa sijaitsee metsäinen, osittain kallioinen saareke. Maastossa on erotettavissa koillis-lounais-suuntainen, noin 7 metriä pitkä kivien linja, jonka itäpuolella on noin 2 x 2 metriä kooltaan oleva, tillimurskan, isojen ja pienten kivien täyttämä alue, joka vaikuttaa uuninperustalta. Näiden rakenteiden ympärillä kaartuu U-kirjaimen mallinen suuri kehä, joka muodostuu kookkaista kivistä, joiden ulkopinta on tasaiseksi lohkottu.

RAKENTEET B:

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6 668 125,32, I: 341 021,48 (rakenteen keskikoordinaatit)

Rakenteista A lounaaseen, aivan pellon laidassa on vankka betonista ja luonnonkivistä tehty perustus, jonka päällä on rautapalkkeja. Rautapalkit ovat luultavasti toimineet jalustana jollekin Porkkalan parenteesin aikaiselle sotavarukselle. Rautapalkeissa on heikosti erotettavissa kirjaimien hahmoja, mutta ne ovat niin kuluneita että tekstiä on mahdoton määrittellä. Edes sitä, ovatko kirjaimet kyrillisiä, ei voi määrittää. Betoniperustuksen ympäristössä on lukuisia kaivantoja ja kuoppia, kiven ja tiilen kasoja, sekä merkkejä siitä, että kalliota on louhittu. Kuoppien funktio ja ikä ovat avoimia.

Siggans, rakenne A.
Rakennuksen pohja
Sigganssin
päärakennuksen
lounaispuolella.
Kivijalka ja kuvan
oikeassa reunassa puun
juurella mahdollinen
uuni. Kuvattu luoteesta.

Siggans, rakenne B.
Puolustusvarustuksen
osa. Kuvattu idästä.

Siggans, rakenteet C.
Maakellari kuvattuna
kaakosta.

RAKENTEET C:

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6 668 180,34, I: 341 151,72; P: 6 668 157,09, I: 341 157,22 (maakellarien keskikoordinaatit)
Pellon laidalla, Siggansin päärakennuksen itäpuolella on vanhoihin karttoihin merkitty runsaasti rakenteita. Nykyisin alueella on paljon rakennuskivien ja tiilen keskittymiä, mutta niiden muodostamista rakennuksista ei voi todeta enempää. Pystyssä on kaksi holvattua maakellaria. Kellareiden katto ja seinät on tehty lohkotuista kivistä. Parempikuntoisissa kellarissa on betonisessa lattiavalussa vuosiluku 1968. Aivan päärakennuksen itäpuolella on kolmas kumpare, joka on kooltaan vastaava kuin muut maakellarit, mutta siinä ei ole havaittavissa oviaukkoa.

RAKENTEET D:

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: a: P: 6 668 186,73, I: 340 992,07; b: P: 6 668 186,90, I: 340 981,94; c: P: 6 668 179,30, I: 340 974,69; d: P: 6 668 176,37, I: 340 946,06; e: P: 6 668 163,30, I: 340 954,14 (rakenteiden keskikoordinaatit)
Siggansin tilakeskuksen läpi kulkevan tien länsipuolella harjanteen päällä, sen eteläreunalla, on myös useita rakenteita. Koillisesta lounaaseen lueteltuna mitatut ja kartassa esitetyt rakenteet ovat: rakennuksen paikka (a), jonka voi havaita vaaleiden teollisesti valmistettujen tiilien keskittymästä, itse rakennuksenperustuksia ei näy. Tämän vieressä on betonista valettu antura (b) sekä maakellari (c), jossa on betonista tehty holvattu katto ja lohkotuista kivistä rakennetut seinät. Näistä länteen samassa rakenteiden keskittymässä on L-muotoinen perustus (d). Ilmeisesti ylempänä sijainnut perustuksen osa on ollut kevytrakenteinen ja se on nyt kadonnut, jättäen jäljelle vain alarinteen tukevat, kivistä ja maasta tehdyt rakenteet. Kokoa näkyvillä perustuksilla on ainakin 16 metriä pohjois—etelä -suunnassa ja 12 metriä itä—länsi -suunnassa.

Edellisestä etelään sijaitsee kivistä ja maasta tehty perustus (e), joka on luhistumaisillaan olevan grillikatoksen alla. Katoksessa on sekeästi hyödynnetty olemassaolevaa rakennetta. Perustusten länsipuolella on kivilinja, joka vaikuttaa aidalta. Tässä aidassa on aukko siinä kohtaa, jossa vanha tielinjaus laskee rinteen suuntaisesti lounaaseen.

RAKENNE E:

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6 668 236,20, I: 340 922,45 (keskikoordinaatti)
Iäkkäämmältä vaikuttava rakennuksenpohja sijaitsee Siggansin tilakeskusta reunustavan tien länsipuolisen alueen luoteisosassa. Rakennus on ollut kooltaan pieni. Sen perustus on maaton, luonnonkivistä ja maasta tehty. Rakennuksen koilliskulmassa on noin 2 x 2 metriä kooltaan oleva tiilimurskasta koostuva uuninperustus. Rakennuksenpohjan vieressä sijaitsee kuoppa, joka on halkaisijaltaan noin 2 metriä, sen vallit ovat selkeitä, 1—1,5 metriä leveitä ja 30—40 senttimetriä korkeita. Tässä kohdin on luultavasti sijainnut maakellari tai muu vastaava piharakennus. Toinen samankaltainen kuoppa sijaitsee lännempänä Österhagabergetin itäreunalla.

RAKENTEET F:

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6 668 223,44 I: 340 868,47 (kuoppia sisältävän alueen keskikoordinaatti)
Österhagabergetin itäreunalla sekä Siggansin maatilakeskusta reunustavan tien länsipuolelle jäävän metsäisen saarekkaan pohjoisosissa on lukuisia suurikokoisia kuoppia ja kaivantoja. Nämä kuopat ja kaivannot on kaivettu suoraan maahan eikä niissä ole viitteitä rakennetuista seinämistä. Osa kaivannoista on kooltaan varsin huomattavia. Esimerkiksi suuret suorakulmaiset kuopat ovat useita metrejä leveitä ja pitkiä ja niihin liittyy usein toinen pienempi kuoppa. Kuoppien välissä kulkee oja. Lisää oja - varsinainen ojien verkosto - sijaitsee Österhagabergetin kaakkoisrinteillä.

RAKENTEET G:

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6 668 134,85 I: 340 899,88 (keskikoordinaatti)
Österhagabergetin kaakkoisrinteellä, Siggansin tien luoteispuolella sijaitsee noin 6 x 6 metriä kooltaan oleva rakennuksen pohja. Sen pohjoisreunassa on punaisen tiilimurskan myötä erottuva, kooltaan noin 1,5 x 1,5 metriä oleva uuninpohja. Myös ikkunalasia on havaittavissa. Maasta ja luonnonkivistä koostuva perustus on korkea ja sen päällä kuten ympäristössäkin kasvaa kookkaita kuusia. Pellon ja rakennuksenpohjan välissä on nuorta lepikkoa, joka on saattanut ennen olla niittyä.

Siggans, rakenteet D, alakohde d.
Rakennuksenperustus kuvattuna kaakosta.

Siggans, rakenteet D, alakohde e.
Grillikatoksen alla sijaitseva vanhempi perustus. Kuvattu etelästä.

Siggans, rakenteet D, alakohde e. Kiviaita kuvattuna paikasta, jossa vanha tielinja kulkee aidassa olevan aukon läpi. Kuvattu idästä.

Siggans, rakenteet
D, alakohde a.
Rakennuksen pohja
Sigganssintien
länsipuolella. Osa
uunin tiilistä on kuvassa
edelleen paikallaan.
Kuvattu koillisesta.

Siggans, rakenteet
D, alakohde b.
Betoniantura kuvattuna
etelästä.

Siggans, rakenteet D,
alakohde c. Maakellari
kuvattuna lounaasta.

Siggans, rakenne E.
Kuvan keskellä olevan
männyn juurella
sijaitsee rakennuksen
uuni. Kuvattu kaakosta.

Siggans, rakenne G.
Rakennuksen pohja
kuvattuna idästä.

HAVAINTOJEN TULKINTAA:

Siggansin tilakeskuksen alueella dokumentoiduista lukuisista rakenteista vain osa voidaan selvästi tunnistaa vanhoissa kartoissa kuvatuiksi. Alueella 1560-luvulla olleiden rakennusten sijainti ei ole tiedossa. Vuoden 1767 kartan⁵⁵ perusteella harjanteella on ollut kaksi asuinrakennusta ja kahdeksan muuta rakennusta. Vuoden 1848 kartassa⁵⁶ on kuvattu yhteensä yhdeksän rakennusta, vastaten sijaintinsa osalta pitkälti 1700-luvun tilannetta. Yllä kuvatut maastohavainnot eivät osu erityisen hyvin yhteen näiden 1700- ja 1800-luvun karttojen kanssa.

Vuoden 1912 kartassa⁵⁷ on kuvattu yhteensä 14 rakennetta tai rakennusta nykyisen tilakeskuksen alueelta. Tästä voidaan päätellä, että rakenteet A, D ja G liittyvät aikaisintaan 1900-alun tilanteeseen. Vuosina 1975, 1981 ja 1990 laadituissa peruskartoissa on tien länsipuolelle merkitty vain yksi rakennus, joka sijaitsee välittömästi tien vieressä. Tämä vastaa rakennekeskittymä D:n itäpään tiilikeskittymää. Vuoden 1961 kartassa oli edellä mainitun rakennuksen lisäksi vielä neljä muuta sivurakennusta, jotka sijaitsivat lännempänä harjanteen etelärinteellä.

Rakenteisiin C kuuluvat osat ovat kellareita lukuunottamatta epäselviä. Samalla paikalla päärakennuksen itäpuolella oli vielä vuonna 1961 kolme sivurakennusta, mutta vuonna 1975 ei enää ainuttakaan. Rakenteet B ja G ovat alueilla, jotka olivat vielä vuonna 1912 peltoa, ja ovat siten tätä nuorempia. Rakenne G on rakennuksen pohja, joka vastaa vuoden 1961 peruskartan lounaisinta rakennusta. Päätellen rakennuksen pohjaa ympäröivästä puustosta, se on jäänyt pois käytöstä pian kartan laatimisen jälkeen.

Rakenteen E kohdalla on vuoden 1871 Senaatin kartastossa kuvattu rakennus.⁵⁸ Rakennusta ei ole kuitenkaan kuvattu vielä 1848 kartassa eikä sitä esiinny enää myöskään vuoden 1912 kartassa.

Alue kuului Porkkalan vuokra-alueeseen sodan jälkeen. Valettu rakenne B on kenties Porkkalan parenteesin aikainen. Metsässä sijaitsevia kaivantoja ja kuoppajäänöksiä (rakenteet F) on vaikea mieltää metsänhoitoon liittyviksi. Rakenteen F paikkeilla Österhagabergetin itärinteellä on ollut myös 1871 Senaatin kartastossa kuvattu rakennus, mutta kokonaisuutena kaivannot vaikuttavat pikemminkin Porkkalan parenteesin aikaisilta. Pekka Silvastin mukaan Siggansin rakennukset toimivat Porkkalan parenteesin aikana rykmentin 90680 pataljoonan 2 majoitusalueena.⁵⁹ Hänen maastohavaintojensa mukaan paikalla on ollut muun muassa rynnäkötkytkettä. Tällä hän viittanee alueella esiintyviin kaivantoihin.

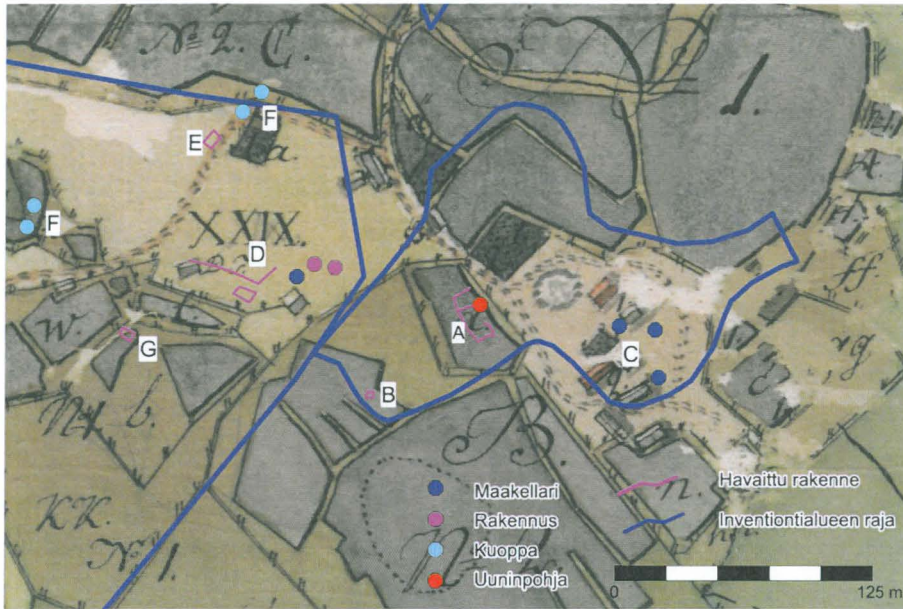
55 KA/ MMA B45a 17/1–2.

56 KA/ MMA B45a 17/3–5.

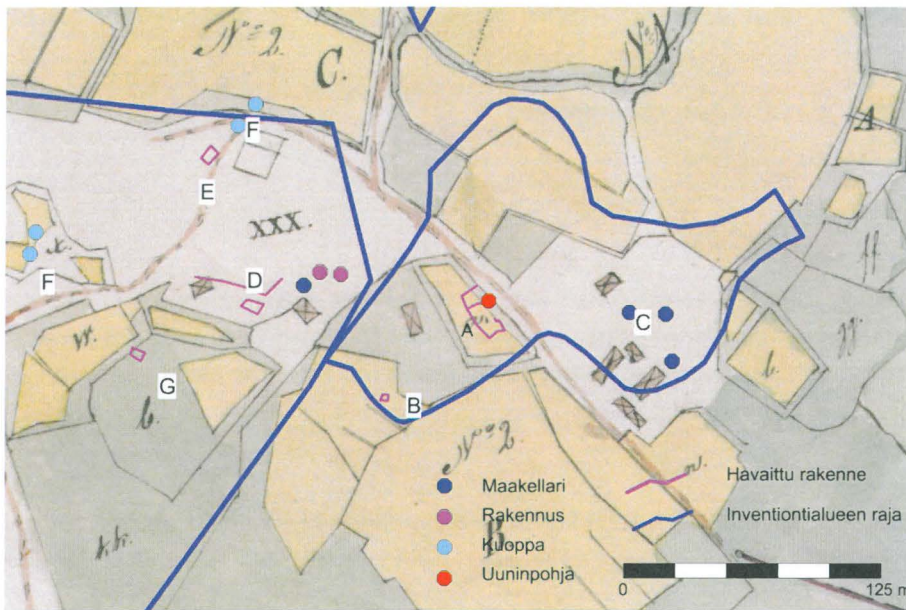
57 KA/ MMA B45a 17/8.

58 Siuntio VI:26.

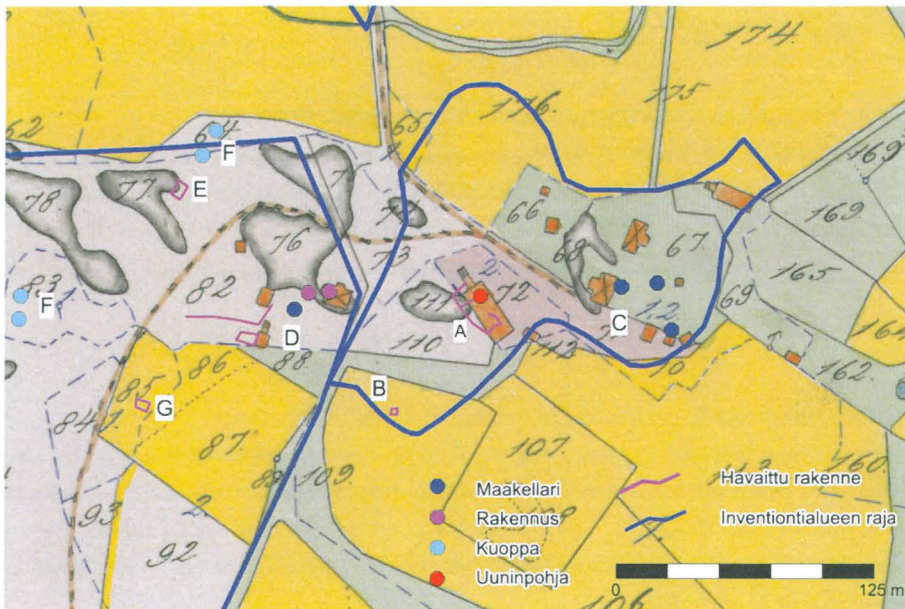
59 Silvast 1991, 81.

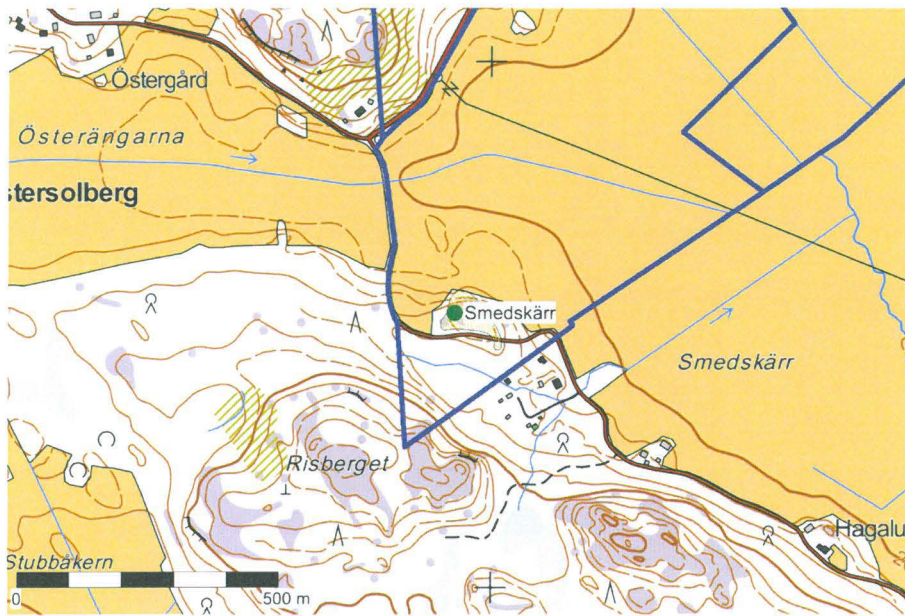
Inventoinnin yhteydessä tehdyt havainnot siirrettynä vuoden 1767 kartalle. Pohjakartta KA B45a:17/1-2.

Inventoinnin yhteydessä tehdyt havainnot siirrettynä vuoden 1848 kartalle. Pohjakartta KA B45a:17/3-5.

Inventoinnin yhteydessä tehdyt havainnot siirrettynä vuoden 1912 kartalle. Pohjakartta KA B45a:17/8.

Peruskarttaote.
Smedskär 1000026008.
Kohteita sisältävä alue
keltaisella.
ETRS-TM35FIN P:
6 667 523,00 I:
340 929,00

TYYPPI:	Puolustusvarustukset, taistelukaivannot
AJOITUS:	Moderni

MUINAISJÄÄNNÖSREKISTERIN KUVAUS:

Kohde sijaitsee 5,4 kilometriä Siuntion rautatieasemasta länsilounaaseen, noin 100 metriä Inkoon rajasta. Parikymmentä metriä pellon laidasta, metsässä, on konekivääriaseman jäännökset Porkkalan vuokra-ajalta 1944—1956, jolloin Neuvostoliitto linnotti alueen. Asema erottuu maastossa pari metriä halkaisijaltaan olevana kuoppana. 50 metriä kohteen eteläpuolella kulkee Siggansintie.

VUODEN 2015 INVENTOINTI:

Kohde tarkastettiin vuoden 2015 inventoinnissa. Asemaa koskevia sijaintitietoja korjattiin. Kenttätyön tarkkuusinventointiluonteen vuoksi maastossa dokumentoitiin myös alueen muut kulttuuriperintöjäännökset. Havaitut rakenteet on kuvattu alla.

Inventointialueen eteläisin kärki muodostuu Knapantien (Siggansintien) kumminkin puolin jäävästä, kapeasta metsäkaistaleesta.

RAKENNE A:

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6 667 500,54, I: 340 909,33 (Uunin pohjan keskikoordinaatti)

Välittömästi Knapantien pohjoispuolella saarekkeen lounaisosassa on uunin pohjalta vaikuttava 2,5 x 2,5 metriä kooltaan oleva kumpare. Kivijalkakiviä ei tästä mahdollisesta talonpaikasta ole enää jäljellä. Sen vieressä on kaksiosainen kuoppa (3 x 3 metriä ja 1,5 x 1,5 m) sekä yksi erillinen 1 x 1 metriä kooltaan oleva kuoppa. Kaivannot muistuttavat kuoppia, joita on dokumentoitu Siggansin tilakeskuksen länsipuolella ja tulkittu Porkkan parenteesin aikaisiksi.

RAKENNE B:

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6 667 519,51, I: 340 926,33 (Rakennuksen keskikoordinaatti)

Toinen selkeä talonpohja on saarekkeen luoteiskulmassa, paikassa johon on muinaisjäännösrekisterissä merkitty kivääriasema. Kasvillisuuden ollessa hyvin vähäistä oli rakenne kuitenkin helppo tulkita talonpohjaksi. Tämä on kooltaan 6 x 5 metriä ja sen kaakkoiskulmassa sijaitsee uunin pohja, joka on kooltaan noin 2,5 x 2 metriä. Rakennuksen perusta on rakennettu osin luonnonkivistä, osin lohkotuista kivistä. Kivijalkaa oli säilynyt useamman kivikerroksen verran.

Smedskärr, rakenne
A. Etualalla kuvassa
kaksiosainen kuoppa,
joiden takana
sijaitsee mahdollinen
uunin pohja. Kuvattu
koillisesta.

Smedskärr, rakenne
B. Etualalla kivijalkaa,
vasemmassa reunassa
osin kuusenoksen
takana sammaleen
peittämä uuni. Kuvattu
lounaasta.

Smedskärr, rakenteet
C. Suurin kuopista
kuvattuna lounaasta.

RAKENTEET C:

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6 667 556,10, I: 340 944,85 (Kuoppia sisältävän alueen keskikoordinaatti)
Saarekkeen pohjoisreunalla aivan pellon laidalla on neljän suuren kuopan sarja. Suurin kuopista on noin 2,5 metriä syvä ja halkaisijaltaan 5 metriä, sitä ympäröivät vallit ovat massiiviset. Pienin kuopista on noin metrin halkaisijaltaan.

RAKENTEET D:

Koordinaatit ETRS-TM35FIN: P: 6 667 475,56, I: 341 007,73 (Kuoppia sisältävän alueen keskikoordinaatti)
Välittömästi tien pohjoispuolella olevan kumpareen itäosassa on kolme kolmiomaista kuoppaa sekä pitkänmallinen kaivanto. Jyrkistä seinämistä näkee niiden olevan melko moderneja aivan kuten alueen muutkin laajat kaivannot. Myös tien eteläpuolella on kaivanto.

Vuoden 1912 kartassa kumpareen länsipäähän on kuvattu kolme rakennusta. Nämä osuvat yksiin paikalla dokumentoitujen rakenteiden (rakenteet A-C) kanssa. Vanhemmissa kartoissa⁶⁰ vuosilta 1767 ja 1848 paikalla ei ole rakennuksia.

7.1.3 Irtolöytöpaikat

SUITIAN KARTANO II, MJ-TUNNUS 1000003939

Peruskarttaote.
Gestansåkeren. ETRS-
TM35FIN P: 6 675
718,34 I: 344 469,03.

AJOITUS:	Kivikautinen
LÖYDÖT:	KM2346:34 Kiviesine (?) KM5970:542 Kourutaltan teräkatkelma; KM5970:553 Tasatalta; KM5970:563 Tasatalta; KM25663:1 Kvartsikaavin pohj. seinän vierestä; KM25663:2 Kvartsi-iskos 11 kpl pohj. seinän vierestä; KM25663:3 Palanutta savea pohj. seinän vierestä

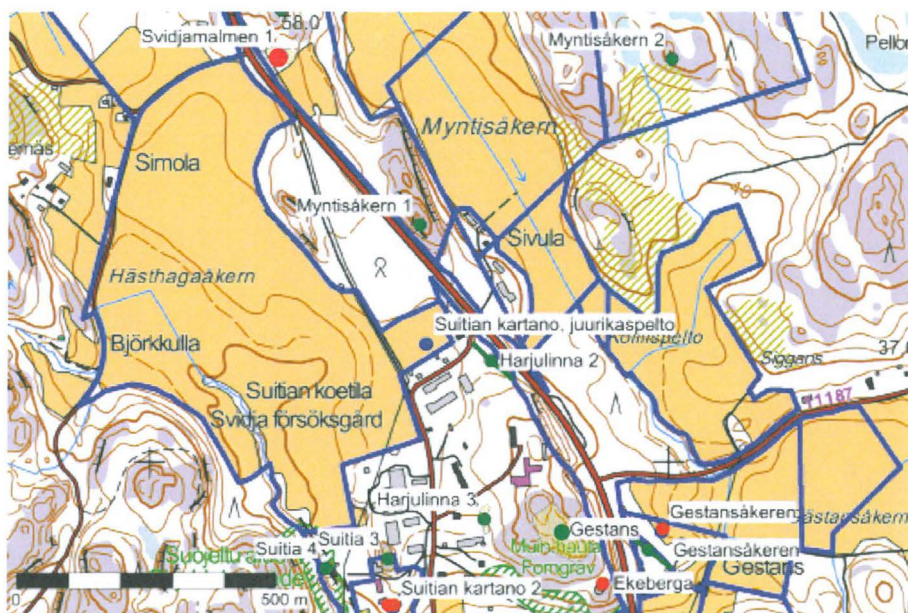
MUINAISJÄÄNNÖSREKISTERIN KUVAUS:

Suidjan kartanosta saatuja löytöjä on päätynyt tohtori Axel Lillen kokoelmiin 1900-luvun alussa. Löydöt ovat pääosin jo 1800-luvulla löytyneitä Suidjan kartanon alueelta. Nykyisin tiedetään, että kartanon kohdalla on sijainnut kivikautinen asuinpaikka, josta on mahdollisesti vielä osia jäljellä. Suidjan alueella on tutkittu aiemmin myös Suidia 1 nimistä kivikautista kohdetta,⁶¹ joka tutkimusten jälkeen tuhoutui Suidiantien rakentamisen yhteydessä.

60 KA/ MMA B45a 17/ 1-2, 3-5.

61 Heikkurinen-Montell 1980

SUITIAN KARTANO, JUURIKASPELTO, MJ-TUNNUS 1000004034

Peruskarttaote. Saitian kartano, juurikaspelto. ETRS-TM35FIN P: 6 676 226,14 I: 344 532,00.

AJOITUS:	Esihistoriallinen
LÖYDÖT:	KM20509 Painokivi (?)

GESTANSÄKERN, MJ-TUNNUS 1000004046

Peruskarttaote. Gestansåkeren. Irtolöytöpaikka sinisellä, kivikautinen

AJOITUS:	Kivikautinen
LÖYDÖT:	Kivikautisia löytöjä päänumerolla KM22463.

EKEBERGAN HUVILA, MJ-TUNNUS 1000004027

Peruskarttaote.
Ekebergan huvila.
ETRS-TM35FIN P: 6 675
308,51 I: 345 110,77.

AJOITUS:	Kivikautinen
LÖYDÖT	KM5970:566 kourutaltan katkelma

MUINAISJÄÄNNÖSREKISTERIN KUVAUS:

Ekebergan huvila sijaitsee noin 900 metriä Siuntion keskiaikaisesta kirkosta pohjoiseen, Suitiantien itäpuolella. Talon eteläpuolella kohoaa Krejansbergetin korkea mäki. 1800-luvun loppupuolella löytyneen kourutaltan katkelma (KM5970: 566) on kuulunut yksityiseen tri Axel Lillen kokoelmaan. Tarkempi löytöajankohta ja -paikka ei ole tiedossa. Alle kilometrin etäisyydellä tunnetaan kolme kivikautista asuinpaikkaa, Suitian kartano, Gestansäkern ja Purnus-Krejans.

Ekebergan huvilan viereiset pellot olivat kyntämättä, joten pintahavaintoja alueella ei tehty vuosien 2014 ja 2015 inventoinneissa.

7.1.4 Tuhoutuneet kohteet

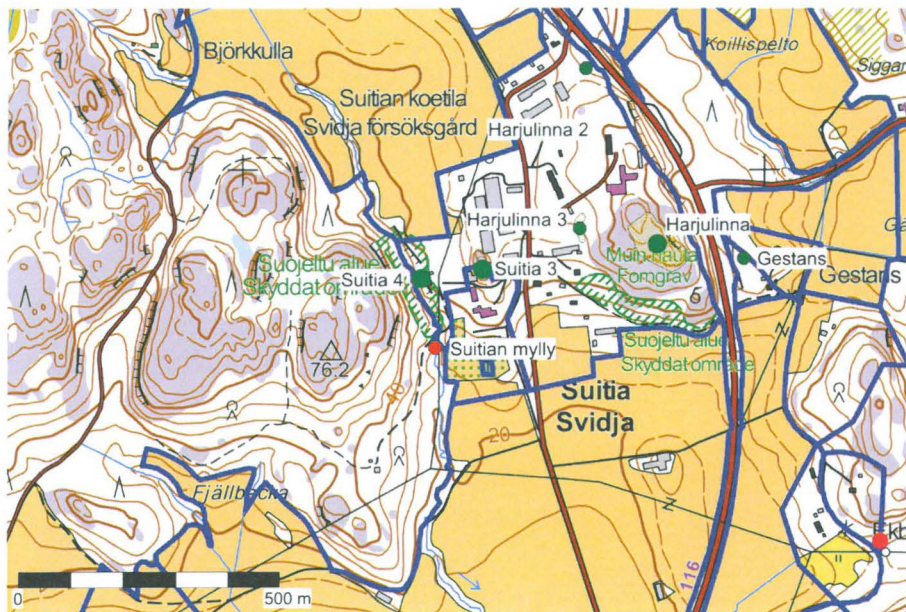
SUITIA 1

Ei enää muinaisjäännösrekisterissä

7.2 INVENTOINNISSA HAVAITUT UUDET KOHTEET

7.2.1 Suitian kartanolinnan ympäristö

SUITIA 3, MJ-TUNNUS 1000026720

Peruskarttaote.
Suitia 3. Louhosalue
keltaisella.

ETRS-TM35FIN P:
6 675 813,22 I:
344 460,08

TYYPPI:	Raaka-aineen hankintapaikat, louhokset
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	2
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 675 829,46 I: 344 456,06; P: 6 675 798,99 I: 344 464,13
KORKEUS:	57 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	Gps-mittaukset rakenteista (keskipisteet)

KOHDEKUVAUS

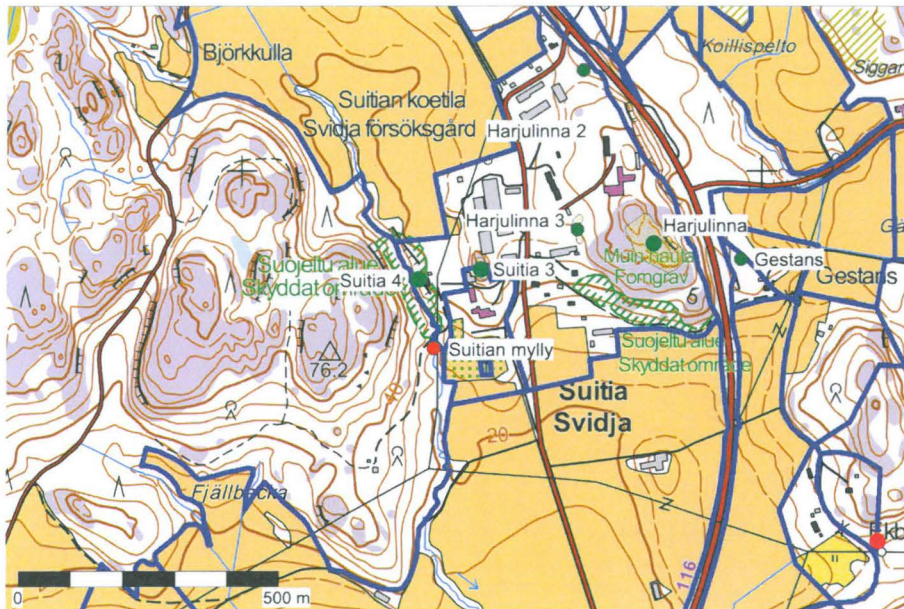
Kohde sijaitsee Suitian kartanosta noin 100 metriä pohjoiseen pihan keskellä olevalla kalliolla. Paikalla on kaksi pienialaista louhoskohtaa, joista on otettu kiveä muutaman metrin matkalta. Paikalla on näkyvissä porausjälkiä.

Kartanon pihapiirin
kivilouhos.
Takana entinen
navettarakennus.
Kuvattu etelästä.

Lähikuva
louhintakohdasta.

Peruskarttaote. Suitia
4. ETRS-TM35FIN P:
6 675 794,74 I: 344
339,92

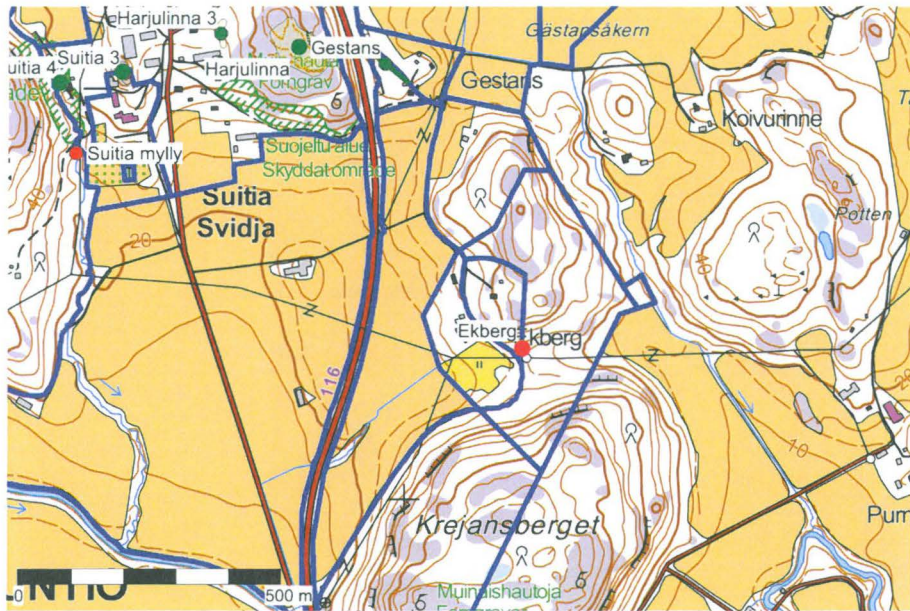
TYYPPI:	Maarakenteet, kuopat
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 675 794, I: 74 344 339,92
KORKEUS:	40 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Suitian kartanosta noin 130 metriä luoteeseen puron yläpuolisessa törmässä saunan vieressä. Paikalla on noin 4 x 4 metriä maahan kaivettu kuopparakenne, joka on syvyydeltään noin 1,5 metriä. Kuopan ympäristössä on runsaasti tiilimurskaa. Paikalla lienee ollut kellari tai vastaava.

Kuopparakenne kuvattuna kaakosta.

Peruskarttaote.
Ekberg. ETRS-TM35FIN
P: 6 675 290,73 I:
345 224,34

TYYPPI:	Asuinpaikat, talonpohjat
LAJI:	Kiinteä muinaisjäännös
LUKUMÄÄRÄ:	2
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 675 291,62 I: 345 224,38; P: 6 675 305,49 I: 345 216,83
KORKEUS:	27 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaukset rakenteista (keskipisteet)

KOHDEKUVAAUS

Kohde sijaitsee Suidian kartanosta noin 0,87 kilometriä kaakkoon Ekberg- ja Krejansberget-nimisten mäkien välisessä solassa noin 27 metriä merenpinnan yläpuolella. Paikalla on kaksi rakennusjäännöstä. Ekbergin etelärinteentä tasaisella juurella on maasta ja kivistä tehty perustus. Rakennuksen koko on ollut noin 7 x 5 metriä. Rakennuksen keskellä on syvennys, ja sen vieressä kasvaa villiintyneitä karviaispensaita. Rakennus on kuvattuna vanhoissa kartoissa. 1810-luvun kartassa⁶² paikalle on merkitty yksi rakennus. Samoin vuoden 1872 Senaatin kartastossa⁶³ paikalla on yksi rakennus.

Toinen rakenne sijaitsee ylempänä rinteessä. Se on syväkko, noin 1,5 metriä syvä kuoppa, jossa on leveät reu-
navallit. Kuoppa on luultavasti jäännös perunakuopasta tms. pihapiirin sivurakennuksesta.

Kohteen länsipuolella kulkeva nykyinen metsäautotie seuraa vanhempaa, alueen alkuperäiseen tiestöön kuulu-
vaa reittiä, joka kuului alueen pääväyliin ennen tien 116 rakentamista 1980-luvun alussa. Krejansbergetin ja Ekbergetin juurta kulkeva tie esiintyy jo vuodelta 1756 olevassa kartassa.⁶⁴ Kyseisten mäkien välisestä solasta itään kulki myös jo tällöin reitti. Nyt reitin alkupää on havaittavissa urana maastossa. Alueelle on merkitty kartalla myös asuinrakennus tielinjan länsipuolelle.

Alueella on sijainnut myöhäiskeskiajalla Keldbyn kylä, joka on kuulunut Suidian tiluksiin. Kylässä on ollut kolme tilaa 1500-luvun puolivälissä. Kylän tonttimaan tarkkaa sijaintia ei tiedetä, mutta Ekbergin alueella voi olla säilyneenä 1700-1800-lukuja vanhempiaakin rakenteita, jotka liittyvät keskiaikaiseen kylätonttiin.

62 KA/ MMA B45a 19/ 13.

63 Siuntio VI:26.

64 KA/ MMA 45 3/ 1-2.

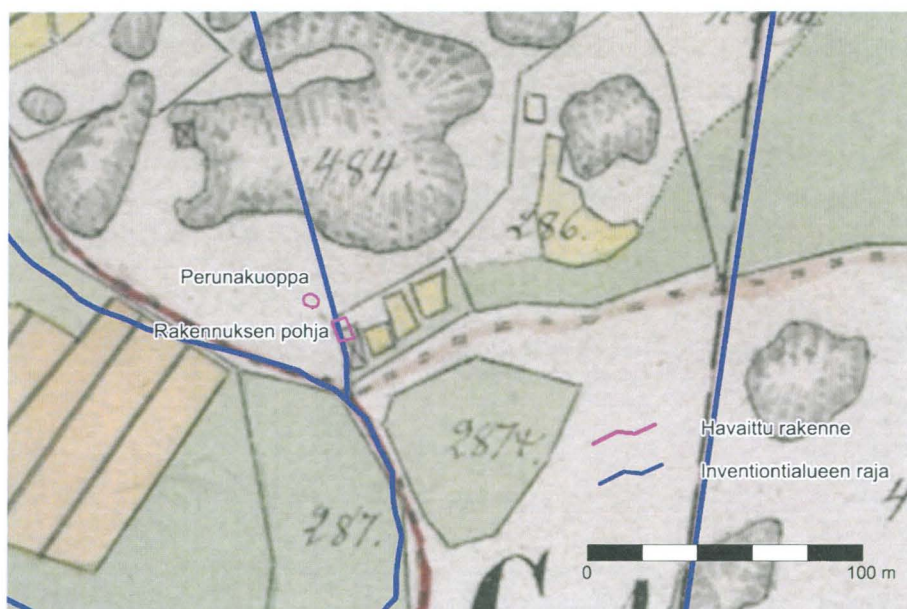

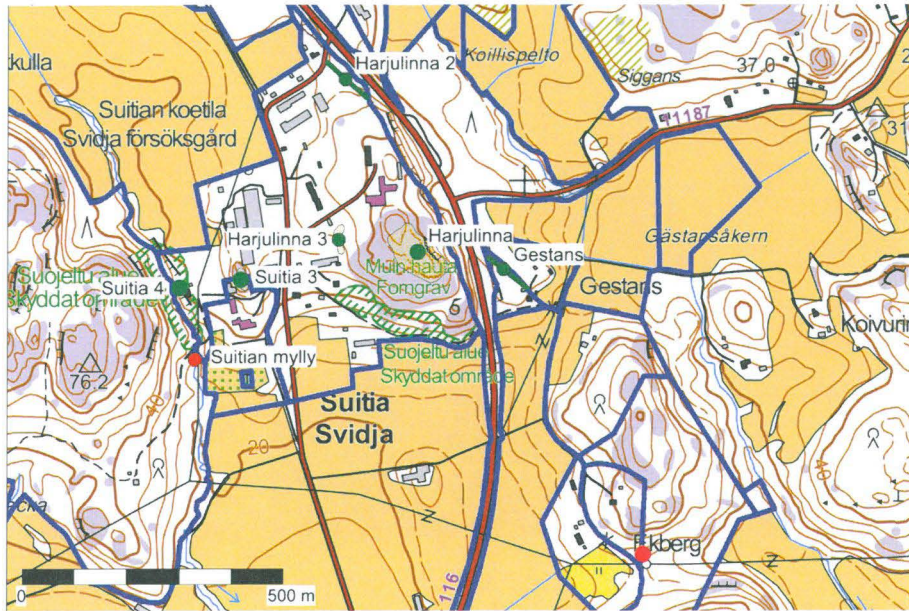
Talonpaikka kuvattuna koillisesta. Perustukset ovat koivujen välissä, inventoijan kohdalla.

Inventoija seisoo ylempänä rinteessä olevassa kuopanteessa. Kuvattu lounaasta.

Maastossa havaitut rakenteet siirrettynä vuoden 1756 kartalle.

Peruskarttaote.
Gestans. Tielinja
vihreällä.
ETRS-TM35FIN
P: 6 675 831,86
I: 344 959,84 (tielinjan
keskipiste)

TYYPPI:	Kulkuväylät, tienpohjat
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN:P: 6 675 796,70 I: 344 930,87 ; P: 6 675 854,14 I: 345 003,27
KORKEUS:	35-40 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	Maastossa havaitun reitin alku- ja loppupisteet

KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee noin 0,5 kilometriä itäkoilliseen Suidjan kartanosta tien 116 itäpuoleisessa metsässä. Paikalla on näkyvissä vanha tieura, joka kulkee Gestans-nimisen talon pihalta luoteeseen kohti tien 116 länsipuolella sijaitsevaa Harjulinnan toimintakeskusta. Tie on kiertänyt Suidjan kartanon itäpuolella sijaitsevan kallioalueen pohjoiskautta. Toinen reitti on kulkenut kallioalueen eteläpuolelta pellonreunaa pitkin. Tiet on kuvattu historiallisissa kartoissa mm. vuodelta 1756⁶⁵, Senaatin kartastossa vuodelta 1872⁶⁶ ja vuonna 1932⁶⁷. Se kuuluu samaan kokonaisuuteen kuin kohde Harjulinna 2.

Metsässä tien 116 itäpuolella näkyy selkeästi rakennettu tieura, joka on ympäröivää maastoa korkeammalla tasolla. Tie kulkee rinteessä ja on vaatinut alarinteen puolelta pengerrystä. Ylärinteen suuntaan tieuraa erottaa pieni ojanne. Tien nykyinen asu lienee melko nuori, sillä vasta 1980-luvun alussa rakennettu 116-tie katkaisi yhteyden Gestansin ja kartanon välillä.

65 KA/ MMA 45 3/ 1–2.

66 Siuntio VI:26.

67 KA/ MMA 45a 19/ 61–62.

Rakennettu tieura maastossa, kuvattuna koillisesta.

Gestansissa ja Harjulinnan pohjoispuolella maastossa havaittu tielinja siirrettynä Senaatin kartalle

Peruskarttaote.
Harjulina. Louhosalue
keltaisella.

ETRS-TM35FIN P: 6 675
863,03 I: 344 794,99

TYYPPI:	Raaka-aineen hankintapaikat, louhokset
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	Useita
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT :	ETRS-TM35FIN: I: 6 675 863,03 P: 344 794,99
KORKEUS:	40–45 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	Louhosalueen keskipiste

KOHDEKuvaus

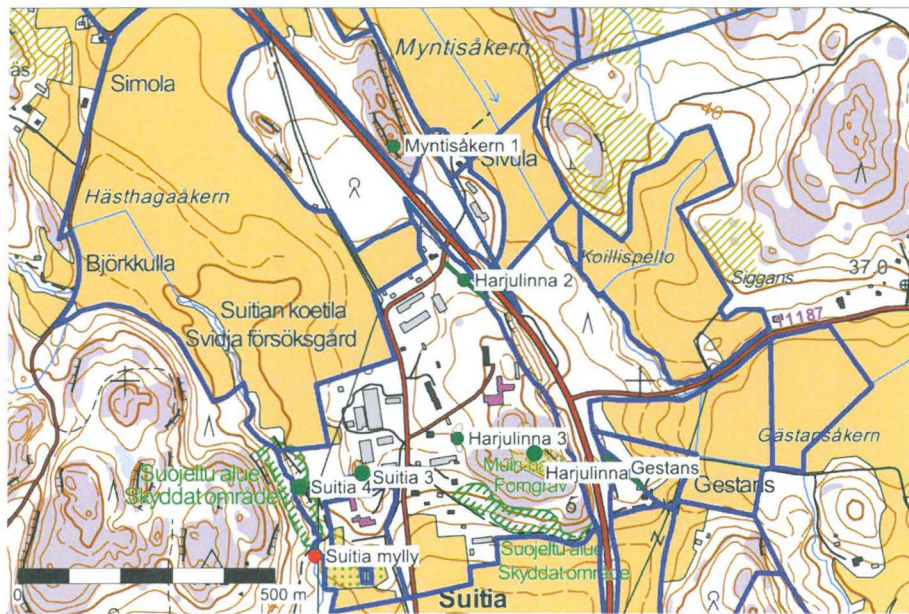
Kohde sijaitsee Suidian kartanolta 350 metriä itäkaakkoon Harjulinan toimintakeskuksen eteläpuolella olevalla avokalliolla. Kalliohuipun itä-, etelä- ja länsipuolelta on louhittu kiveä pitkältä matkalta. Kokonaisuutena louhintajälkiä esiintyy parinsadan metrin matkalla huipun ympäri, mutta louhos ei ole yhtenäinen vaan välissä on koskemattomana säilyneitä kallioalueita. Korkeimmat louhitut pystyseinämät sijaitsevat huipun etelä- ja itäreunalla, jossa seinämällä on paikoin korkeutta jopa noin 2,5 metriä. Louhos on hyvä, joskin poikkeuksellisen laaja, esimerkiksi inventoinnissa dokumentoidusta rakennuskiven louhinnasta seudun kallioista. Harjulinan eteläpuolinen kallioalue on Suidian kartanon kannalta lähinnä sijainnut laaja kallioalue, josta kiveä on ollut helppo louhia ja kuljettaa kartanon alueella ja sen lähiympäristössä toteutettuihin rakennushankkeisiin.

Harjulinnan
louhosalueen
itäosien louhittua
kallioseinämää.

Osa porausjäljistä on
hyvin korkeita.

Peruskarttaote.
Harjulinna 2.
Tielinja vihreällä.
ETRS-TM35FIN P:
6 676 194,47 I:
344 656,27 (tielinjan
keskipiste)

TYYPPI:	Kulkuväylät, tienpohjat
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 676 160,20 I: 344 621,73; P: 6 676 226,77 I: 344 696,58
KORKEUS:	52 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	Maastossa havaitun reitin alku- ja loppupisteet

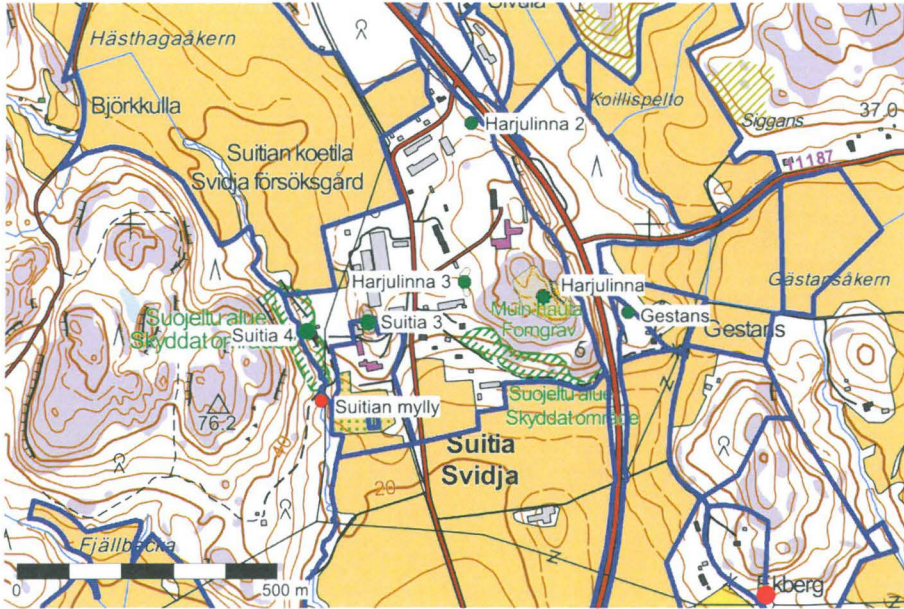
KOHDEKUVUUS

Kohde sijaitsee Suitian kartanosta noin 0,5 kilometriä koilliseen Harjulinnalta pohjoiseen laskevalla harjanteella. Reitti kulkee tien 116 suuntaisesti sen länsipuolella. Alue on hiekkapohjaista mäntykangasta. Paikalla on vanha rakennettu tieura. Tie on kuvattu mm. Senaatin kartastossa vuodelta 1872. Se kuuluu samaan kokonaisuuteen kuin kohde Gestans.

Tie on perustettu hiekkapatjan päälle. Alarinteen puolelta pengerrys on selvempi. Rakenteen leveys on noin 4. metriä. Rakennettu tie on näkyvissä noin 50 metrin matkalla. Nykyisin harjannetta seuraa edelleen polku.

Harjulinnan vanha tieura kuvattuna luoteesta. Uran oikealla puolella on ojanne, vasemmalla puolella pengerrys.

Peruskarttaote.
Harjulinna 3.
Rakenteita sisältävä
alue keltaisella.
ETRS-TM35FIN P:
6 675 888,94 I:
344 644,80

TYYPPI:	Asuinpaikat, talonpohjat
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	3
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 675 910,97 I: 344 648,49 ; P: 6 675 901,77 I: 344 639,73 ; P: 6 675 867,78 I: 344 648,13
KORKEUS:	47-52 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	Koordinaattiselite: GPS-mittaukset rakenteista (keskipisteet).

KOHDEKuvaus

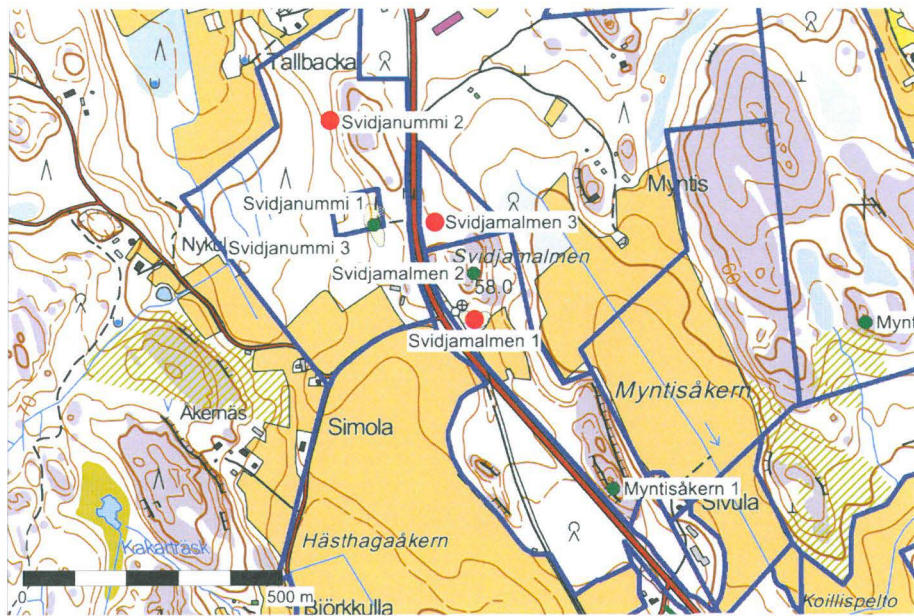
Kohde sijaitsee Suidjan kartanosta noin 240 metriä koilliseen. Mäen juurella sen länsirinteellä on rakennusten perustuksia. Eteläisin mitatuista rakenteista on uunin pohja. Ympäristöllä lojuu kiviä, tiiltä, kuonaa, betonisia rakenteita ja muuta romua. Pohjoisin mitatuista kohteista on betonisten kivijalkapilareiden rivi. Ne ovat pitkänomaisesta rakennuksesta (liiteri), joka oli rakennettu rinteeseen. Rakenteen eteläpuolella on toinen täysmuurattu umpibetoninen antura. Lähelle uunin pohjaa on vanhoihin karttoihin aina 1700-luvulta 1900-luvulle merkitty rakennuksia. Myös betoniperustusten tuntumassa on 1900-luvun kartoissa rakennuksia.⁶⁸

Betonipilarit ovat luultavasti kuuluneet liiteriin. Kuvattu pohjoisesta.

68 KA/ MMA B45 3/ 1-62.

SVIDJAMALMEN 1, MJ-TUNNUS 1000026726

Peruskarttaote.
Svidjamalmen 1.
Rakenteita sisältävä
alue keltaisella.
ETRS-TM35FIN
P: 6 676 780,68
I: 344 249,30

TYYPPI:	Asuinpaikat, talonpohjat
LAJI:	Kiinteä muinaisjäännös
LUKUMÄÄRÄ:	5
AJOITUS:	Historiallinen, 1700-luku
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 676 785,58 I: 344 273,38 ; P: 6 676 783,80 I: 344 260,65 ; P: 6 676 771,28 I: 344 257,85 ; P: 6 676 786,82 I: 344 231,09 ; P: 6 676 790,30 I: 344 266,85
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaukset rakenteista (keskipisteet).

KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee Siuntion kirkolta noin 2,5 kilometriä pohjoisluoteeseen Lohjalle vievän 116-tien varressa sen itäpuolella. Svidjamalmen-nimisen metsikköisen mäen eteläpuolella pellon laidassa on vanha torpan paikka. Torppa on kuvattu Kuninkaan kartastossa vuosilta 1776–1805, Senaatin kartastossa vuodelta 1872 ja vuodelta 1932 peräisin olevassa kartasta. Torpan ympärystä on edelleenkin avointa.

Kuninkaan kartastossa torpan paikalle on merkitty 2–3 rakennusta,⁶⁹ vuoden 1872 kartassa⁷⁰ paikalta on kuvattu kolme rakennusta. Vuoden 1932 tilanteessa⁷¹ on esitetty viisi rakennusta. Nykyisin paikalla ei ole rakennuksia, mutta piha-alue erottuu hyvin heinittyneenä kenttänä. Maastossa dokumentoitiin neljä rakennuksen perustaa sekä betoninen valettu kellari.

Päärakennuksen perustus on havaittavissa noin 30 metriä 116-tiestä itään. Maapenkkaperustainen rakennus on ollut kooltaan noin 9 x 7 metriä. Rakennuksen keskellä on uunin perustus, joka on kooltaan noin 2 x 2 metriä.

Päärakennuksesta noin 30 metriä lounaaseen pellon laidassa on betonista valettu matala (kork. 0,2 cm) kivijalka. Se on laajuudeltaan noin 6 x 4 metriä.

Tästä parikymmentä metriä koilliseen on betonista valetun kellarin suuaukko (korkeus noin 1,5 m).

Kellarin vieressä, sen lounais- ja kaakkoispuolella, pellon laidassa on kaksi maapenkkaperustaista rakennuksen pohjaa. Nämä ovat kooltaan noin 4 x 4 metriä ja syvyydeltään noin 0,5 metriä.

69 Alanen ja Kepsu 1989, 34.

70 Siuntio VI:26.

71 KA/ MMA 45a 19/ 61–62.

Torpan päärakennuksen pohja on erotettavissa maastossa kohoumana.

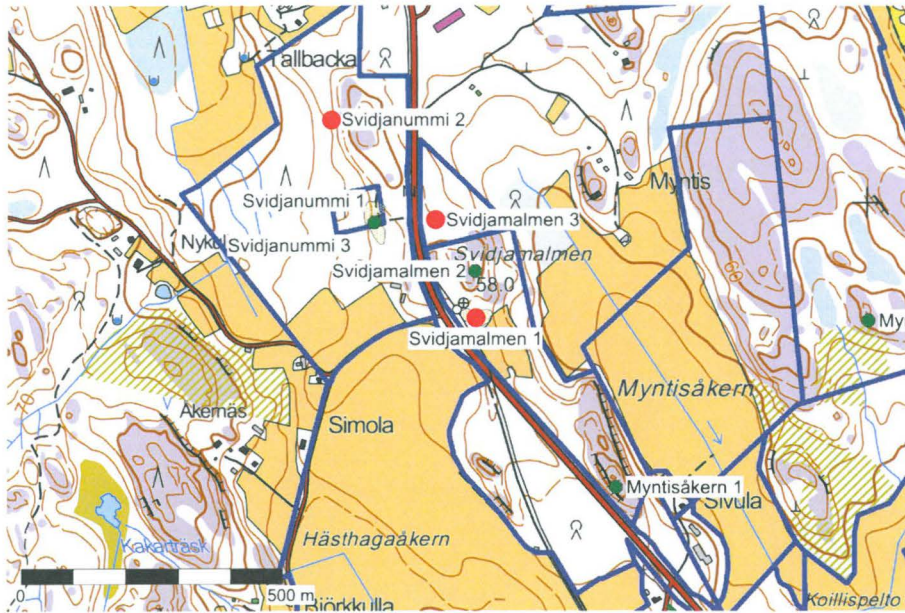
Maapenkiperustainen sivurakennus näkyy maastossa painanteena. Kuvattu kaakosta.

Kellarin suuaukko
kuvattuna etelästä.

Betonikivijalka pellon
laidassa, kuvattuna
kaakosta.

Peruskarttaote.
Svidjamalmen 2.

ETRS-TM35FIN P: 6 676
869,34 8 I: 344 248,83

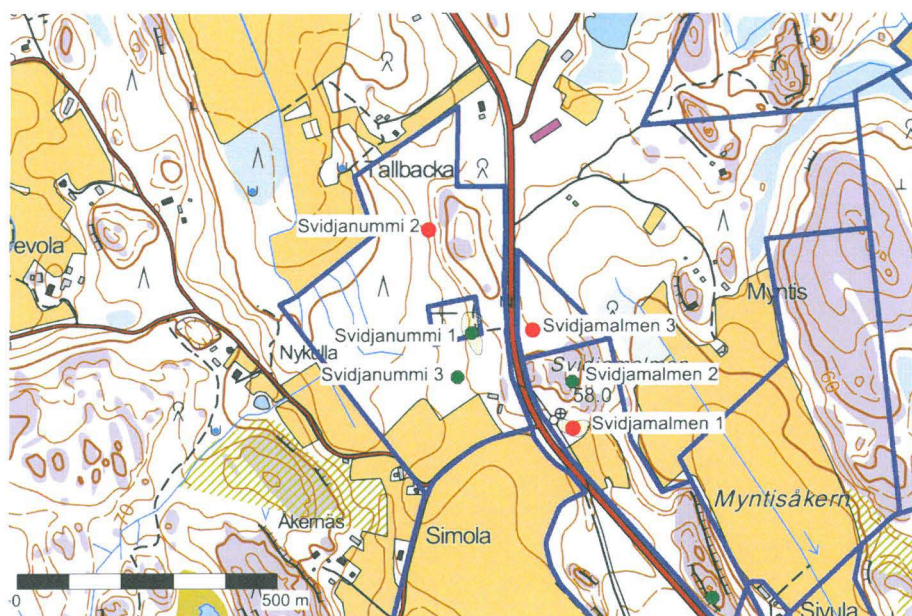
TYYPPI:	Raaka-aineen hankintapaikat, louhokset
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 676 869,34 I: 344 248,83
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee Siuntion kirkolta noin 2,6 kilometriä pohjoisluoteeseen Lohjalle vievän 116-tien itäpuolella olevalla Svidjamalmen-nimisellä mäellä. Kallioisen mäen yläosasta, sen itärinteeltä on louhittu kiveä kotitarvekäyttöön. Kiveä on louhittu noin 4 metrin matkalta. Paikalla on nähtävissä noin 1,5 metriä korkea louhintaseinä, jossa on porausjälkiä.

Svidjamalmenin
kivilouhos kuvattuna
kaakosta.

Peruskarttaote.
Svidjamalmen 3.
ETRS-TM35FIN P: 6 676
968,20 8 I: 344 172,94

TYYPPI:	Työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
LAJI:	Kiinteä muinaisjäänös
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 676 968,20 I: 344 172,94
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Siuntion kirkolta noin 1,3 kilometriä pohjoisluoteeseen Lohjalle vievän 116-tien itäpuolella. Svidjamalmen-nimisen mäen pohjoispuolella on hietapohjainen kangasmetsä, jossa on yksittäinen, hyvin maaton kuoppa, jota ympäröi kaivamisesta muodostunut valli. Kuopan koko on noin 2 metriä vallilta vallille. Kairanäyte kuopan pohjalta osoitti, että kuopassa on noin 40 senttimetriä paksu nokimaa. Kyseessä lienee pieni kotitarvemiihlu. Vuodelta 1932 peräisin olevassa kartassa⁷² kulkee polku muutaman kymmenen metriä pohjoiseen miilusta. Vastaava sijainti 1900-luvun alun polkujen läheisyydessä on myös kahdella muulla 116-tien länsipuolelta löytyneellä kuopalla, kohteilla Svidjanummi 2 ja 3. Näistä myös ainakin toinen on pieni hiilimiilu.

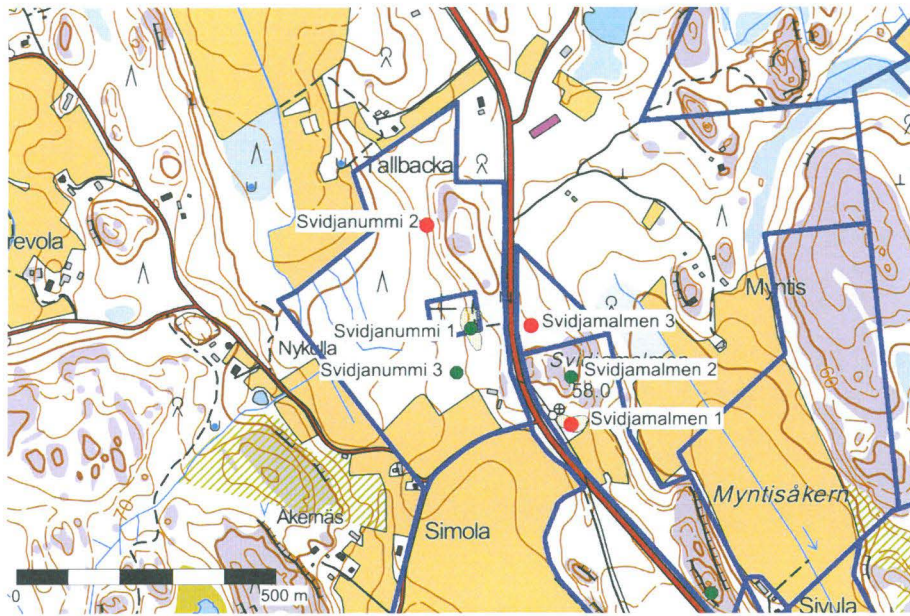
72 KA/ MMA 45a 19/ 61–62.

Hiilimiilu kuvattuna idästä.

Kairaus tuotti tumman maannoksen miilun pohjasta.

Peruskarttaote.
Svidjanummi 1.
Rakenteita sisältävä
alue keltaisella.
ETRS-TM35FIN P:
6 676 962,80 I:
344 056,82

TYYPPI:	Asuinpaikat, torpat
LAJI:	Muu kohde
LUKUMÄÄRÄ:	3
AJOITUS:	Historiallinen, 1900-luku
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 676 996,37 I: 344 049,39 ; P: 6 676 966,59 I: 344 047,89 ; P: 6 676 988,39 I: 344 070,12 ; P: 6 676 924,40 I: 344 068,80
KOORDINAATTISELITE:	GPS-pisteet rakenteista ja kuoppien luota

KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee Siuntion kirkolta noin 2,8 kilometriä pohjoisluoteeseen Lohjalle vievän 116-tien länsipuolella. Eteläkaakosta pohjoiskoilliseen kulkevan mäenharjanteen länsirinteellä on torpan paikka noin 55 metriä merenpinnan yläpuolella korkeuskäyrän tuntumassa. Torppa on kuvattu vuodelta 1932 peräisin olevassa kartassa⁷³. Paikalta on kuvattu viisi rakennusta. Nykyisin paikalla ei ole rakennuksia, mutta tonttimaa on edelleen osittain avointa, heinää kasvavaa ja loivasti viettävää rinnettä. Ympäristö on koivikkoa, jossa on joukossa nuorta kuusta. Rakennusten pohjois- ja itäpuolella on selkeästi vanhempaa metsää.

Inventoinnissa dokumentoitiin paikalta kolmen rakennuksen jäännökset. Päärakennus on sijainnut tonttimaan eteläosassa. Paikalla on nähtävissä kivijalka, jonka keskellä on uuninperustus. Rakennuksen koko on ollut noin 8 x 6 metriä. Sen ympäristössä lojuu tiiliä, bitumihuopaa ja metalliromua.

Toinen, maapenkaperustainen rakennus on sijainnut päärakennuksesta noin 30 metriä koilliseen. Maapenkka on kooltaan noin 4 x 4 metriä ja se on noin 0,5 metriä syvä.

Kolmas rakennusjäännös sijaitsee päärakennuksesta pohjoiseen ja näkyy maastossa pitkänomaisena painanteena, joka on kooltaan noin 8 x 4 metriä. Vuoden 1932 kartassa samoilla paikkeilla näkyy pitkä rakennus. Tässä on saattanut sijaita kevytrakenteinen karjasuoja tai vastaava.

Tonttimaan eteläpuolella, noin 50 metriä rakennusjäännöksistä, on metsäkoneuran molemmin puolin kaksi suurta kuoppaa, jotka saattavat liittyä torppaan. Suurempi kuopista on halkaisijaltaan noin 4 metriä ja syvyydeltään 1,5 metriä. Kairattaessa kuopan keskeltä ei tullut esiin tunnistettavia rakenteita, nokimaata tai vastaavaa.

73 KA/MMA 45a 19/61-62.

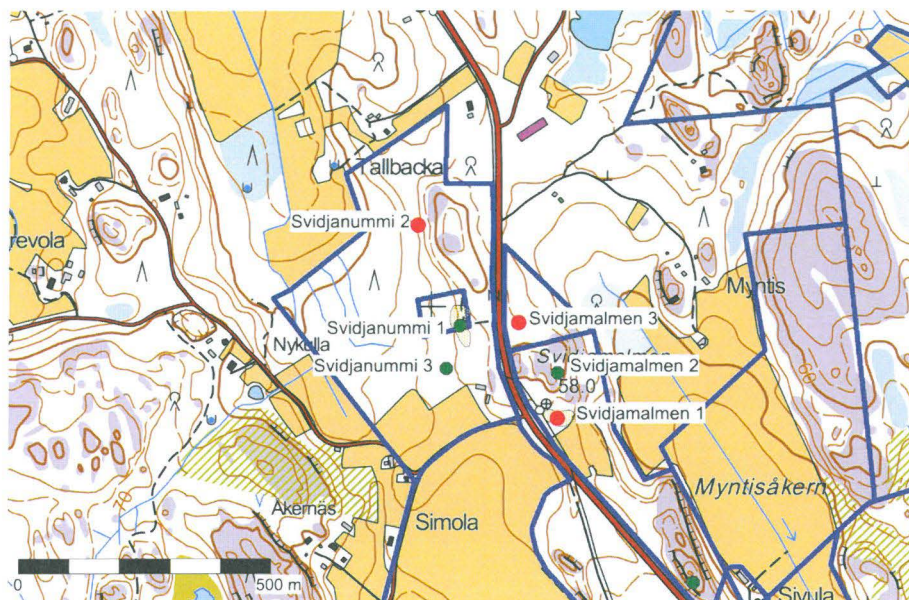
Päärakennuksen
kivijalka kuvattuna
idästä.

Sivurakennuksen pohja
erottuu maastossa
painanteena. Kuvattu
lounaasta.

Pihapiirin matala
painanne kuvattuna
pohjoisesta.

Peruskarttaote.
Svidjanummi 2.
ETRS-TM35FIN P:
6 677 160,72 I:
343 972,99

TYYPPI:	Työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
LAJI:	Kiinteä muinaisjäänös
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	P: 6 677 160,72 I: 343 972,99
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee Siuntion kirkolta noin 3 kilometriä pohjoisluoteeseen Lohjalle vievän 116-tien länsipuolella. Eteläkaakosta pohjoiskoilliseen kulkevan mäenharjanteen länsirinteellä, kalliopaljastuman alapuolella, on jyrkästi laskevan rinteän taitekohdassa kuoppa. Paikan maaperä on hiekkaista. Nykyisin kohde sijaitsee vanhassa kuusivaltaisessa kangasmetsässä.

Kuopan halkaisija vallilta vallille on noin 2 metriä ja sen syvyys on noin 0,5 metriä. Kuopan pohjalta havaittiin kairanäytteessä noin 50 senttimetriä paksu hiiltynyt kerros. Kyseessä lienee pieni kotitarvemiiilu tai vastaava.

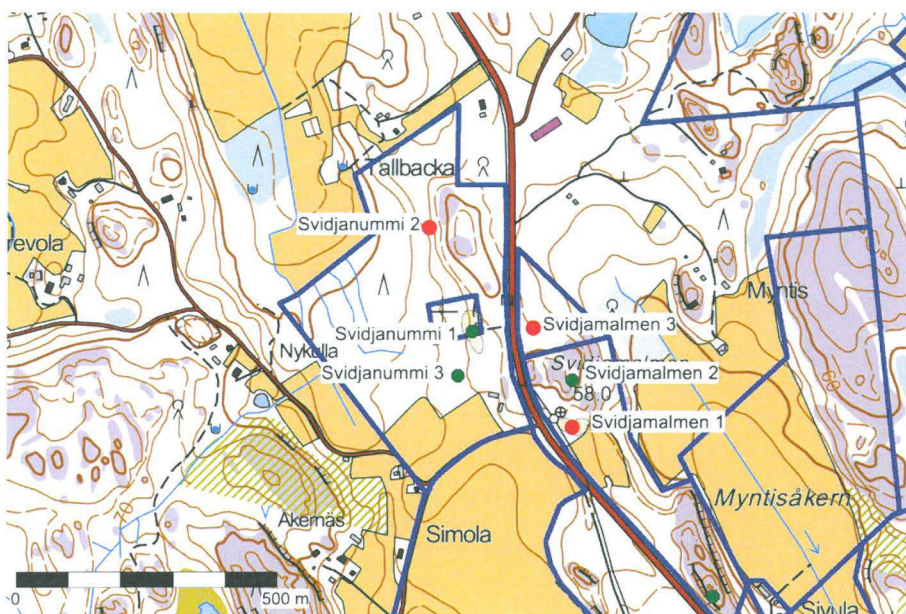
Vuodelta 1932 peräisin olevassa kartassa⁷⁴ on kuvattu läheiseltä Svidjanummen torpalta pohjoiseen johtava polku, joka kulkee miilun vieritse. Vastaava sijainti 1900-luvun alun polkujen läheisyydessä on myös kahdella muulla torpan lähistöltä löytyneellä ja päälle päin vastaavalla kuopalla (Svidjamalmen 3 ja Svidjanummi 3). Kuopista toinen osoittautui kairattaessa myös pieneksi hiilimiiluksi.

Miiilu kuvattuna lounaasta.

74 KA/MMA 45a 19/61-62

Peruskarttaote.
Svidjanummi 3.
ETRS-TM35FIN P:
6 676 877,63 I:
344 029,00

TYYPPI:	Maarakenteet, kuopat
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 676 877,63 I: 344 029,01
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKuvaus

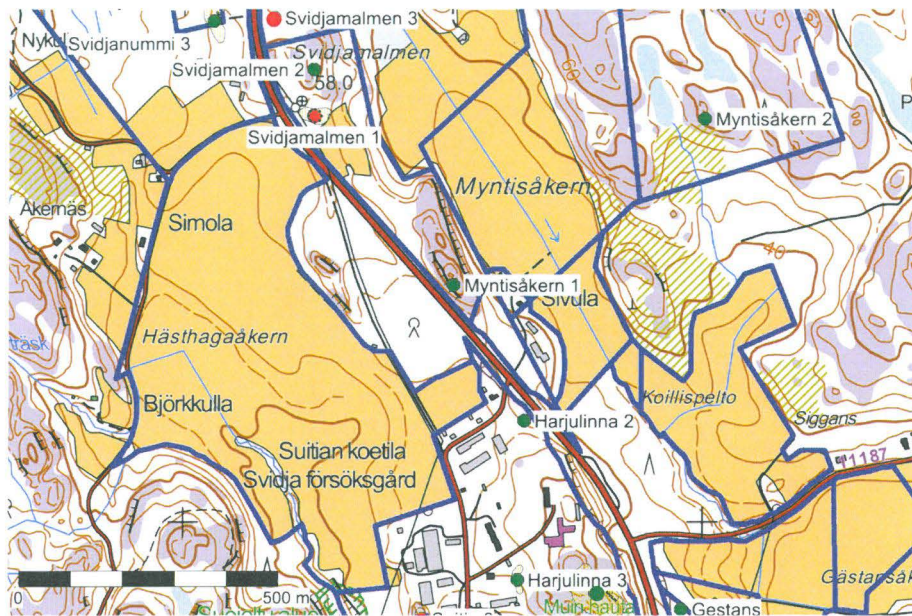
Kohde sijaitsee noin 1,2 kilometriä pohjoisluoteeseen Suitian kartanosta Lohjalle vievän 116- tien länsipuolella ja noin 100 metriä Svidjamalmen-nimiseltä mäeltä länteen. Paikka on varttunutta kuusivaltaista metsää. Vanhan rantatörmän päälle, noin 53 metriä merenpinnan yläpuolella, on kaivettu kuoppa, jonka laajuus vallilta vallille on noin 3 metriä ja syvyys noin 0,3 metriä. Kuopan pohjalta kairattiin maaprofilia, mutta kairaus ei paljastanut kuopan funktiota. Profilissa oli hiekkaa, mutta ei nokista maata. Kohde on noin 90 metriä etelälounaaseen Svidjanummen torpasta. Lisäksi vuodelta 1932 peräisin olevan kartan⁷⁵ perusteella aivan kuopan vierestä on kulkenut polku.

Matala kuoppa Svidjanummella kuvattuna etelästä.

75 KA/MMA 45a 19/ 61–62.

MYNTISÄKERN 1, MJ-TUNNUS 1000026732

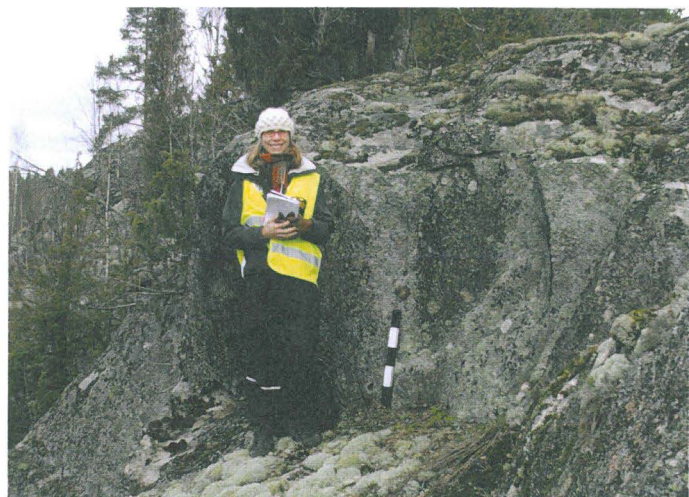

Peruskarttaote.
Myntisäkern 1. ETRS-
TM35FIN P: 6 676
454,94 I: 344 519,70

TYYPPI:	Raaka-aineen hankintapaikat, louhokset
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 676 774,60 I: 345 003,53
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

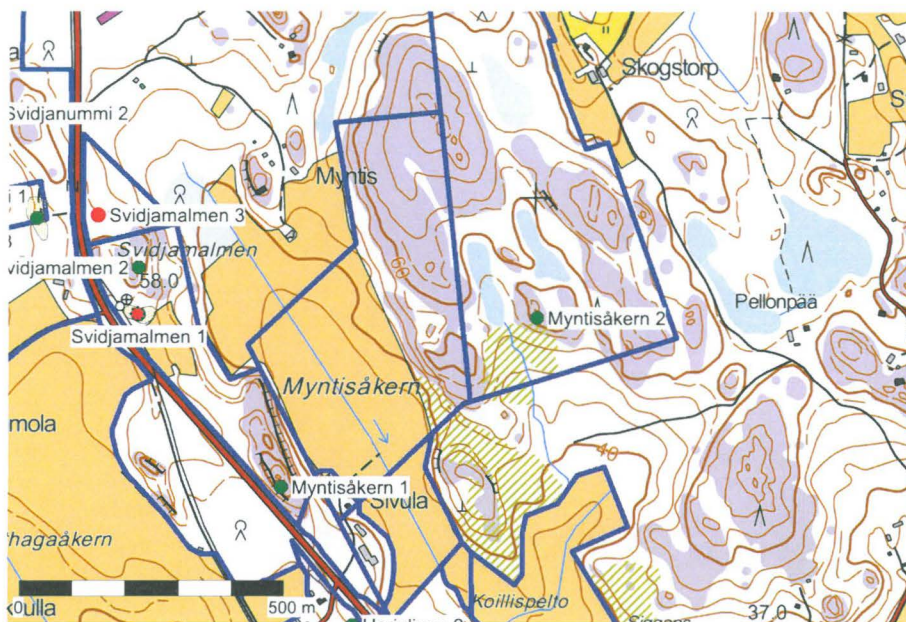
KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee noin 0,7 kilometriä pohjoiskoilliseen Svitian kartanosta 116-tien vieressä, sen itäpuolella. Alue on kallioinen etelä-pohjoissuuntainen mäki. Kallion ylärinteeltä sen lounaisosasta on louhittu kiveä kotitarvekäyttöön lyhyeltä, noin 1,5 metrin matkalta. Leikkaus on noin 1,5 metriä korkea. Paikalla on nähtävissä porausjälki.

Heini Ynnilä kivileikkauksen luona. Kuvattu lounaasta.

MYNTISÄKERN 2, MJ-TUNNUS 1000026733

Peruskarttaote.
Myntisäkern 2. ETRS-
TM35FIN P: 6 676
454,94 I: 344 519,70

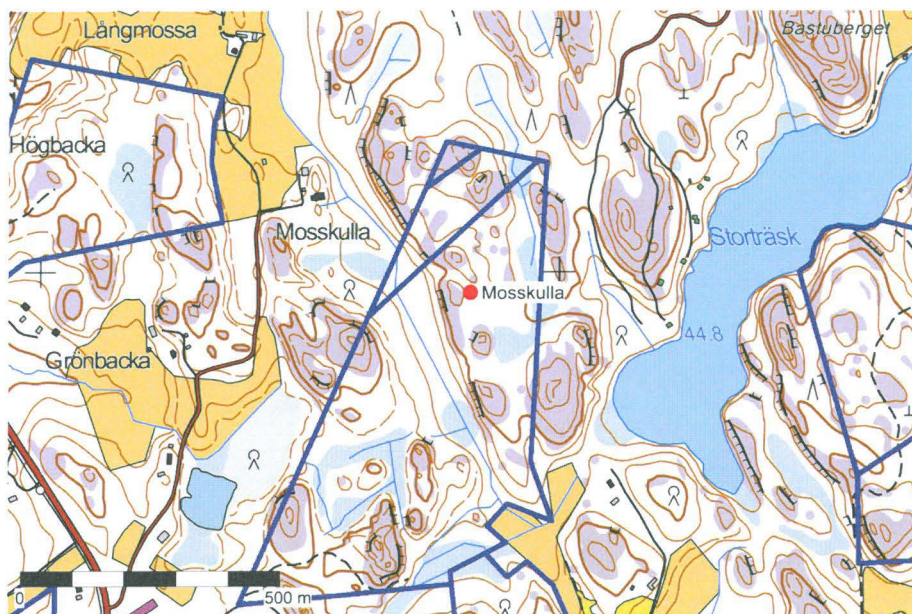
TYYPPI:	Kivirakenteet, rajamerkit
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 676 454,94 I: 344 519,70
KORKEUS:	60 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee noin 1,2 kilometriä koilliseseen Suitian kartanosta Myntisäkern-nimisen peltoalueen itäpuolella sijaitsevalla metsäisellä kalliialueella noin 60 metriä merenpinnan yläpuolella. Noin 0,5 kilometriä länteen Pellonpään talosta loivasti lounaaseen viettävän rinteän tasaisella yläosalla on kalliopohjalla osittain rauennut kivilatamus, joka on kooltaan noin 0,7 x 1 metriä. Latomus vaikuttaa vanhalta rajamerkiltä. Lähimmät nykyrajat sijaitsevat kuitenkin yli sadan metrin päässä lännessä ja etelässä.

Mahdollinen rajamerkki.

Peruskarttaote.
Mosskulla. ETRS-
TM35FIN P: 6 677
960,26 I: 344 829,88

TYYPPI:	Työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
LAJI:	Kiinteä muinaisjäännös
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 677 960,26 I: 344 829,88
KORKEUS:	60 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKUVAAUS

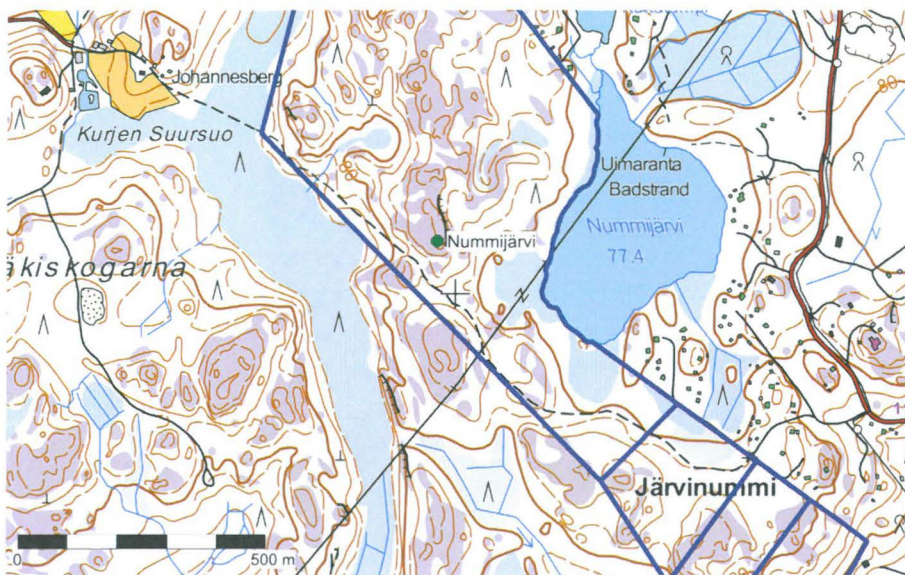
Kohde sijaitsee noin 2,3 kilometriä koilliseen Suitian kartanosta Storträsket-järven länsipuoleisella metsäalueella. Mosskullan tilasta noin 350 metriä kaakkoon kalioalueella on sedimenttipohjainen mäntyä kasvava loiva rinne. Paikalle on kaivettu kuoppa, jonka halkaisija on noin 3 metriä ja syvyys 0,5 metriä. Turpeen alta tuli kaivettaessa esiin nokista maata. Nokimaakeroksen paksuudesta ei ole tietoa. Kuoppa vaikuttaa pieneltä miilulta.

Heini Ynnilä dokumentoi hiilimiilua.

7.2.2 Nummijärjen alue

NUMMIJÄRVI, MJ-TUNNUS 1000026735

Peruskarttaote.
Nummijärvi. ETRS-
TM35FIN P: 6 682
106,75 I: 346 962,70

TYYPPI:	Kivirakenteet, latomukset
LAJI:	Muu kohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4114 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 682 106,75 I: 346 962,70
KORKEUS:	92,5 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee noin 6,8 kilometriä koilliseen Suitian kartanosta Nummijärvi-nimisen vesistön länsipuolella. Noin 250 metriä järvestä länteen sijaitsee noin 100 metriä pitkä jyrkänne. Kivilatomus sijaitsee jyrkänteen yllä olevan tasaisen kallioalueen lounaispuolella.

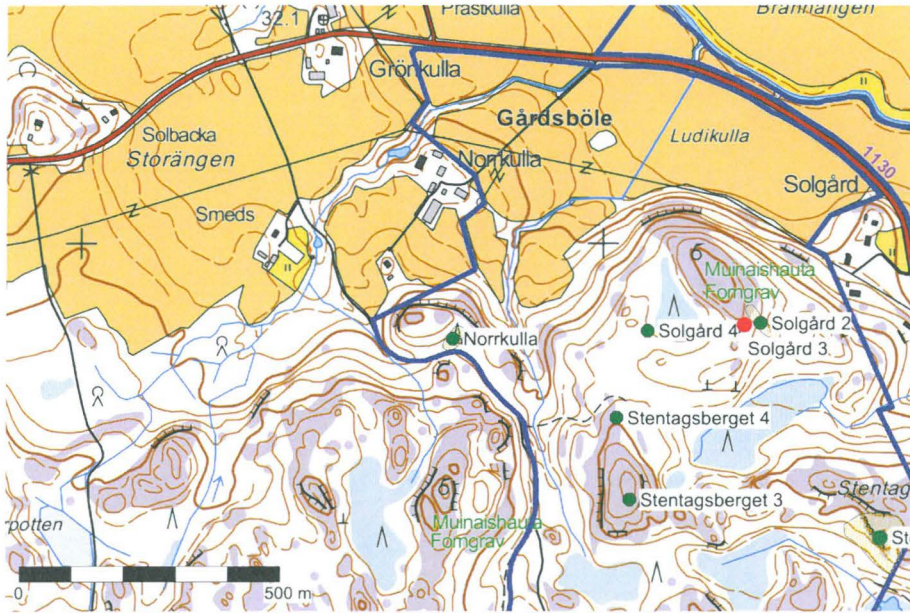
Paikalla on kivistä rakennettu kehämäisen ladelman halkaisijaltaan noin 0,7 metriä. Kyseessä lienee vanha kivillä rajattu nuotiopaikka. Nykyisin harjanteen yläpuoliselta kallioalueelta kulkee paljon käytetty polku. Reitti ei näy oheisessa kartassa.

Kivilatomus kuvattuna lännestä.

7.2.3 Gårdsbölen alue

NORRKULLA, MJ-TUNNUS 1000026736

Peruskarttaote.
Norrkulla. ETRS-
TM35FIN P: 6 673
818,75 I: 341 712,57

TYYPPI:	Asuinpaikat, talonpohjat
LAJI:	Muu kohde
LUKUMÄÄRÄ:	2
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 673 806,49 I: 341 702,13; P: 6 673 833,36 I: 341 724,56
KORKEUS:	45–55 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaukset rakenteista (keskipisteet)

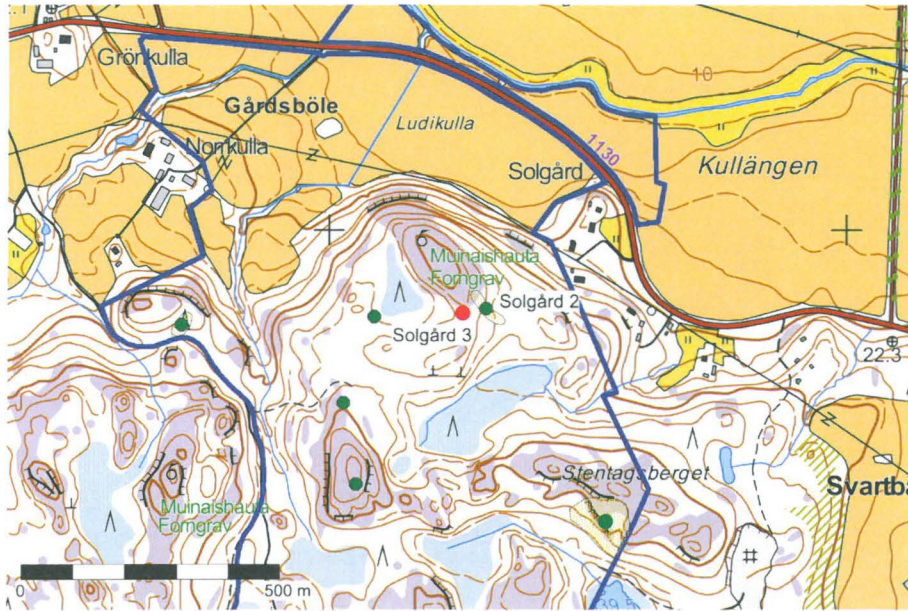
KOHDEKUVAAUS

Kohde sijaitsee noin 3,3 kilometriä lounaaseen Suitian kartanosta. Norrkullan tilan pääraennukselta noin 350 metriä etelään metsäautotien varressa on romahtanut asuinrakennus ja tämän koillispuolella liiterin paikka. Rakennukset on raunioituneet vasta melko huiljattain, sillä paikalla on paljon rakennusjätettä kuten puisia rakenteita, sinkkipeltikaton osia, tiiliä ja mm. valurautainen hella. Verhoilutilissä on Kupittaaan leimoja.

Päärakennuksessa on ollut betoninen umpikivijalka. Pohjoispuolella oleva laajennusosa tai kuisti on perustettu betonipalkeille. Paikan ympäristössä on jätetuoppia ja mm. ruostuneita polkupyörän osia. Sivurakennuksen kivijalka on harmaakivistä. Kivijalan päällä on lahonneita tukirakenteeseen kuuluneita hirsii, sinkkinauloja ja osia huopakatoista, joka on romahtanut rakennuksen eteläpuolelle. Kyseinen rakennus on pitkänomainen ja se on luultavasti ollut liiteri. Rakennukset eivät esiinny vanhoissa kartoissa.

Romahtanut päärakennus.

Peruskarttaote. Solgård
2. ETRS-TM35FIN P:
6 673 848,54 I: 342
302,22

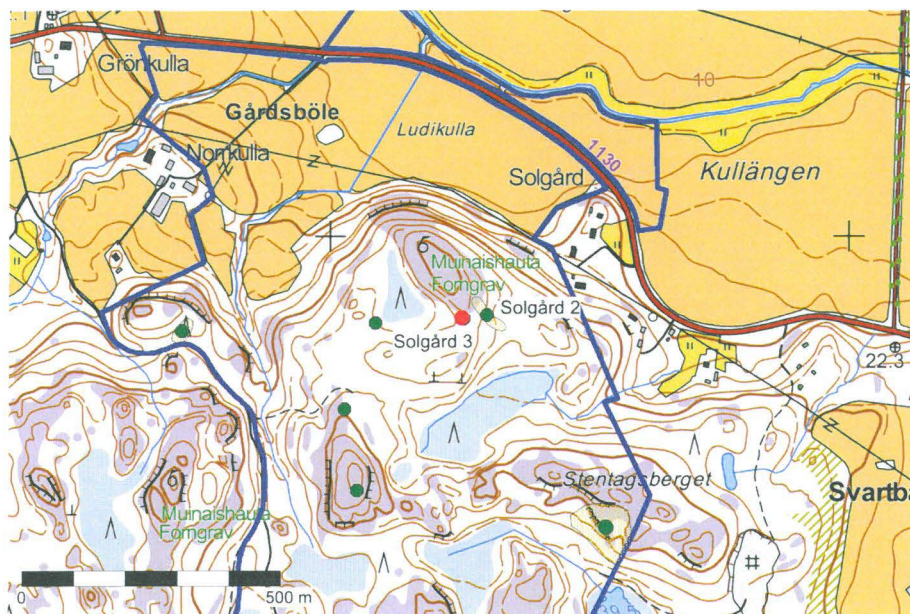
TYYPPI:	Raaka-aineen hankintapaikat, louhokset
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohte
LUKUMÄÄRÄ:	2
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 673 876,17 I: 342 283,94; P: 6 673 831,40 I: 342 321,90
KORKEUS:	52–57 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaukset rakenteista (keskipisteet)

KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee noin 2,9 kilometriä lounaaseen Suitian kartanosta, Solgårdin tilan lounaispuoleisella metsäalueella. Paikalla olevan luoteis-kaakko -suuntaisen kallion kaakkoispäässä on kaksi pienimittakaavaista kivilouhosta noin 60 metriä päässä toisistaan. Itäisemmässä kohteessa kalliota on louhittu pitkälti yli 10 metrin matkalta ja porausjälkiä on useita, mutta leikkaus on vain noin 0,5 metriä korkea, hyvin maastoutunut ja huomaamaton.

Heini Ynnilä dokumentoi matalaa louhittua kallioseinämää. Kuvattu kaakosta.

Peruskarttaote. Solgård 3. ETRS-TM35FIN P: 6 673 841,85 I: 342 257,33

TYYPPI:	Työ- ja valmistuspaikat, hiilimiilut
LAJI:	Kiinteä muinaisjäänös
LUKUMÄÄRÄ:	2
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 673 840,31 I: 342 250,63; P: 6 673 843,54 I: 342 263,24
KORKEUS:	55–57,5 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaukset rakenteista (keskipisteet)

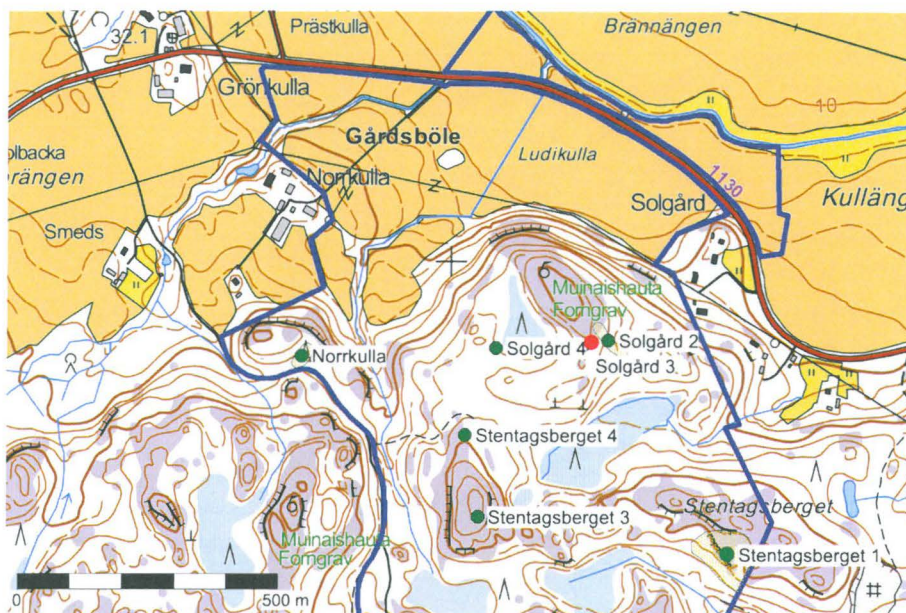
KOHDEKUVAAUS

Kohde sijaitsee noin 3 kilometriä lounaaseen Suitian kartanosta, Solgårdin tilan lounaispuoleisella metsäalueella. Paikalla olevan luoteis–kaakko -suuntaisen kallion eteläpuolelta kulkee sedimenttiharjanne, jolla on kaksi lähekkäistä kuoppaa. Ympäristö on rehevää kangasmetsää. Toinen kuopista on osittain metsäkoneuralla, toinen tästä hiukan lounaaseen. Kuoppien halkaisija on reilut 2 metriä vallilta vallille ja syvyys noin 0,5 metriä. Lounaisen kuopan pohjalta löytyi kairauksessa noin 10 senttimetriä paksu nokimaa, jossa oli erotettavissa hiilen palasia. Koillisesta kuopasta sen sijaan ei löytynyt selkeää nokikerrosta. Vastaava yksittäinen kuoppajäänös, Solgård 4, sijaitsee kohteesta noin 180 metriä länteen suon länsireunalla.

Heini Ynnilä dokumentoi matalaa kuoppaa.

Peruskarttaote. Solgård
4. ETRS-TM35FIN P:
6 673 834,01 I: 342
086,23

TYYPPI:	Maarakenteet, kuopat
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 673 834,01 I: 342 086,23
KORKEUS:	52,5 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

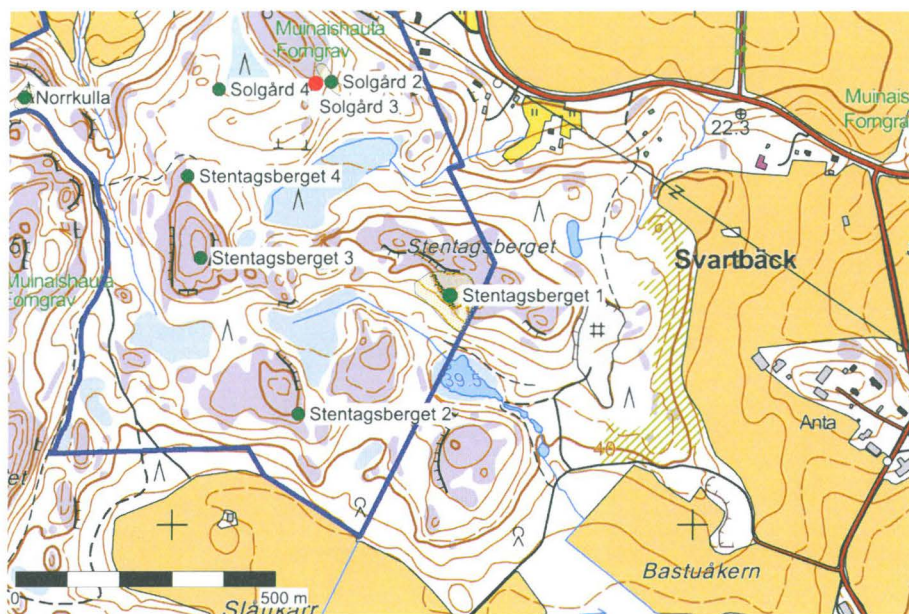
KOHDEKUVAAUS

Kohde sijaitsee noin 3,1 kilometriä lounaaseen Suitian kartanosta, Solgårdin tilan lounaispuoleisella metsäalueella. Paikalla olevan luoteis-kaakko -suuntaisen kallion lounaispuolella olevan suon länsireunalta on kuoppa. Kuopan halkaisija on noin 2 metriä vallilta vallille ja syvyys puolisen metriä. Kuopan pohjoispuolella on toinen pieni kuoppa, josta on otettu hiekkaa.

Kairaus ei antanut selvää kuvaa kuopan luonteesta. Kuopan pohjalle tehdyn kairauksen profiilissa ei esiintynyt hiili/nokikerrosta. Kuoppa kuitenkin vastaa kooltaan ja ulkomuodoltaan suon itäpuolella dokumentoituja kuoppia (Solgård 3), sekä muualta Suitian alueelta löytyneitä kuoppia, joista osa on pieniä miiluja.

Heini Ynnilä dokumentoi kuoppaa.

Peruskarttaote.
Stentagsberget 1.
Louhosalue keltaisella.
ETRS-TM35FIN P: 6 673
425,87 I: 342 523,02

TYYPPI:	Raaka-aineen hankintapaikat, louhokset
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	3
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 673 425,87 I: 342 523,02
KORKEUS:	55–65 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	Louhosalueen keskikoordinaatti

KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee noin 3 kilometriä lounaaseen Suitian kartanosta, Solgårdin tilan eteläpuoleisella metsäalueella. Stentagsberget on itäkaakko-länsiluode -suuntainen kallioalue, jonka eteläreunalla on kolme kivilouhosta.

Stentagsberget on nimensä mukaisesti ollut kivenlouhintapaikka. Alue on topografialtaan tähän varsin sopivaa, sillä siellä kohoaa lukuisia lähes pystyseinäisiä kalliopaljastumia.

Laajin louhoksista sijaitsee luode-kaakko -suuntaisen harjanteen alla. Kalliota on louhittu neljässä tasossa, jonka seurauksena kalliioon on syntynyt portaittainen profiili. Yksittäisten portaiden korkeus vaihtelee puolesta metristä kahteen metriin. Sivusuunnassa louhittua kalliioseinämää on useita kymmeniä metrejä.

Toinen pieni, muutaman metrin mittainen louhintakohta sijaitsee edellisestä 50 metriä itään noin 60 metriä merenpinnan yläpuolella. Kolmas paikka sijaitsee tästä noin 50 metriä pohjoiseen noin 65 metriä merenpinnan yläpuolella. Kohdassa on louhittu kiveä noin 2 x 2 x 1,5 metriä kooltaan olevasta irtolohkareesta. Paikalla pääsee myös todistamaan kivenlouhijalle käynnystä työtaturmaa. Lohkoamiseen käytetyt metalliset kiilat ovat jääneet porausreikään kiinni ja työnnyvät edelleen ulos porausreikästä.

Louhosten koon ja louhintatekniikan perusteella vaikuttaa, että louhintaa on toteutettu alueella eri aikoina ja erilaisia päämääriä varten.

Kallioita on louhittu monessa tasossa.

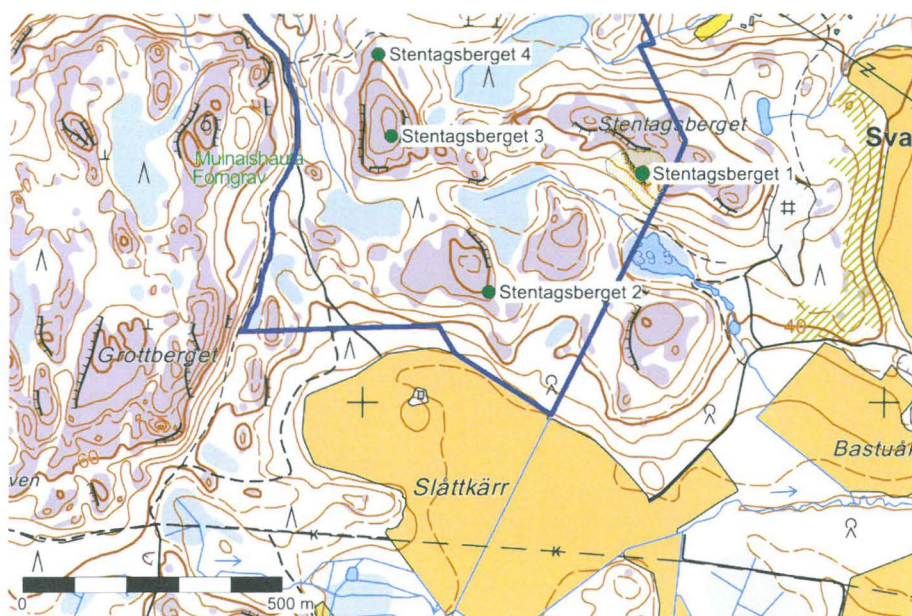

Porausjälkiä kahdessa tasossa.

Porausreikään kiinni jääneet rautakiilat

STENTAGSBERGET 2, MJ-TUNNUS 1000026715

Peruskarttaote.
Stentagsberget 2.
ETRS-TM35FIN P: 6 673
211,65 I: 342 241,05

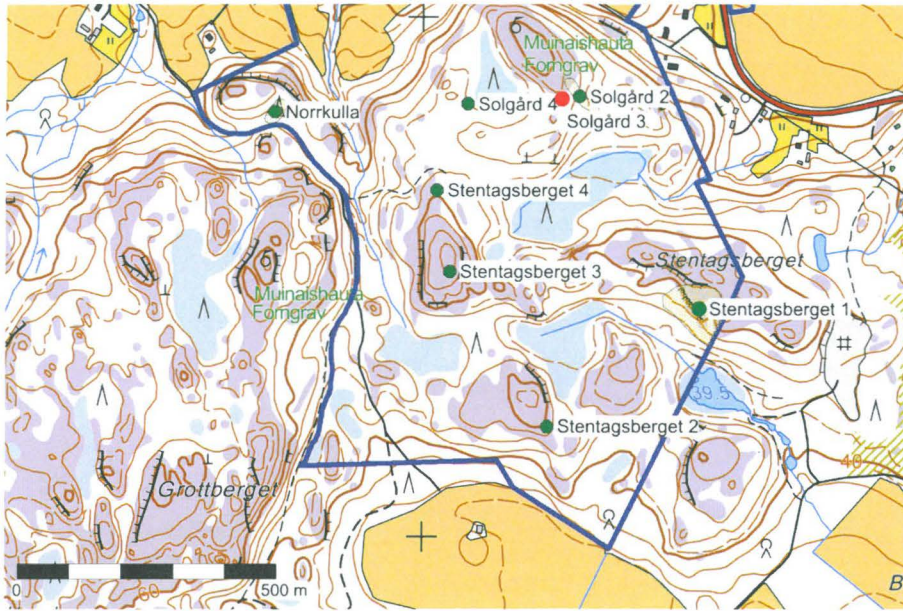
TYYPPI:	Raaka-aineen hankintapaikat, louhokset
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 673 211,65 I: 342 241,05
KORKEUS:	55–60 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee noin 3,4 kilometriä lounaaseen Suitian kartanosta, Solgårdin ja Norrkullan tilojen eteläpuolelle sijoittuvan metsäalueen eteläosassa. Paikalla olevan korkean kallion juurella, sen kaakkoispuolella, on louhittu kiveä noin 3 metriä matkalta. Lohkomisesta muodostunut profiili on noin 0,5 metriä korkea. Varsinainen Stentagsberget on kohteesta noin 400 metriä koilliseen.

Matala kivilouhosprofiili inventoijan jalkojen juuressa.

Peruskarttaote.
Stentagsberget 3.
ETRS-TM35FIN P: 6 673
510,68 I: 342 052,00

TYYPPI:	Kivirakenteet, latomus
LAJI:	Muu kohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	-
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 673 510,68 I: 342 052,00
KORKEUS:	75 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKUVUUS

Kohde sijaitsee noin 3,3 kilometriä lounaaseen Suitian kartanosta, Solgårdin ja Norrkullan tilojen eteläpuolelle sijoittuvalla metsäalueella. Norrkullan tilan päärakennus on kohteelta noin 760 metriä luoteeseen ja Solgrårdin tila noin 700 metriä koilliseen. Metsäalueen keskellä on etelä-, itä- ja länsisivuiltaan jyrkkäreunainen kallio, jonka korkein kohta nousee noin 75 metriä merenpinnan yläpuolelle. Kallion korkeimmalla huipulla pyöreähkön silokallion päällä on pieni, muutamasta kymmenestä laattamaisesta irtokivestä koostuva, vaatimaton latomus. Jäkälän peittämät kivet ovat levällään noin 1,5 x 1 metriä kokoisella alalla eivätkä muodosta selvää rakennetta.

Jäkälän peittämiä laakakivia kallion laella.

Paikan topografian ja geologian perusteella kivet ovat ihmisen kasaamia. Kohteen funktio ja ajoitus ovat epäselviä.

Kohteelta länteen seuraavan vastaavan korkean kallion päällä on Grönkullan pronssikautinen röykkiö, joka on jo rakennusaikanaan ollut metsän siimeksessä kaukana rannasta. Samoin kohteelta koilliseen seuraavan korkean kallion päällä on Solgårdin pronssikautinen röykkiö. Stentagsberget 3 -latomuksen kohdalla pronssikautisuudesta ei kuitenkaan ole mitään viitteitä.

STENTAGSBERGET 4, MJ-TUNNUS 1000026743

Peruskarttaote.
Stentagsberget 4.
ETRS-TM35FIN P: 6 673
667,40 I: 342 026,89

TYYPPI:	Raaka-aineen hankintapaikat, louhokset
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 673 667,40 I: 342 026,89
KORKEUS:	59 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKUVAUS

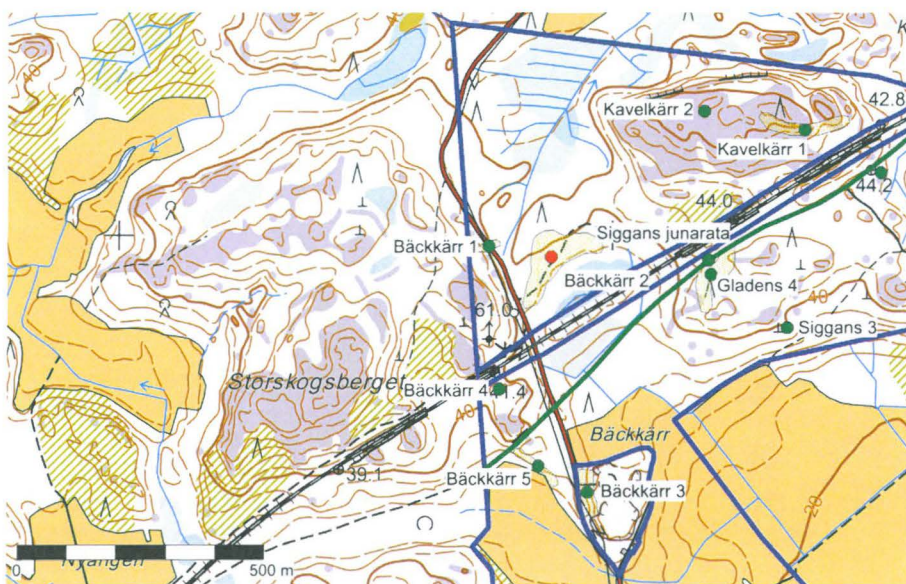
Kohde sijaitsee noin 3,2 kilometriä lounaaseen Suitian kartanosta, Solgårdin ja Norrkullan tilojen eteläpuolelle sijoittuvalla metsäalueella. Norrkullan tilan päärakennus on kohteelta noin 620 metriä luoteeseen ja Solgrårdin tila noin 600 metriä koilliseen. Metsäalueen keskellä on etelä-, itä- ja länsisivuiltaan jyrkkäreunainen kallio, jonka korkein kohta nousee noin 75 metriä merenpinnan yläpuolelle. Kallion juurella sen pohjoisosassa on kivilouhos. Louhittu osa on noin 6 metriä pitkä ja noin 1,5 metriä korkea. Paikalla on porausjälkiä.

Laakakallioon on syntynyt hammastus kivenlouhinnan takia.

7.2.4 Siggansin alue

BÄCKKÄRR 1, MJ-TUNNUS 1000026744

Peruskarttaote.
Bäckkärr 1. ETRS-
TM35FIN P: 6 668
978,88 I: 340 748,45

TYYPPI:	Asuinpaikat, torpat
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	2
AJOITUS:	Historiallinen, 1900-luku
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT:	ETRS-TM35FIN: P: 6 668 985,19 I: 340 762,16 ; P: 6 668 974,16 I: 340 735,90
KORKEUS:	GPS-mittaukset rakenteista (keskipisteet)

KOHDEKUVUUS

Kohde sijaitsee Siuntion kirkosta noin 6,8 kilometriä lounaaseen Siggans-nimisen tilan mailla. Alueen läpi kulkevan tien varrella, nykyisestä junaradasta noin 200 metriä pohjoiseen, on kuvattu vuodelta 1912 peräisin olevassa kartassa neljä rakennusta⁷⁶. Kahden eteläisimmän rakennuksen perustukset löytyvät edelleen maastosta.

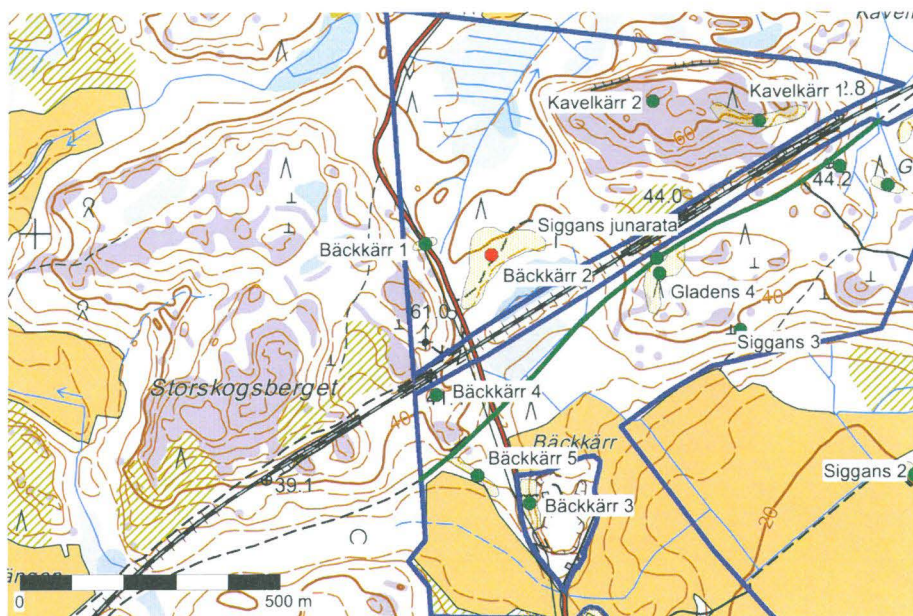
Nykyisessä kuusimetsässä tien itäpuolella on sijainnut asuinrakennus. Maapenkke-rustainen rakennus on ollut kooltaan noin 6 x 5 metriä. Jäänöksen keskellä on noin 2 x 2 metriä laajuinen uuninperustus.

Tien länsipuolella rinteeseen on kaivettu noin 4,5 x 4,5 metriä kooltaan oleva, noin 1 metriä syvä maavalli- ja kiviperustainen kellarin tms. perustus.

Rakennuksen perustus, jonka keskellä erottuu matalana kumpareena uuni männyn juurella.

76 KA/MMA B45a 17/8

Peruskarttaote.
Bäckkärr 2. Miiluja
sisältävä alue
keltaisella. ETRS-
TM35FIN P: 6 668
930,48 I: 340 849,81

TYYPPI:	Työ- ja valmistuspaikat, hiilimilut
LAJI:	Kiinteä muinaisjäänös
LUKUMÄÄRÄ:	10
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 668 930,48 I: 340 849,81
KORKEUS:	37,5–42,5 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	Keskikoordinaatti miilualueelle

KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Siuntion kirkosta noin 6,7 kilometriä lounaaseen Siggans-nimisen tilan mailla. Junaradan pohjoispuolella on soistunut notkelma, jonka yläpuolella on hiekkapohjainen varttunut kangasmetsä. Alueen läpi kulkee metsäautotie. Kankaalle tien molemmille puolille on kaivettu kuoppia. Yhteensä näitä dokumentoitiin alueelta 10 kappaletta.

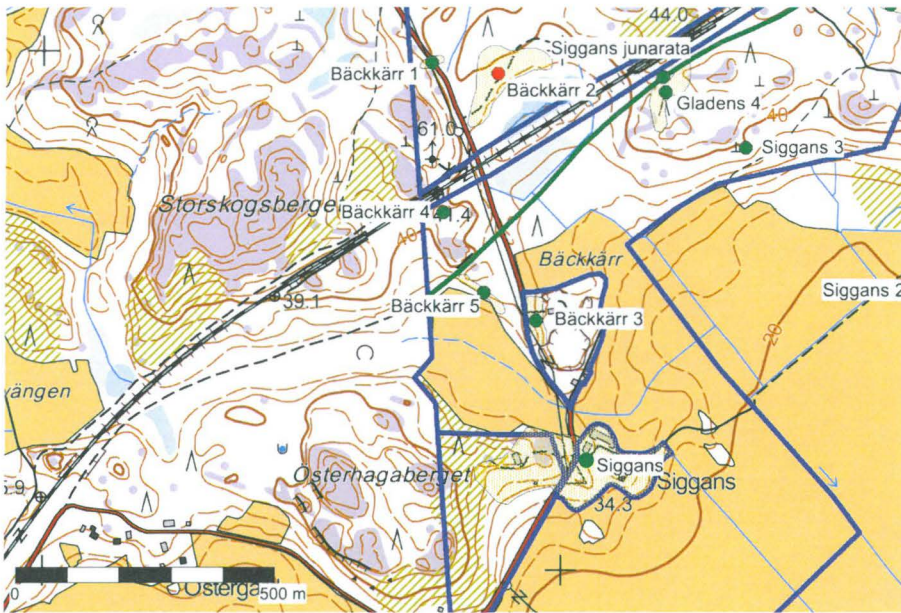
Kuopat ovat muodoltaan soikeita, kooltaan noin 3 x 2 metriä ja syvyydeltään noin 0,5 metriä. Koko tosin vaihtelee kuoppien välillä ja suurimmat ovat noin 4 metriä pitkiä. Kuopasta kaivettu hiekka on joissain tapauksissa kasattu pääasiassa kuopan toiselle pitkälle sivulle.

Kairahavaintojen perusteella ainakin osassa kuopista on voimakkaan musta, noin 0,5 metriä paksu nokimaa. Kaikista, erityisesti tien läheltä kairatuista kuopista ei kuitenkaan tullut nokimaata. Rakenteensa, kairahavaintojen ja sijaintinsa perusteella kuopat vaikuttavat hiilimiiluilta.

Yksi hiilimiilusta, jota kuvan keskellä oleva reppu merkkää.

Peruskarttaote.
Bäckkärr 3.ETRS-
TM35FIN P: 6 668
481,71 I: 340 950,42

TYYPPI:	Asuinpaikat, talonpohjat
LAJI:	Muu kohde
LUKUMÄÄRÄ:	2
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 668 511,69 I: 340 947,02 ; P: 6 668 455,90 I: 340 954,34
KORKEUS:	32,5–35 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaukset rakenteista (keskipisteet)

KOHDEKuvaus

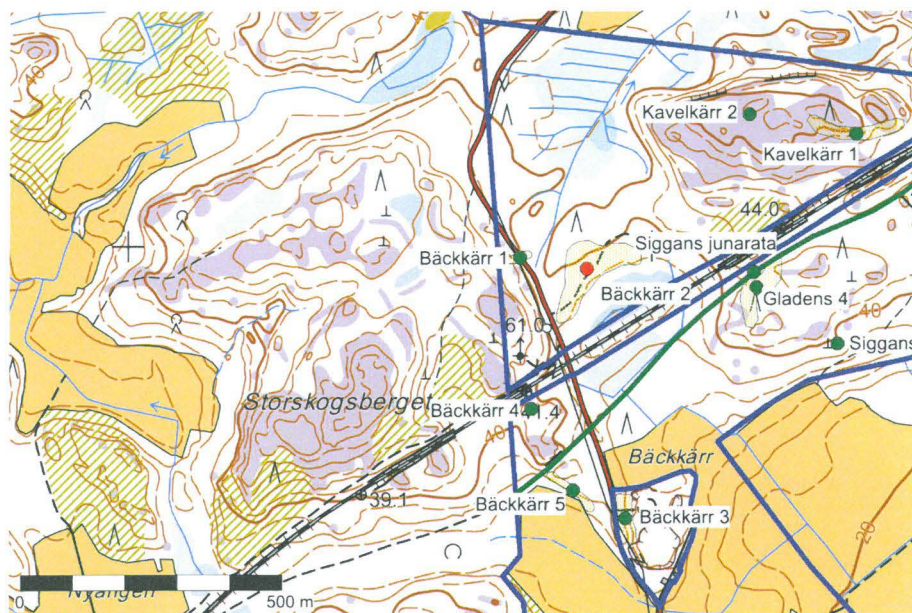
Kohde sijaitsee noin 7 kilometriä lounaaseen Siuntion kirkosta, Siggansin tilan päärakennuksesta noin 340 metriä pohjoiskoilliseen. Alueen läpi vievän Siggansintien itäpuolella, tien ja hiekkakuopan välissä on kaksi rakennuksen pohjaa. Alue on hiekkapohjaista kangasmetsää.

Hiekkakuopan laajennusosa on leikannut pitkänmallisen rakennuksen betonikivijalan. Säilyneen osan pituus on noin 22 metriä. Tämän pohjoispuolella on toinen, kokonaisuutena säilynyt betonikivijalka, joka on kooltaan noin 20 x 17 metriä. Rakennukset eivät esiinny vielä vuoden 1912 kartassa⁷⁷ ja ovat sitä nuorempia. Bäckkärrin hiekkakuopan alueella on ollut vuoden 1912 kartan perusteella kolme rakennusta, mutta hiekkakuoppa on pyyhkinyt pois mahdolliset merkit jäännöksistä.

Betonikivijalka kuvattuna lännestä.

BÄCKKÄRR 4, MJ-TUNNUS 1000026746

Peruskarttaote.
Bäckkärr 4. ETRS-
TM35FIN P: 6 668
689,64 I: 340 770,70

TYYPPI:	Puolustusvarustukset, tulipesäkkeet
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Moderni
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 668 689,64 I: 340 770,70
KORKEUS:	45 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKUVAAUS

Kohde sijaitsee noin 7,1 kilometriä lounaaseen Siuntion kirkosta ja noin 0,6 kilometriä pohjoiskoilliseen Siggansin tilan päärakennuksesta. Paikka jää nykyisen junaradan ja alkuperäisen ratalinjan väliin Siggansintien länsipuolelle.

Kallioisen alueen pohjoispäässä, noin 30 metriä nykyisestä junaradasta, on betonista valettu, osittain kallioon louhittu ja maalla peitetty pikakivääriasema. Paikka erottuu maastossa heinää kasvavana kumpareena, jossa kasvaa harvaa männikköä. Rakenteen halkaisija on noin 15 metriä ja korkeus noin 4 metriä. Varsinainen tuliaseman aukko, joka on kooltaan noin 1,5 x 1,5 m, erottuu kumpareen keskellä pyöreänä, osin räjäytysten vaurioittamana ja osin täyttyneenä. Alue kuului Porkkalan vuokra-alueeseen sodan jälkeen. Rakenne vaikuttaa vastaavalta kuin muut Siggansin alueella dokumentoimamme pikakivääriasemat. Asema on esitetty Pekka Silvastin vuoden 1991 kartassa.⁷⁸

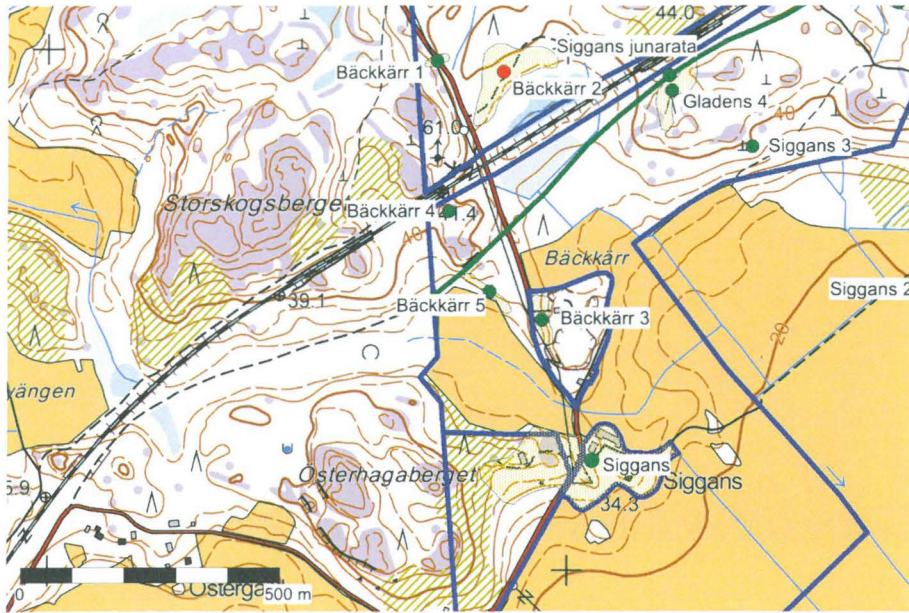
⁷⁸ Silvast 1991, 84.

Pikakivääriasema
kuvattuna lännestä.

Pikakivääriaseman
aukko kuvattuna
lännestä.

Peruskarttaote.
Bäckkärr 5. ETRS-
TM35FIN P: 6 668
531,70 I: 340 845,55

TYYPPI:	Puolustusvarustukset, taistelukaivannot
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	Useita
AJOITUS:	Moderni
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 668 531,70 I: 340 845,55
KORKEUS:	32,5–37,5 metriä merenpinnan yläpuolella
KOORDINAATTISELITE:	Kaivantoja sisältävän alueen keskikoordinaatti

KOHDEKUVUUS

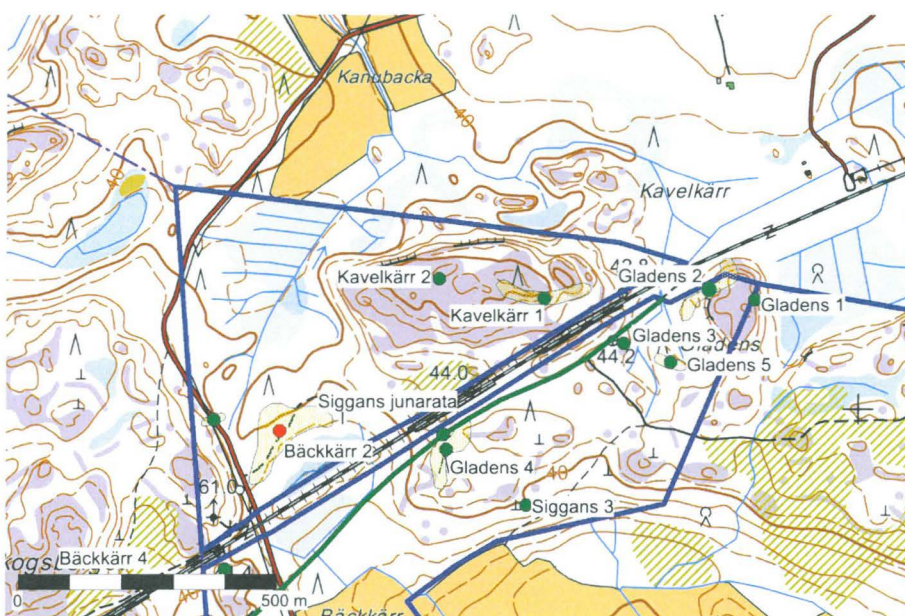
Kohde sijaitsee noin 7 kilometriä lounaaseen Siuntion kirkosta, Siggansin tilan päärakennuksesta noin 370 metriä pohjoiskoilliseen. Siggansintien länsipuolella, hiekkapohjaisessa mäntymetsässä on runsaasti kaivantoja. Alueella on lukuisia kuoppia, jotka ovat kooltaan parista metristä viiteen metriin. Muodoltaan kuopat ovat sekä pyöreitä että nelikulmaisia. Osa näistä lienee poteroita. Osa kuopista on kaksiosaisia ja niihin saattaa yhdistyä ojamaisia kaivantoja, oletettavasti ryömintä/taisteluhautoja. Myös tien itäpuolella on nähtävissä taisteluhautaa. Alue kuului Porkkalan vuokra-alueeseen sodan jälkeen. Kaivannot liittyivät tähän Porkkalan vuokra-alueen neuvostoaikaiseen toimintaan ja muihin alueen linnoitteisiin. Samantyyppisiä kaivanteita dokumentoitiin myös Siggansin tilakeskuksen länsipuolella (Siggans, rakenteet F). Pekka Silvastin mukaan läheiset Siggansin rakennukset toimivat Porkkalan parenteesin aikana rykmentti 90680:n pataljoonan 2 majoitusalueena.⁷⁹

Yksi kaivannoista kuvattuna lännestä.

⁷⁹ Silvast 1991, 81.

KAVELKÄRR 1, MJ-TUNNUS 1000026748

Peruskarttaote.
Kavelkärr 1. Louhosalue
keltaisella. ETRS-
TM35FIN P: 6 669
214,18 I: 341 389,39

TYYPPI:	Raaka-aineen hankintapaikat, louhokset
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	3
AJOITUS:	Historiallinen, 1900-luku
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 669 236,99 I: 341 310,27 ; P: 6 669 214,18 I: 341 389,39 ; P: 6 669 229,39 I: 341 463,56
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaukset rakenteista

KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee Siuntion kirkosta noin 6,2 kilometriä lounaaseen, Siggans-nimisen tilan mailla. Junaradan pohjoispuolella on laaja kalliainen mäki, jonka yläosassa, sen etelä- ja lounaisreunalla on kolme kivilouhosta.

Läntisin näistä louhoksista sijaitsee noin 62,5 metrin korkeudessa merenpinnan yläpuolella mäen eteläreunalla. Kiveä on louhitu noin 10 metrin matkalta. Paikalla on isoja irrotettuja lohkoja ja kivimurskaa. Kalliossa on havaittavissa porausjälkiä.

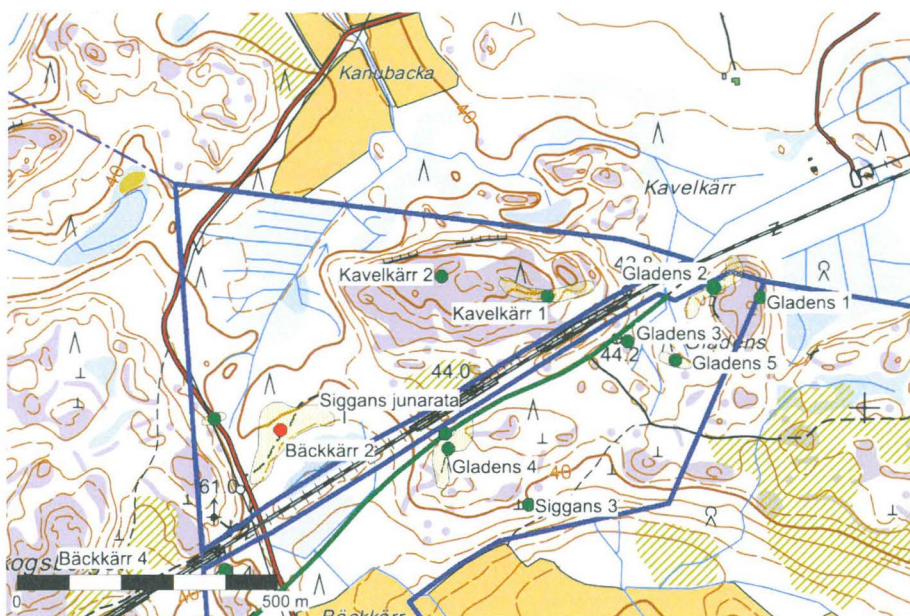
Edellisestä itään noin 58 metriä korkeudella merenpinnan yläpuolella on pienempi louhos. Se on pituudeltaan noin viidestä kymmeneen metriä. Paikalla on kivimurskaa ja suuria lohkoja. Kalliossa ja kivissä on havaittavissa porausjälkiä.

Kolmas louhospaikka sijaitsee mäen lounaisosassa noin 55 metriä merenpinnan yläpuolella. Paikalla on räjäytetty kiveä noin 10 metriä matkalta. Louhoksesta tulee vaikutelma, että työ on jäänyt puolitehden ja räjäytetyt kivet ovat jääneet lojumaan paikalla. Kalliossa on havaittavissa porausjälkiä.

Louhos vaikuttaa selvästi nuoremmalta kuin muualla Suitian kartanon mailla dokumentoimamme pienimuotoiset kotitarvelouhokset. Teknisesti Kavelkärr 1-kohdetta vastaava louhos, tosin suurialaisempi kooltaan, on Gladens 1.

Louhittua kallionseinämää, jossa erottuu porausjälkiä. Kuvattu lounaasta.

Peruskarttaote.
Kavelkärr 2.
ETRS-TM35FIN P: 6 669
251,83 I: 341 185,51

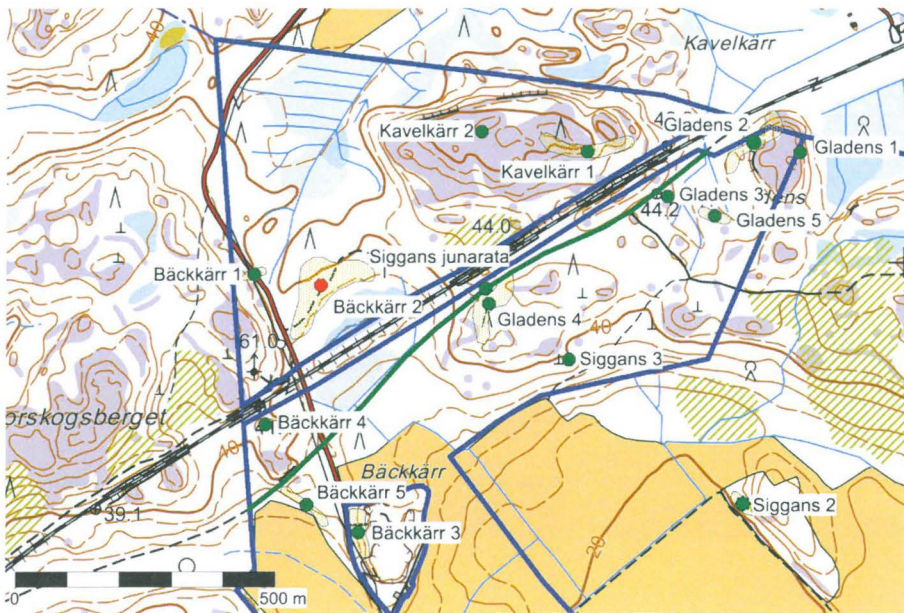
TYYPPI:	Kivirakenteet, latomukset
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen, 1900-luku
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 669 251,83 I: 341 185,51
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKUVAVUUS

Kohde sijaitsee Siuntion kirkosta noin 6,4 kilometriä lounaaseen, Siggans-nimisen tilan mailla. Junaradan pohjoispuolella on laaja kallioinen mäki, jonka huipulla pienessä avokallioiden välisessä notkelmassa on parimetristä pystykalliota vasten laadottu kivirakenne. Rakenne on kooltaan noin 4 x 3 metriä ja se on 1 metriä korkea. Sen seinämien rakennuskiviä ei ole louhitu, mutta useat kivistä ovat luonnostaan kulmikkaita. Osa kivistä lienee sortunut sisään ja täyttänyt rakenteen keskiosaa. Rakenteen funktio on tuntematon, mutta se saattaa liittyä Porkkalan parenteesin aikaiseen toimintaan.

Rakenteen kiviseinämää.

Peruskarttaote. Siggans 2. ETRS-TM35FIN P: 6 668 537,22 I: 341 689,98

TYYPPI:	Puolustuvastukset, tulipesäkkeet
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Moderni
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 668 537,22 I: 341 689,98
KOORDINAATTISELITE:	GPS-piste tuliasehasta

KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee Siuntion kirkosta noin 6,7 kilometriä lounaaseen, Siggans-nimisen tilan mailla. Alue kuului Porkkalan vuokra-alueeseen sodan jälkeen. Tilan päärakennuksesta noin 0,7 kilometriä itäkoilliseen on peltojen keskellä mäkinen metsäsaareke. Saarekkeen luoteespäässä mäen alla on venäläisten rakennuttama, betonista valettu tuliasema. Tuliaseman pinnalle näkyvä osa on kooltaan noin 10 x 5 metriä ja pinnalle näkyvät osat ulottuvat korkeimmillaan noin 0,5 metriä korkeuteen. Rakenne koostuu betonista valetusta sisäänmenokäytävästä, pituudeltaan noin 4 m, sekä laajemmasta maanlaisesta suojasta, jonka päällä on varsinaisen tulisaseman pyöreä aukko, halkaisijaltaan noin 1,3 metriä. Rakenne vaikuttaa varsin hyväkuntoiselta, vaikkakin sekä suuaukko että tuliaseman aukko ovat osittain täytetty. Maa on romahtanut osittain sisään sisäänmenokäytävän ja bunkkerin yhtymäkohdassa ja vaikuttaa siltä, että maan alla oleva bunkkerin osa on tyhjä. Välineistön puuttuessa ei rakenteen sisällä käyty. Tuliasemasta noin 12 metriä länteen alarinteen puolella sijaitsee erillinen pyöreä suppilomainen betonoitu aukko. Tämän halkaisija on noin 0,8 metriä. Aseman ympäristössä on metalliesineitä: ruostuneita säilykepurkkeja, ilmastointihormin osa ja alumiininen kuppi, jotka liittyvät rakenteen käyttöaikaan.

Betonisesta tuliasemasta noin 30 metriä kaakkoon on kuoppa, laajudeltaan noin 5 x 4 metriä ja syvyydeltään noin 1,5 metriä. Tästä kulkee kaakkoon noin 5 metriä pitkä maahan kaivettu juoksuhauda, joka päättyy kahteen maahan kaivettuun matalaan tulisiasemaan.

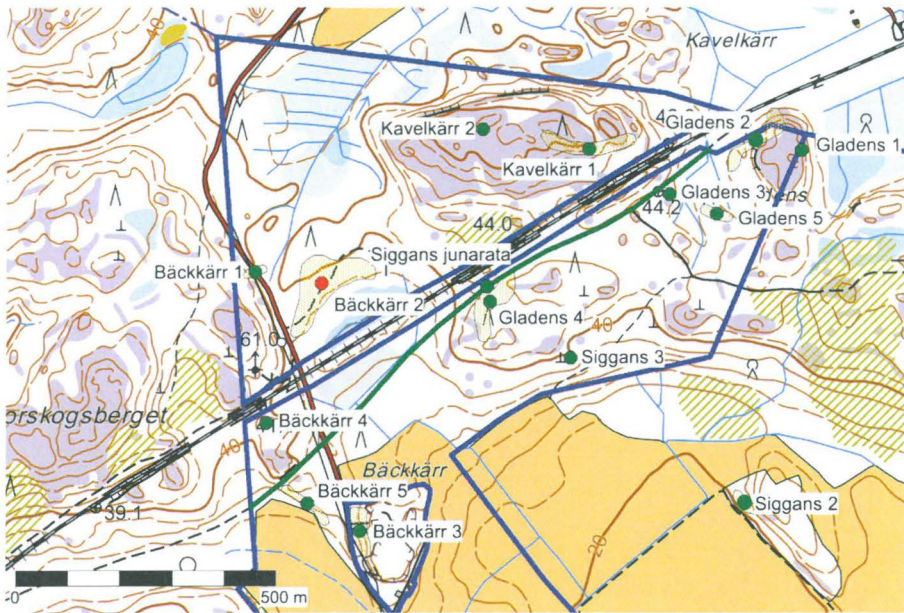
Pekka Silvastin mukaan Siggansin alueella on ollut viisi pikakivääriasemaa.⁸⁰ Lähin yllä kuvattua asemaa oleva merkintä on sijoitettu Silvastin kartassa noin 150 metriä löytöpaikasta pohjoiseen, jossa ei kuitenkaan ollut vastaavia rakenteita. Luultavasti asema onkin sijoitettu Silvastin kartassa liian pohjoiseen. Vastaavaa epätarkkuutta esiintyi myös muiden Silvastin kartassa esitettyjen pikakivääriasemien sijainnin osalta.

80 Silvast 1991, 84.

Pikakivääriaseman
kattoa, jonka keskellä
erottuu aseman pyöreä
aukko.

Peruskarttaote. Siggans
3. ETRS-TM35FIN P:
6 668 814,21 I: 341
354,77

TYYPPI:	Puolustuvälikkeet, tulipesäkkeet
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Moderni
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 668 814,21 I: 341 354,77
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus rakenteesta

KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee Siuntion kirkosta noin 6,6 kilometriä lounaaseen, Siggans-nimisen tilan mailla. Tilan päärakennuksesta noin 0,7 kilometriä pohjoiskoilliseen, peltojen pohjoispuolisen metsän mäenrinteessä on betonista rakennettu maanalainen tuliasema bunkkereineen. Paikka erottuu nykyisin ruohottuneena kumpuna rinteessä. Kummun laajuus on noin 15 x 15 metriä. Tämä muodostuma näkyy myös 40 metriä merenpinnan yläpuolella korkeuskäyrässä etelään työntynään ulokkeena.

Alue kuului Porkkalan vuokra-alueeseen sodan jälkeen ja kohde on osa Neuvostoliiton merisotilaallisen tukikohdan luoteisrajan puolustusasemia. Tuliaseman betonisista rakenteista on näkyvissä suuaukko etelään. Lisäksi ilmeisesti rakenteiden räjäytyksen seurauksena kattoon on tullut aukkoja, joista maanalaiset rakenteet näkyvät. Tuhotöistä huolimatta varsinainen maanalainen bunkkeriosa vaikuttaa pinnalta tarkasteltuna kuitenkin varsin ehjältä ja rakenteeseen olisi mahdollista laskeutua sisälle. Sopivan välineistön puuttuessa rakenteen sisällä ei kuitenkaan käyty. Varsinainen tuliaseman aukko on peittynyt.

Pekka Silvastin kartassa asema on sijoitettu noin 100 metriä etelämmäs. Kyseisellä alueella ei kuitenkaan ollut havaittavissa tuliasemaa.⁸¹

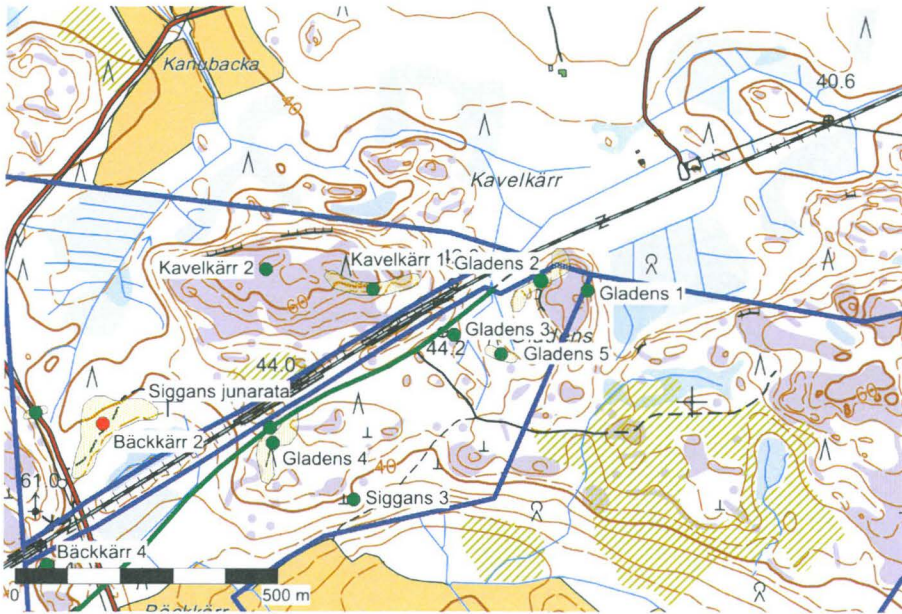
81 Silvast 1991, 84.

Aseman sisäosia
kuvattuna katon
aukosta.

Pikakivääriasema

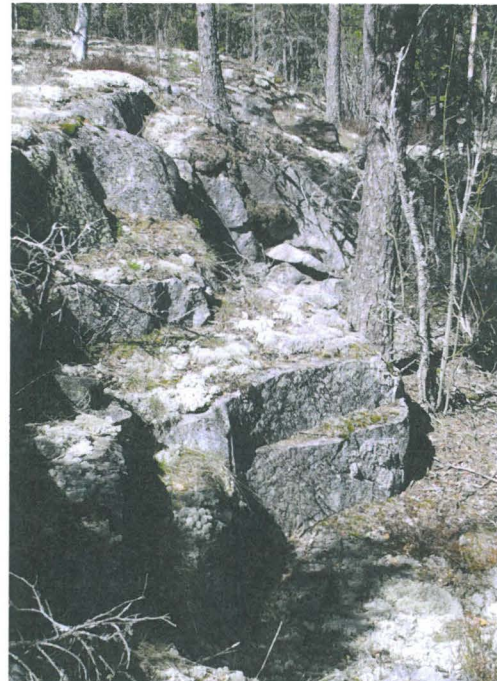
Peruskarttaote.
Gladens 1.

ETRS-TM35FIN P: 6 669
212,03 I: 341 798,99

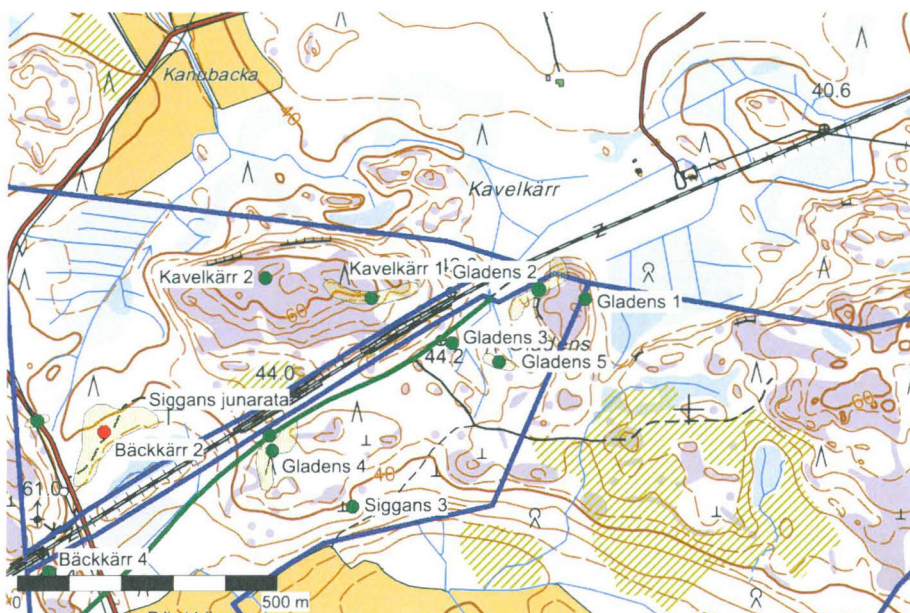
TYYPPI:	Raaka-aineen hankintapaikat, louhokset
LAJI:	Muu kohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen, 1900-luku
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 669 248,20 I: 341 802,72 ; P: 6 669 179,29 I: 341 804,21
KOORDINAATTISELITE:	Rakenteen pääty pisteet

KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee Siuntion kirkosta noin 6 kilometriä lounaaseen Siggans-nimisen tilan mailla. Alue kuului Porkkalan vuokra-alueeseen sodan jälkeen. Tilan päärakennuksesta noin 1,2 kilometriä pohjoiskoilliseen on junaradan eteläpuolella Gladens-niminen alue, jossa on noin 100 metriä halkaisijaltaan oleva kalliainen mäki. Kivilouhos sijaitsee mäen itärinteellä. Louhintaa on tapahtunut noin 70 metriä matkalla ja paikalla on runsaasti räjäytettyä louhosjätettä. Louhos vaikuttaa selvästi nuoremmalta kuin muualla Suitian kartanon mailla dokumentoimamme pienimuotoiset kotitarvelouhokset. Teknisesti Gladens 1-kohdetta vastaavia louhoksia, tosin pienempiä kooltaan, esiintyy myös junaradan pohjoispuolella olevalla laajalla kalliisella mäellä (Kavelkärr 1).

Louhittua kalliöseinämaa. Kuvattu etelästä.

Peruskarttaote. Gladens 2. Rakenteita sisältävä alue keltaisella.

ETRS-TM35FIN P: 6 669 231,00 I: 341 709,64

TYYPPI:	Puolustuvastukset, tulipesäkkeet
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Moderni
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 669 267,93 I: 341 748,50 ; P: 6 669 231,00 I: 341 709,64
KOORDINAATTISELITE:	GPS-mittaus pikakivääriasemasta; rakenteita sisältävän alueen keskikoordinaatti

Reppu merkkää aseman aukkoa kuvan keskellä.

KOHDEKuvaus

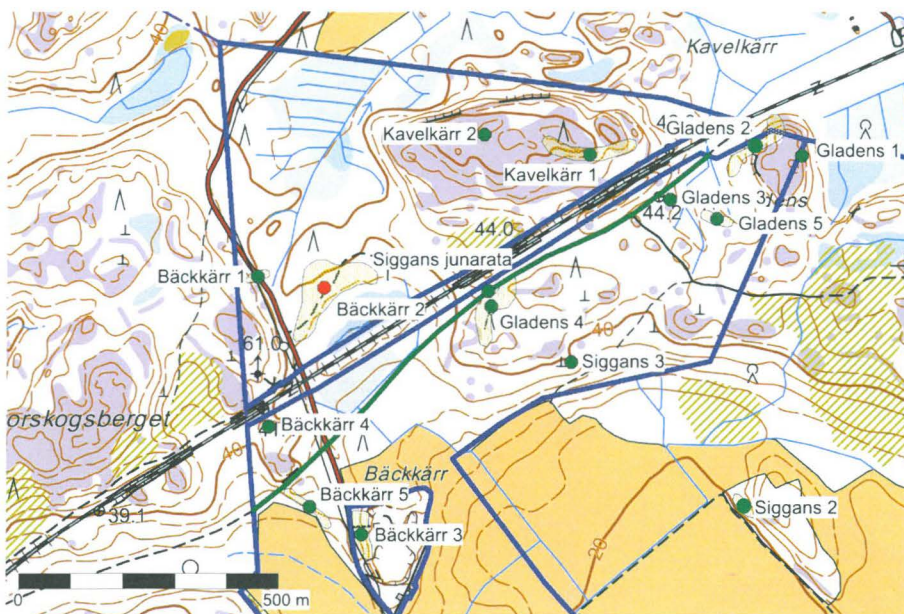
Esitetty kohde on ulkona varsinaiselta inventointialueelta, mutta rajautuu inventointialueen pohjoisrajaan, joten kohde on dokumentoitu selvyden vuoksi.

Kohde sijaitsee Siuntion kirkosta noin 6 kilometriä lounaaseen Siggans-nimisen tilan mailla. Alue kuului Porkkalan vuokra-alueeseen sodan jälkeen. Tilan päärakennuksesta noin 1,2 kilometriä pohjoiskoilliseen on junaradan eteläpuolella Gladens-niminen alue, jossa on noin 100 metriä halkaisijaltaan oleva kallioinen mäki. Mäen pohjoispäässä ja välittömästi junaradan eteläpuolella on kallioon louhittu ja betonista valettu pikakivääriasema, joka on katettu kivimurskalla. Oviaukko käytävineen, varsinainen pyöreä tulasema (halkaisija noin 1,3 m), radan puolella erottuva pienempi pyöreä betonoitu aukko ja tuuletushormi erottuvat hyvin maastossa. Rakenne vaikuttaa vastaavalta kuin kohde Siggans 2. Kohteen sisäänmenokäytävä vaikuttaa avoimelta ja tyhjältä. Sopivien varusteiden puuttuessa kohteeseen ei tutustuttu sisäpuolelta. Välittömästi kohteen länsipuolella nykyinen ratalinjaus erkane alkuperäisestä radasta. Radan siirto ei ole kuitenkaan vaurioittanut kohdetta. Pekka Silvastin kartassa karkeasti samalle alueella on merkitty sekä pikakivääriasema että konekivääriasema.⁸²

Kallioisen mäen länsipuolella metsässä on muutamia lyhyitä, noin 5-10 metriä pitkiä matalia ryömintähautoja. Silvastin karttaan on merkitty mäen ympärille myös taisteluhauta-alue.⁸³

⁸² Silvast 1991, 84.

⁸³ Silvast 1991, 84.

Peruskarttaote. Siggans junarata. Maastossa havaittu ratalinja vihreällä.

ETRS-TM35FIN P: 6 668 950,68 I: 341 194,39 (havaitun ratalinjan keskipiste)

TYYPPI:	Kulkuväylät, ratapohjat
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen, 1800-luku
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 668 527,43 I: 340 741,10 ; P: 6 669 212,46 I: 341 618,22
KOORDINAATTISELITE:	Maastossa havaitun reitin alku- ja loppupisteet

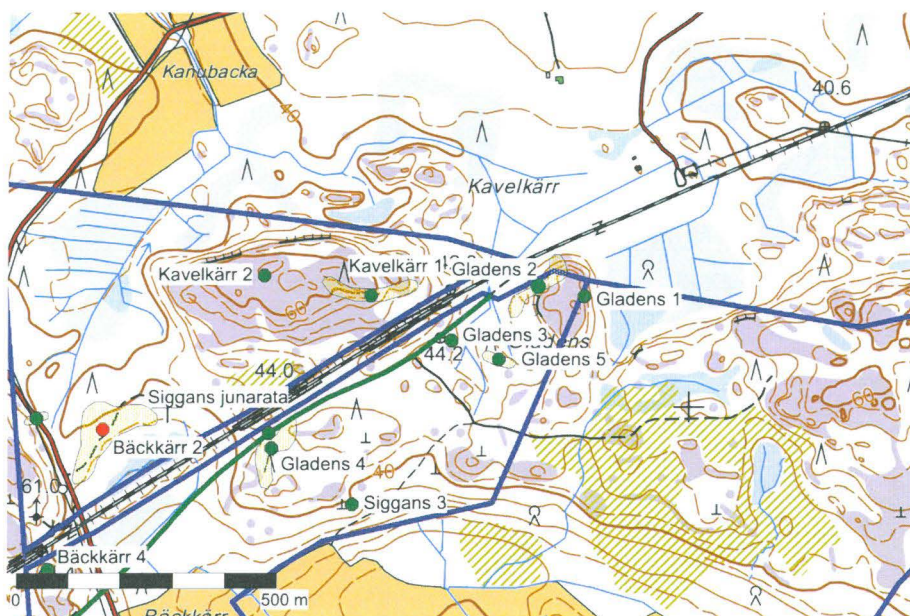

Entinen ratalinja on louhittu kallioon ja ratapohjan reunat on kivetty.

KOHDEKUVAUS

Kohde sijaitsee Siuntion kirkosta noin 6 kilometriä lounaaseen Siggans-nimisen tilan mailla. Alue kuului Porkkalan vuokra-alueeseen sodan jälkeen. Nykyisen junaradan eteläpuolella on alkuperäinen junaradan paikka. Siggansin tilan mailla ratalinjaa on noin 1,1 km. Nykykartoissa metsäautotie kulkee vanhan radan kohdalla ja ratapohjaa käytetään mm. ratsastusreitteinä. Alkuperäinen ratalinjaus on ollut kapea ja nykyistä mutkittelevampi. Rata oli yksikaistainen ja noin 6 metriä leveä. Radan oikaisun ja levennyksen yhteydessä 1980-luvulla pohjoisemmaksi siirretty linjaus on säästänyt alkuperäisen ratalinjakuksen sekä siihen liittyviä rakenteita, mm. neuvostoliittolaiset linnoitteet radan eteläpuolella varsin ehjinä.

Itä- ja keskivaiheiltaan alkuperäinen ratalinja on louhittu kallioiseen maastoon. Bäckkärrin suon kohdalla rataa on täytynyt voimakkaasti nostaa luontaista pintaa ylemmäs ja ratapenger näkyy alueella selkeästi. Muualla varsinaista ratapohjaa on rakennettu mm. lohkokivistä. Lohkokivien reunustaman ratapohjan ja kallioseinämien välissä on noin 0,5 metriä syvä oja ratapohjan kumminkin puolin. Ammuttu kallio on läjitetty louhikoiksi ratalinjan viereen.

Peruskarttaote.
Gladens 3.

ETRS-TM35FIN P: 6 669
127,64 I: 341 544,32

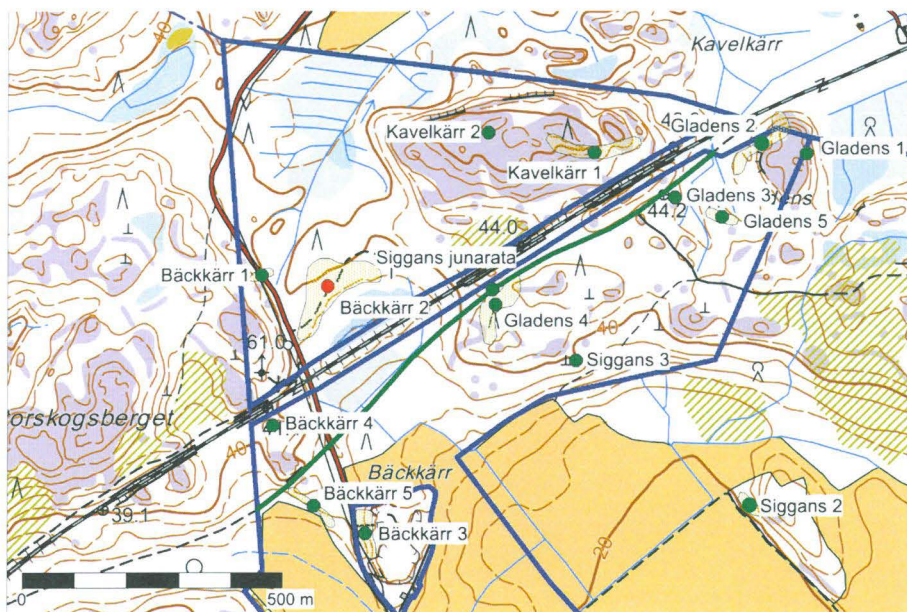
TYYPPI:	Maarakenteet, kaivannot
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	1
AJOITUS:	Historiallinen
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 669 127,64 I: 341 544,32
KOORDINAATTISELITE:	GPS-piste rakenteesta

KOHDEKUVAVUUS

Kohde sijaitsee Siuntion kirkosta noin 6,2 kilometriä lounaaseen Siggans-nimisen tilan mailla. Alue kuului Porkkalan vuokra-alueeseen sodan jälkeen. Nykyisen junaradan eteläpuolella on Siggansin tilan maila alkuperäinen junaradan paikka, joka on nykykarttoihin merkitty metsäautotieksi. Gladens-nimisestä alueesta länteen, noin 20 metriä vanhan ratapohjan eteläpuolella, loivassa itärinteessä on kooltaan 4,5 x 4,5 metriä ja 1 metriä syvä maapenkke-rustaisen rakenteen jäännös. Oviaukosta johtaa alas joko matala ryömintähauta tai vedenohjauskanava. Rakenne liittyy vanhaan rataan ja/tai Gladensissa sijainneeseen asuinrakennukseen. Viereisessä kalliolla on metallinen kiinnityslenkki ja kalliolla kiinnitetyn vanhan puupylvään alaosa jalustoitteinen.

Rakenteen valli erottuu kuvassa keskellä.

Peruskarttaote.

Gladens 4. Rakenteita sisältävä alue keltaisella.

ETRS-TM35FIN P: 6 668 921,91 I: 341 199,86

TYYPPI:	Puolustusvarustukset, taistelukaivannot
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	3
AJOITUS:	Moderni
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 668 892,46 I: 341 176,48; P: 6 668 938,60 I: 341 232,47
KOORDINAATTISELITE:	Juoksuautojen keskikoordinaatit

KOHDEKuvaus

Kohde sijaitsee Siuntion kirkosta noin 6,6 kilometriä lounaaseen Siggans-nimisen tilan mailla. Alue kuului Porkkalan vuokra-alueeseen sodan jälkeen. Nykyisen junaradan eteläpuolella on Siggansin tilan mailla alkuperäinen junaradan paikka, joka on nykykarttoihin merkitty metsäautotieksi.

Alkuperäisen radan eteläpuolella on kaksi pitkää taisteluhautaa, jotka kulkevat pohjois–etelä-suunnassa. Läntisempi taisteluhauta on pituudeltaan noin 60 metriä. Siitä erkanee muutamia matalia ja lyhyitä ryömintähautoja. Varsinaisia tulasemia on suunnattu sekä radan että metsän puolelle.

Itäisempi taisteluhauta on lyhyempi ja pituudeltaan noin 40 metriä. Hautaan liittyy myös suorakaiteen muotoinen noin 4 x 3 metriä kooltaan oleva perustus. Perustus on kaivettu maahan ja siinä on kivi- ja maavallit, jonka päällä on oletettavasti ollut jonkinlainen katettu osa. Rakenne sijaitsee metsän puolella ja se on siten suunnattu pois radasta.

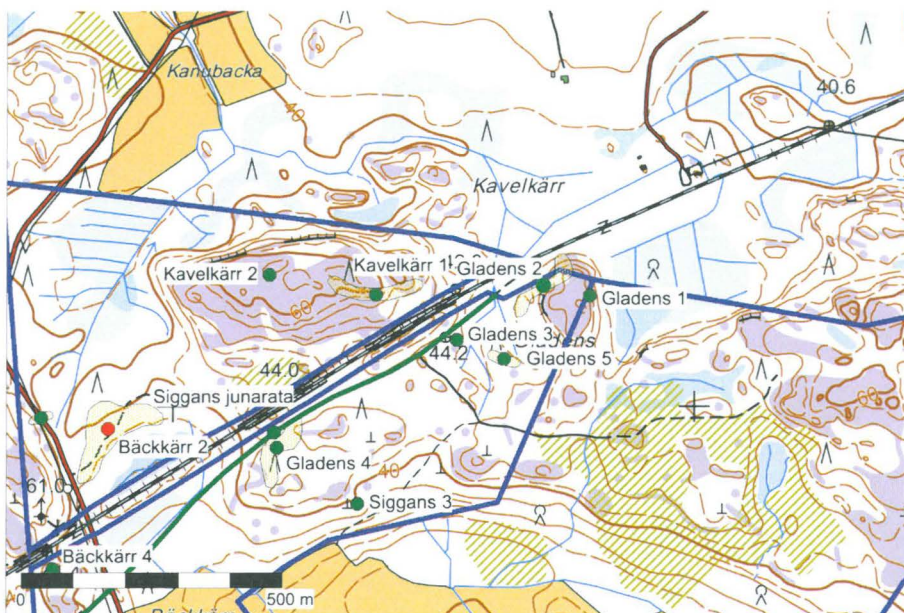
Taisteluhautaa
maastossa.

Taisteluhautaan liittyvä
rakenteen perustus.

Peruskarttaote. Gladens 5. Rakenteita sisältävä alue keltaisella.

ETRS-TM35FIN P: 6 669 090,71 I: 341 635,3

TYYPPI:	Asuinpaikat, talonpohjat
LAJI:	Muu kulttuuriperintökohde
LUKUMÄÄRÄ:	2
AJOITUS:	Historiallinen, 1900-luku
TM35-LEHTIJAKO:	L4113 Siuntio
KOORDINAATIT	ETRS-TM35FIN: P: 6 669 090,71 I: 341 635,34
KOORDINAATTISELITE:	Keskikoordinaatti alueesta, jolla rakenteet sijaitsevat

KOHDEKUVUUS

Kohde sijaitsee Siuntion kirkosta noin 6,2 kilometriä lounaaseen Siggans-nimisen tilan mailla. Junaradan eteläpuolella on Gladens-niminen alue, jolla sijaitsee kaksi rakenneskittymää.

Läntinen rakennus on tehty valetun betoniperustuksen päälle. Kooltaan se on ollut noin 8 x 5 metriä. Uuniperustus on nähtävissä rakennuksen keskellä. Samoin rakennukseen johtaneet betoniset porraskelmat auttavat hahmottamaan rakennuksen muotoa. Myöhemmin alueelle on kaivettu taisteluhauta, joka johtaa rakennuksen alla oletettavasti olleelta kellarilta noin 50 metriä kaakkoon. Toinen rakenne sijaitsee idempänä suon laidassa. Täällä on havaittavissa maapenkaperusteinen, kooltaan noin 4 x 4 metriä oleva rakenne.

Vuodelta 1912 peräisin olevan kartan⁸⁴ perusteella paikalla on ollut kaksi rakennusta. Koska itäinen rakenne sijaitsee hieman eri kohdassa kuin mitä rakennus on karttapaikannuksen perusteella ollut, maavallirakenteet saattavatkin liittyä rakennuksen sijaan venäläisten kaivutoimintaan alueella. Vuoden 1961 peruskartassa suon alueella radan eteläpuolella on ollut sittemmin kadonnut peltotilkku, joskin kyseessä on luultavasti ollut uudisraivaus, sillä vuokra-ajan jälkeen pellot olivat yleisesti pahasti pusikoituneet. Nykyisin alue kasvaa varttunutta kuusimetsää.

Betoniperustus maastossa.

84 KA/ MMA B45a 17/8.

Lähteet

ARKISTOLÄHTEET

Kansallisarkisto (KA)

Maanmittaushallituksen uudistusarkisto. Suitian maita koskeva historiallinen kartta-aineisto.

Museoviraston arkisto (MV)

Antti Hirvisen ja Risto Paumon 8.5.2015 ja 10.4.2015 Museovirastoon toimittamat muinaisesineiden kysymyslehdet liittyen Suitiasta löytyneisiin esineisiin.

Senaatti-kiinteistöt, Helsinki (Sk)

Koki-raportit, kiinteistöjä koskevat kaavat, myytävien maiden aluerajaukset sähköisessä muodossa.

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Arkeologinen kulttuuriperintö ja kaavoitus-ohje. 5.6.2015. Ohjeita kulttuuriympäristön viranomaistehtäviä hoitavien käyttöön. Museovirasto.

Arkkitehtitoimisto Schulman Oy, 2008. Suitia, rakennushistoriallinen selvitys. Senaatti-kiinteistöt.

Edgren, Helena, 1984. Siuntion kunnan muinaisjäännosten inventointi. Museoviraston arkisto.

Hackman, Alfred, 1894. Stenrösen på Krejansberget i Sjundeå socken. Kaivauskertomus. Museoviraston arkisto.

Hackman, Alfred, 1923. Undersökning av ett stenröse på ett Ekhaben benämmt berg ca 375 m ONO om Svidja gård. Kaivauskertomus. Museoviraston arkisto.

Haggrén, Georg, Heinonen, Tuuli & Terävä, Elina, 2008. Keskiaikaisten muinaisjäännosten inventointi läntisellä Uudellamaalla (Inkoo, Karjaa, Kirkkonummi, Pohja, Siuntio, Tammisaari) 2007. Museoviraston arkisto.

Heikkurinen, Tuula, 1980. Siuntio, Suitia. Kivikautisen asuinpaikan kaivaus. Museoviraston arkisto.

Hirviluoto, Anna-Liisa, 1998. Siuntio Ekberga, kivikautisen asuinpaikan tarkastus 4.8.1980. Museoviraston arkisto.

Huotari, Mika & Mikkola, Erko, 1999. Siuntio, Suitian kartanolinna. Puutarhan arkeologiset tutkimukset 19.10.-30.10.1998. Museoviraston arkisto.

Häro Arkkitehti Oy 1998. Suitian kartanolinna. Puisto ja puutarha. Kunnostussuunnitelma. Väli-raportti 31.5.1998. Museoviraston arkisto.

Härö, Erkki, 1982. Uusimaa, Suitia, Suitian (Svidja, Nyby) ruukki. Alueinventointilomake, Suomen rakennuskulttuurin yleisluettelo. Museoviraston arkisto.

Jansson, Henrik & Latikka, Jaakko, 2006. Länsi- ja Keski-Uudenmaan saariston ja rannikkoalueiden inventointi 2002–2003. Tammisaari, Hanko, Inkoo, Siuntio, Kirkkonummi, Espoo, Helsinki. Museoviraston arkisto.

Jussila, Timo, 1991. Suitian kartanon ympäristön koekuopitus. Väli-raportti. Museoviraston arkisto.

Kasnio-Härö Arkkitehdit ky, 1991. Suitian kartanolinna. Restauraointiselvitys. Museoviraston arkisto.

Kurki, Pia, 1997. Siuntion pappila. Historiallisten puutarhojen ja puistojen inventointi. Museovirasto.

Köpman, Tuuli, 1991. Suitian kartanolinnan puiston ja puutarhan inventointi. Museoviraston arkisto.

Laulumaa, Vesa, 2015. Siuntion kunnan arkeologinen inventointi 24.9.–5.11.2014. Museoviraston arkisto.

Lempiäinen, Terttu, 1999. Suitian kartanolinnan puiston ja puutarhan makrofossiilitutkimus. Tutkimusraportti. Museoviraston arkisto.

Leppäaho, Jorma, 1953. Hautaraunion tutkiminen Siuntion pitäjän Suitian kartanon maalla Ekbergan kalliolla 4.8.–30.8.1952. Museoviraston arkisto.

Maaranen, Päivi, 2010. Siuntio, Suitian kartano. Tarkastuskertomus. Museoviraston arkisto.

Maaranen, Päivi & Falck, Minna, 2001. Siuntio, Suitia, Fjällbacka. Tarkastuskertomus. Museoviraston arkisto.

Majantie, Kirsi, 1999. Siuntio, Suitian kartanolinna. Suitian kartanolinnan 1540-luvulla rakennettujen kellareiden maansiirtotöiden arkeologinen valvonta. Museoviraston arkisto.

Niukkanen, Marianna, 1997. Albergan kartano Espoon Leppävaarassa sekä kaivaukset Siuntion Suiussa ja Inkoossa. Kertomus virkamatkasta 12.6.1997. Museoviraston arkisto.

Niukkanen, Marianna, 1999. Siuntio, Suitian kartanolinna. Vesijohto-, viemäri-, kaapeli- ja kaukolämpökaivantojen arkeologinen valvonta sekä keittiösiiven ympäristön kaivaus 1996–1997. Tutkimusten yhteydessä dokumentoitu kivikautinen liesi. Museoviraston arkisto.

Niukkanen, Marianna & Seppänen, Liisa, 1999. Siuntio, Suitian kartanolinna. Vesijohto-, viemäri-, kaapeli- ja kaukolämpökaivantojen arkeologinen valvonta sekä keittiösiiven ympäristön kaivaus 1996–1997. Museoviraston arkisto.

Nylund, Erik, 1927. Uppgifter om gravrösen i Sjundeå. Tarkastuskertomus. Museoviraston arkisto.

Rosendahl, Ulrika, 2003. Nylandska sätes- och kungsgårdar från medeltid och 1500-tal. Museoviraston arkisto.

Seger, Tapio, 1990. Siuntio, Suitian kartano, kivikautisen asuinpaikan tarkastus. Museoviraston arkisto.

PAINETUT LÄHTEET

Alanen, Timo ja Kepsu, Saulo, 1989. *Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Helsinki: SKS.

Anthoni, Eric. *Finlands medeltida fräse och 1500-talsadel 1970*. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland 442. Helsingfors: Svenska Litteratursällskapet i Finland.

Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-aluetyöryhmän mietintö II. 1993. Helsinki: Ympäristöministeriö, Ympäristönsuojeluosasto.

Brenner, Alf, 1953, 1955. *Sjundeå sockens historia I-II. Hangö: Hembygdens vänner i Sjundeå*.

Favorin, Matti, 1986. *Siuntion historia*. Siuntio: Siuntion kunta.

Gardberg, C.J., 1989. *Suomen kartanoita*. Helsinki: Otava.

Haggrén, Georg, 2008. *Uudenmaan synty – läntisen uudenmaan keskiaika. Kylä. Keskiaikaa Itämeren rannalla*. Espoon kaupunginmuseon tutkimuksia 10. Helsinki: Espoon kaupunginmuseo. 36–55.

Haggrén, Georg, 2011. *Colonization, Desertion and Entrenchment of Settlements in Western Nyland ca. 1300–1635 AD. Maritime Landscape in Change: Archaeological, Historical, Palaeoecological and Geological Studies on Western Uusimaa*. Iskos 19. Helsinki: Suomen muinaismuistoyhdistys. 152–179.

Hiekkanen, Markus, 1984. *The Stone Churches of the Medieval Diocese of Turku*. Suomen muinaismuistoyhdistyksen aikakauskirja 101. Helsinki: Suomen muinaismuistoyhdistys.

Hiekkanen, Markus, 2007. *Suomen keskiajan kivikirkot. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1117*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Hultin, Tekla 1986. *Historiska upplysningar om bergshandteringen i Finland under svenska tiden*. 1, Jernbruken. Helsinki.

Härö, Merja ja Piispanen, Minna 2001. *Suitian puisto ja puutarhat. Hortus fennicus, Suomen puutarhataide*. Helsinki: Viherympäristöliitto & Suomen puutarhataiteen seura.

Kokkonen, Pirkko, 1999. *Siuntion kulttuuriympäristöohjelma / Kulturmiljöprogrammet för Sjundeå*. Suomen ympäristö 367. Ympäristöministeriö, alueidenkäytön osasto.

Niukkanen, Marianna, 2009. *Historiallisen ajan muinaisjäännökset. Tunnistaminen ja suojelu. Museoviraston rakennushistorian osaston oppaita ja ohjeita 3*. Helsinki: Museovirasto.

Nordström, Werner Edward, 1962. *Svartå bruks historia*. Svartå: Ab Svartå bruk Oy.

Rancken, A.W., 1950. *Sjundeå kyrka. Vördade minnen i nyländsk bygd*. Ekenäs: Ekenäs tryckeri.

Riionheimo, Anna, 2011. *Näkymiä maakunnan maisemahistoriaan*. Uudenmaan paikkatietoaineistot. Uudenmaan liiton julkaisuja E113–2011. Helsinki: Uudenmaan liitto.

Riska, Tove, 1987. *Den helige Kristoffer som finländsk lutheran*. Muistomerkki, kirjoituksia Antero Sinisalolle. Helsinki.

Silvast, Pekka, 1991. *Porkkala 1944–1956. Neuvostoliiton merisotilaallinen tukikohta*. Tutkimusraportti 1. Helsinki: Sotamuseo.

Suitian kartanolinna. *Restaurointisuunnitelma 1991*. Museovirasto, rakennushistorian osasto. Raportti 4:1992.

Wrede af Elimä, August, 1937. *Kring Svidja och dess öden. Finsk tidskrift för vittterhet, vetenskap, konst och politik*. CXXII. Helsingfors.

NETTILÄHTEET

Heikki Rantatupa historialliset kartat portaali. Jyväskylän yliopisto.

<http://www.vanhakartta.fi/>

Haettu 18.6.2015.

Maanmittauslaitos. Vanhojen painettujen karttojen latauspalvelu.

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Haettu 16.6.2015.

Muinaisjäännösrekisteri. Museoviraston ylläpitämä rekisteri.

http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/mjreki/read/asp/r_default.aspx

Haettu 16.6.2015.

Museovirasto. Kulttuuriympäristön tietojärjestelmien etusivu.

http://www.nba.fi/fi/tietopalvelut/tietojarjestelmat/kympariston_tietojarjestelma

Haettu 16.6.2015.

Valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt. Museoviraston ylläpitämä rekisteri. Suitian kartano ja Suitian kirkko-kohde.

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1337

Haettu 16.6.2015.

MUUT SÄHKÖISET LÄHTEET

Haggrén, Georg, 2005. Luettelo Keski- ja Länsi-Uudenmaan keskiaikaisista kylistä.

Merellinen perintömme – Vårt Maritima Arv. CD-rom. Helsingin yliopisto, Kulttuurien tutkimuksen laitos, arkeologia.

SUULLISIA TIETOJA OVAT ANTANEET

Henrik Rehnberg, Gårdskullan kartanon omistaja. Puhelinkeskustelu 12.6.2015.